

”Kun on se läheisten tuki ja se turva siinä, niin sitten on itellään hyvä olla. Ja sitten, kun niillä on hyvä olla, niin sitten se on vielä helpompaa.”

NUORTEN AIKUISTEN HYVINVOINTI HEIDÄN KUVAAMANAAN

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaali- ja terveysala
Sosionomi
Sosiaalipedagoginen aikuistyö
Opinnäytetyö
Kevät 2015
Hanna Ruusunen

Lahden ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveystieteiden koulutusohjelma

RUUSUNEN, HANNA: *”Kun on se läheisten tuki ja se turva siinä, niin sitten on itellään hyvä olla. Ja sitten, kun niillä on hyvä olla, niin sitten se on vielä helpompaa.”* Nuorten aikuisten hyvinvointi heidän kuvaamana

Sosiaalipedagogisen aikuistyön opinnäytetyö

102 sivua, 16 liitesivua

Kevät 2015

TIIVISTELMÄ

Tämä tutkimuksellinen opinnäytetyö on tehty yhteistyössä Helsingin yliopiston koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenian sekä Lahden ammattikorkeakoulun kanssa. Opinnäytetyö on tehty asuinalueiden tuottamaa hyvinvointia tutkivassa ja kehittävässä ASLAKO – asuinalue perheiden kokemana, hyvinvointi haasteellisessa ympäristössä – hankkeessa.

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää nuorten aikuisten käsityksiä ja kokemuksia omaan hyvinvointiinsa ja osallisuuteensa vaikuttavista tekijöistä. Tutkimuksen tavoitteena on lisätä tietoa nuorten aikuisten hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä, jotta tätä tietoa voitaisiin hyödyntää esimerkiksi palvelurakenteiden kehittämisessä.

Opinnäytetyö on laadullinen ja nuorisolähtöinen. Opinnäytetyön aineisto koostuu kymmenen 19–26 -vuotiaan nuoren aikuisen teemahaastattelusta. Aineisto on analysoitu käyttämällä abduktiivista sisällönanalyysiä.

Tulokset osoittivat, että nuorten aikuisten kokema hyvinvointi koostuu toimivista sosiaalisista suhteista, riittävästä toimeentulosta, hyvästä psyykkisestä tasapainosta sekä mielekkästä arjen tekemisestä ja rytmistä. Osallisuus nuorten aikuisten kokemuksena näyttäytyi erityisesti arjen toimimisen tasolla. Nuoret kokivat, että he voivat vaikuttaa omiin asioihinsa. Asenne vaikuttaa nuorten mielestä eniten siihen, että elämä sujuu hyvin.

Jatkotutkimusmahdollisuutena voisivat olla suomalaisten eri-ikäisten ihmisten palvelujärjestelmäkokemukset ja toiveet ja ideat palvelujen kehittämiselle.

Asiasanat: nuoret aikuiset, subjektiivinen hyvinvointi, osallisuus

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Bachelor of Social Services

RUUSUNEN, HANNA: *“When you’ve got the support and protection of your loved ones, then you feel good. And when they’re doing well, it’s even easier.”*
The wellbeing of young adults as they describe it

Bachelor’s Thesis in social pedagogical adult work   102 pages, 16 pages of appendices

Spring 2015

ABSTRACT

The thesis focuses on young adults’ subjective wellbeing and sense of involvement. The purpose of this thesis is to bring into discussion young adults’ points of view on subjective wellbeing. The aim of this thesis is to increase the knowledge about the factors which affect young adults’ perceptions and experiences about well-being and sense of involvement and may be utilized to further develop Finnish social welfare system.

This thesis is associated with University of Helsinki’s Palmenia Centre for Continuing Education and Lahti University of Applied Sciences. The thesis is done within the research and development project: Residential area experienced by families with children – wellbeing in challenging environment. The nature of this thesis is qualitative. The material was collected by using a half-structured theme interview. Ten young adults aged between 19 and 26 years were interviewed during the process. The material was analysed using a content analysis.

The results revealed that the wellbeing experienced by young adults is composed of many different things. The answers overall were stating the importance of social network (e.g. family, friends, other social connections), sufficient income, psychic stability and need for meaningful occupation (e.g. work or studying) and everyday routines. The results also showed that the experience of involvement in one’s own life is fairly strong as the young adults state that in their opinion they can influence the outcome of their lives. It’s the attitude that counts when the life is going well in young adults’ opinions.

Possible follow-ups of this thesis might be the comparison of the experiences stemming from the welfare system within different agegroups and peoples’ ideas and hopes for how to improve the Finnish social welfare system.

Key words: young adults, subjective wellbeing, involvement, participation

Esipuhe

Opinnäytteen toteutuminen on ollut monivaiheinen prosessi, lähtien ASLAKO-projektiin tekemästani työharjoittelusta ja samanaikaisesta aineistonkeruusta, jatkuen kirjallisuuden rajaamiseen ja tulosten tuottamiseen. Olen saanut hienon mahdollisuuden osallistua ASLAKO-hankkeeseen sekä tutkimusavustajana että sosionomin opinnäytetyön kirjoittajana. Projektissa harjoittelu on mahdollistanut mielenkiintoni kohteena olevan hyvinvointitietouden tuottamisen seuraamisen.

Haluan kiittää projektin johtajaa KT Jaana Poikolaista sekä suunnittelijana ja hankkeen tutkijana toimivaa HTL Kati Honkasta heidän tarjoamastaan monipuolisesta ja asiantuntevasta avusta sekä harjoitteluni että opinnäytetyöni kirjoittamisen aikana. Haluan kiittää myös Lahden ammattikorkeakoulun opinnäytetyön ohjaajaa lehtori Kari Malinia asiantuntevista kommentteista ja suunnannäyttämisestä sekä työni toisena lukijana olevaa lehtori Juha Roslakkaa. Kiitokset kuuluvat myös englanninkielisen tiivistelmän tarkastajalle lehtori Miglena Schröderille sekä työni oikolukijalle lehtori Jouko Kivelle. Suuri kiitos kuuluu myös työni oponoijalle KTM Minna Pajulahdelle. Ja ennen kaikkea kiitän kaikkia haastattelemiani nuoria aikuisia, joita ilman tämä opinnäytetyö ei olisi onnistunut.

Lahdessa 5.3.2015

Hanna Ruusunen

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	HYVINVOINNIN ULOTTUVUUKSIA	8
2.1	Hyvinvointikäsitteen moninaisuus	8
2.1.1	Resurssi- ja tarvepohjainen hyvinvointi	8
2.1.2	Subjekttiivinen ja objektiivinen hyvinvointi	9
3	OSALLISUUS HYVINVOINNIN PERUSTANA	13
4	NUORET AIKUISET	17
4.1	Nuori aikuisuus	17
4.2	Nuorten hyvinvointitutkimuksia	20
5	TUTKIMUKSENTEKO	23
5.1	Tavoitteet ja tutkimuskysymykset	23
5.2	Laadullinen tutkimus	23
5.3	Kohderyhmä	25
5.4	Aineistonhankinta	27
5.5	Aineiston analyysi	28
6	TULOKSET	31
6.1	Having – elintaso ja hyvinvointi	31
6.1.1	Kohtuullinen toimeentulo	32
6.1.2	Viihtyisä asuminen	39
6.1.3	Hyvä terveys	43
6.2	Belonging – sosiaaliset verkostot ja lähiyhteisöllisyys	44
6.2.1	Tukeva perheyhteisyys	46
6.2.2	Toimivat ystävyysuhteet	47
6.2.3	Voimavaraistava monikulttuurisuus	48
6.3	Acting- osallisuuden kokeminen ja toimijuus	50
6.3.1	Yhteiskunnallinen toimijuus	52
6.3.2	Aktiivinen yhteisöllisyys	57
6.3.3	Voimaantunut yksilö	58
6.4	Koonti nuorten aikuisten hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä ja osallisuuden kokemuksista	60
7	POHDINTA	64
7.1	Tulosten pohdintaa	64

7.1.1	Mitä asioita nuoret itse pitävät tärkeinä omalle hyvinvoinnilleen? Millaiset asiat tukevat tai murentavat hyvinvointia? (Having & Belonging)	65
7.1.2	Millaisena osallisuus näyttäytyy nuorten aikuisten kokemuksessa? (Acting)	68
7.2	Opinnäytetyöprosessi	70
7.3	Jatkotutkimus	73
8	EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	74
8.1	Eettisyys	74
8.2	Luotettavuus	76
	LÄHTEET	79
	LIITTEET	86
	Liite 1. Tiedonhaun kuvaus	86
	Liite 2. ASLAKO-hankkeen tiedote	90
	Liite 3. ASLAKO-hankkeen tutkimuslupa	92
	Liite 4. Teemahaastattelurunko	93
	Liite 5: Esimerkki koodaustaulukosta	98

1 JOHDANTO

Tein Lahden ammattikorkeakoulun sosionomiopintoihini kuuluvan harjoittelun Lahdessa sijaitsevassa Helsingin yliopiston Palmeniassa kevätlukukaudella 2014. Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia on Helsingin yliopiston erillislaitos, joka välittää ja soveltaa uusinta yliopistollista osaamista muun yhteiskunnan käyttöön. Palmenian kehittämis- ja tutkimuspalvelut tähtäävät asiakasorganisaatioiden ja alueiden kehittämiseen. Toimintatapana on tehdä tiivistä yhteistyötä kuntien ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Palmenian neljässä eri alueyksikössä on useita kymmeniä kehittämishankkeita vuosittain. (Helsingin yliopisto 2014 a.) Yksi näistä hankkeista on Lahdessa toteutettava *Asuinalue perheiden kokemana – hyvinvointi haasteellisessa ympäristössä* -hanke (ASLAKO, 1.8.2014 – 31.12.2015), jossa olin tutkimusavustajana noin puolen vuoden ajan. Samalla kiinnostuin hyvinvoinnin tutkimisesta ja innostuin tekemään hankkeeseen sosionomin opinnäytetyöni. Hankkeessa toimivat tutkijat lupautuivat myös opinnäytetyöni ohjaajiksi ja näin minulla oli kaksi ohjaajaa Palmeniasta ja yksi ohjaaja Lahden ammattikorkeakoulusta.

ASLAKO-hankkeen tavoitteena on selvittää miten lasten, nuorten ja lapsiperheiden elinympäristöt vaikuttavat syrjäytymisen sekä positiivisen hyvinvoinnin kokemukseen, ja miten esimerkiksi sosioekonomisilla mittareilla tarkasteltuna haasteellisina näyttäytyviä elinympäristöjä voidaan kehittää positiivista hyvinvointia tukeviksi. (Poikolainen 2014.) Tutkimuksessa pyritään saamaan kuuluville eri sukupuolten ja kantasuomalaisten lisäksi myös erilaisten kieli- ja kulttuuriryhmien ääni. Hankkeessa tuotetaan tietoa monin tavoin palvelemaan Lahden kaupungin poikkihallinnollista yhteistyötä. Tuotettua tietoa voidaan käyttää asuinalueiden kehittämisessä eri tavoin (Asuinalue lapsiperheiden kokemana – blogi 2014). Hanke on osa laajempaa ARAn asuinalueiden kehittämisohjelmaa. Asuinalueiden kehittämisohjelmalla edistetään vuosina 2013–2015 asuinalueiden elinvoimaa ja vähennetään segregatiota. Sitä toteuttaa kaikki suurimmat kaupungit sekä monet Suomen yliopistot ja tutkimuslaitokset (ARA 2014).

Opinnäytetyöni tavoite kulkee samansuuntaisesti ASLAKO:n tavoitteiden kanssa. Tarkastelen erityisesti haastateltavieni käsityksiä ja kokemuksia niistä asioista, jotka tuottavat heille positiivista hyvinvointia ja hyvinvointia murentavia tekijöitä

sekä osallisuuden kokemuksia. Opinnäytteeni sijoittuu hyvinvointitutkimuksen kehityksessä erityisesti elämänlaadun tutkimiseen. Työni on laadullinen ja näkökulmani on nuorisolähtöinen. Tämä tarkoittaa sitä, että nuoret itse ovat tiedon tuottajina. Työni tarkoituksena on tuottaa tietoa, jota voidaan hyödyntää ASLAKO-hankkeessa syrjäytymisen ehkäisemiseen tähtäävän toimintamallin suunnittelussa.

Erityisesti positiivisten hyvinvoinnin elementtien esiin nostaminen ja nuorten oman äänen korostaminen voivat tuottaa uutta tietoa nuorten kokemaan hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä. Tämä voi auttaa suunnittelemaan ja luomaan uudenlaisia tuen muotoja ja tukemaan niitä olemassa olevia tukijärjestelmiä, jotka nuoret itse kokevat onnistuneiksi ja tärkeiksi. Tällaista tietoa voidaan hyödyntää kaikkien nuorten tukemisessa ja hyvinvoinnin turvaamisessa eri toimijoiden piirissä poikkihallinnollisestikin. Nuorten aikuisten subjektiivisesta hyvinvoinnista on tehty Suomessa joitakin kvantitatiivisia tutkimuksia (esim. Kallunki & Lehtonen 2012), mutta laadullisia tutkimuksia on vähemmän. Tätä aukkoa pyrin täyttämään omalla opinnäytetyölläni. Nuorten itsensä määrittelemät hyvinvointia tukevat tekijät sekä osallisuuden kokemusta tuottavat tekijät ovat mielestäni erittäin tärkeitä tutkimuskohteita ja näkisin aiheella olevan myös jatkotutkimusmahdollisuuksia.

Aluksi kuvaan opinnäytetyöni kannalta oleellisia hyvinvointiteorioita ja tutkimuksia. Sitten kuvaan opinnäytteeni tutkimusmenetelmiä ja tutkimusaineistoa. Tätä seuraavassa luvussa esittelen tulokset, jota seuraavassa pohdintaosiossa arvioin tutkimustuloksiani ja pohdin tutkimusprosessiani sekä opinnäytetyöni eettisyyttä ja luotettavuutta. Pohdintaosiossa luotaan myös jatkotutkimusmahdollisuuksia. Liitteissä ovat mukana tiedonhakuosio, tutkimuslupa, tutkimussuostumuslomake, haastattelulomake ja esimerkki koodauskehikosta.

2 HYVINVOINNIN ULOTTUVUUKSIA

Tässä ja kahdessa seuraavassa luvussa tuon esiin tutkimuksen keskeiset käsitteet ja niiden määritelmät tutkimusaiheen kontekstissa sekä teoriat, joihin opinnäytetyöni nojaa. Näiden työkalujen avulla esitän opinnäytetyöni tulosten tulkinta- ja perusideat ja sen mitä tutkimusteemasta jo aiemmin tiedetään.

2.1 Hyvinvointikäsitteen moninaisuus

Hyvinvointi on yhteiskunnan ja yhteiskuntatutkimuksen peruskäsitteitä. Sen määrittely on haasteellista, sillä käsite on monialainen ja teoriaperinteistä riippuen määrittelyt voivat kattaa hyvin erilaisia tekijöitä. Yhteistä erilaisille hyvinvointikäsitteille on se, että hyvinvoinnin nähdään muodostuvan eri osatekijöistä. Esimerkiksi *Taloudellisen toiminnan ja sosiaalisen edistyksen mittaamisen komissio* on laatinut luettelon hyvinvoinnin ulottuvuuksista 2010-luvulla. Komission mukaan hyvinvointiin kuuluvat materiaallinen ja immateriaalinen elintaso: tulot, kulutus, varallisuus, terveys, koulutus, henkilökohtaiset toiminnot (mukaan luettuna työ), poliittiset mahdollisuudet ja hallinta, sosiaaliset yhteydet ja suhteet, ympäristö sekä koettu taloudellinen ja fyysinen ympäristön turvattuus. (Stiglitz, Sen, Fitoussi 2009, 45–54; myös Saari 2011, 70–71.)

2.1.1 Resurssi- ja tarvepohjainen hyvinvointi

Yksi olennainen erottelu hyvinvoinnin määrittelyssä koskee sitä, määritelläänkö hyvinvointi tarveperustaisesti vai tarkastellaanko sitä käytössä olevien resurssien näkökulmasta. Tarveperustainen näkökulma hyvinvoinnin muodostumisessa lähtee ajatuksesta, että ihmisellä on erilaisia tarpeita, joita he pyrkivät tyydyttämään. Tällöin hyvinvointi lisääntyy suhteessa tyydyttyneisiin tarpeisiin. Resurssipainotteinen näkökulma puolestaan huomioi yksilön käytössä olevat voimavarat, joilla ihminen voi ohjata ja hallita elinolojaan. Nämä resurssit voivat olla aineellisia, kuten raha ja asunto. Aineettomia resursseja ovat esimerkiksi terveys, sosiaaliset suhteet, verkostot, työllisyys ja elinolosuhteet, tieto ja koulutusmahdollisuudet, vapaa-aika ja kulttuuri, poliittiset resurssit ja osallistuminen ja turvallisuus. Resurssi- ja tarveperus-

aiset lähestymistavat eivät ole toisiaan poissulkevia. (Heikkilä, Karvonen & Virtanen 2004, 14–15; Raijas 2008, 4; Kallunki & Lehtonen 2012). Resurssien otto mukaan hyvinvointikäsitteeseen on ongelmallista sikäli, että puhtaita resursseja (esim. rahaa) voidaan käyttää myös niin, etteivät ne edistä yksilön hyvinvointia. Tällöin syntyy jännite tarpeiden ja halujen tai toiveiden välille. Resurssien käytön on siis tapahduttava tietyissä rajoissa niin, etteivät omakohtaiset valinnat uhkaa perustarpeita. (Heikkilä ym. 2004, 14 - 15).

Tarve- ja resurssipohjaisia hyvinvointinäkemysten on pyritty yhdistämään. Ehkä tunnetuin niistä on ollut Erik Allardtin tarvelähtöinen hyvinvointiteoria (1976, 88 - 94), jossa hyvinvointitarpeet jaetaan kolmeen arvoluokkaan. Ne ovat 1) having (elintaso), johon sisältyvät tulot, varallisuus, asumistaso, koulutus ja työllisyys, 2) loving (yhteisyyssuhteet), johon kuuluvat paikallisyhteisyys, perheyhteisyys ja ystävyysuhteet sekä 3) being (itsensä toteuttaminen), johon lukeutuvat arvonanto eli status, korvaamattomuus, poliittiset resurssit ja mielenkiintoinen vapaa-ajan toiminta. Allardt on esittänyt, että elintasoa ja elämänlaatua voidaan käsitellä sekä objektiivisesti ulkoisista lähtökohdista että subjektiivisista, kokemuksiin perustuvista näkemyksistä. Kuitenkaan nämä eivät esiinny täysin itsenäisesti vaan ne ovat vahvasti useissakin tilanteissa kytköksissä toisiinsa. Näin hyvinvointi rakentuu objektiivisen ympäristön tarjoamista puitteista, joiden kautta tarpeet tulevat tyydytetyiksi ja yksilön omista kokemuksista siitä, että hän elää hyvää elämää.

2.1.2 Subjektiivinen ja objektiivinen hyvinvointi

Hyvinvointia voidaan lähestyä usealta eri tasolta esimerkiksi yksilön tai yhteiskunnan näkökulmasta. Lähestymistavasta riippuen hyvinvointi saa eri merkityksiä. Opinnäytetyössäni kuvaan hyvinvointia erityisesti yksilön näkökulmasta hänen kokemukseensa perustuen, sillä tutkimuksen kontekstina olevassa ASLAKO-hankkeessa hyvinvointia tarkastellaan subjektiivisesti kokemusasiantuntijalähtöisesti.

Tässä opinnäytteessä hyvinvointia lähestytään myös elämänlaatututkimuksen näkökulmasta. Simpuran ja Uusitalon (2013) mukaan elämänlaatututkimus jakautuu kahteen pääsuuntaan, joista ensimmäinen määrittelee hyvinvoinnin subjektiiviseksi

käsitteeksi. Siinä keskitytään tutkimaan koettua hyvinvointia, kyselyissä ja haastatteluisissa saatetaan kysyä tunteeko ihminen itsensä onnelliseksi vai onnettomaksi, onko hän tyytyväinen tuloihinsa, asuntoonsa, elämäänsä yleensä; tunteeko ihminen, että hänellä on mahdollisuuksia tehdä omaa elämäänsä koskevia päätöksiä ja mikä häntä eniten huolestuttaa. Toinen elämänlaatututkimuksen suunta korostaa tarpeita, jotka ymmärretään ainakin osittain objektiiviseksi. Hyvän elämänlaadun voi katsoa pitävän sisällään fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia hyvinvoinnin osa-alueita sekä niitä tukevia ympäristötekijöitä. Hyvinvoinnin kokonaiskuvan avaamiseksi on tutkittava sekä objektiivisiä elinoloja että ihmisten omaa näkemystä ja kokemusta arjen toimintojen tuottamasta hyvinvoinnista. (Raijas 2008, 2-13; Kainulainen 2014, 79.) Dienerin, Emmonsin, Larsenin ja Griffinin (1985, 71–74) mukaan on tärkeää mitata myös yksilöiden kokonaisarviota elämästään, jotta elämäntyytyväisyyttä voi arvioida ”globaalisti”.

Hyvinvoinnista voidaan siis erottaa objektiivinen, mitattavissa oleva, ulottuvuus ja subjektiivinen, ihmisten omiin arvioihin perustuva käsitys hyvinvoinnista. Objektiivinen hyvinvointi käsittää hyvinvoinnin ulkoiset ehdot, jotka määritellään ja arvioidaan yksilön ulkopuolelta. Näitä ovat esimerkiksi terveys, elinolot ja toimeentulo. Objektiiviset hyvinvoinnin osatekijät ovat helposti mitattavissa erilaisin mittarein. Objektiivisen hyvinvoinnin käsitteen voidaan lyhyesti määritellä tarkoittavan ihmisen elintaso ja olosuhteita yksilön ympärillä. (Allardt 1980, 32, 181; Vorananen 2001, 21; Raijas 2008, 1-2; Korkalainen 2008.) Subjektiivisella hyvinvoinnilla tarkoitetaan puolestaan yksilön omaa kokemusta ja arviointia hyvinvoinnistaan sekä yleisesti yhteiskunnan oloista. Kokemus hyvinvoinnista on vaikeasti mitattavissa oleva yksilökohtainen asia. Koettua hyvinvointia koskevat tutkimukset keskittyvät tutkimaan elinolojen ja koetun elämänlaadun välisiä yhteyksiä. Subjektiivisen hyvinvoinnin osatekijöinä nähdään esimerkiksi sosiaaliset suhteet ja itsensä toteuttaminen. Kokemuksellinen hyvinvointi syntyy ihmisten arjessa ja muotoutuu henkilökohtaisena kokemuksena senhetkisestä elämäntilanteesta, eikä sillä välttämättä ole yhteyttä aineelliseen elintasaan. Subjektiivisen hyvinvoinnin käsitteen taustalla on pitkä filosofinen traditio, jonka mukaan yksilöt ovat oman hyvinvointinsa parhaita kuvaajia. (Stiglitz ym. 2009, 145; Allardt 1980, 32; Raijas 2008, 2-13; Vaarama & Ollila 2008, 117–118.)

Subjektiiivisella hyvinvoinnilla tarkoitetaan näin henkilön moniulotteista arvioita omasta elämästään. Usein subjektiiivista hyvinvointia on selitetty myös resurssiteorian sosioekonomisella taustalla ja yksilön persoonallisuudella sekä kognitiivisilla tekijöillä. Myös yhteiskunnallisilla tekijöillä on suuri vaikutus subjektiiivisen hyvinvoinnin kokemuksiin ja nämä tekijät vaihtelevat eri yhteiskunnissa. (Kallunki & Lehtonen 2012, 359; Toikko 2014, 97; Diener, Suh, Lucas & Smith 1999, 294–295.) Ruut Veenhoven on tutkinut hyvinvointia subjektiiiviseen hyvinvointiin läheisesti liittyvän onnellisuus-käsitteen kautta. (esim. Veenhoven 2010, 338–348; 2011, 152–163). Subjektiiivisen hyvinvoinnin ulottuvuuksia ovat elämään tyytyväisyys, positiiviset tuntemukset ja negatiivisten tuntemusten poissaolo. Kaikki ulottuvuudet eivät sisälly ”onnellisuuden” käsitteeseen, vaan ne ovat toisiinsa nähden erillisiä ulottuvuuksia. Esimerkiksi ihmiset voivat kokea ikäviä tunteita tai fyysistä kipua ja olla samanaikaisesti tyytyväisiä elämäänsä. Näin positiivisten tuntemusten kanssa voi esiintyä samanaikaisesti negatiivisia tuntemuksia, jotka vaikuttavat yhdessä subjektiiiviseen hyvinvointiin. (Stiglitz ym. 2009, 146.) Yksilöiden oma tulkinta on tärkeää, sillä subjektiiivista hyvinvointia on hankala tutkia millään ulkoisilla mittareilla (Diener & Lucas 1999, 213).

OECD:n (2013, 10) mukaan hyvinvointi tarkoittaa hyvää psyykkistä terveyttä, johon liittyvät ihmisen omalle elämälleen antamat sekä positiiviset että negatiiviset tulkinnat ja elämäkokemusten tuottamat affektiiiviset reaktiot. Subjektiiivinen hyvinvointi sisältää kolme elementtiä: 1) Elämän arviointi (henkilön refleктоiva pohdinta elämästään kokonaisuutena tai sen jostain osa-alueesta), 2) Tunne (henkilön tunne tai tunnetilat, joita useimmiten mitataan liittyen tiettyihin ajanjaksoihin elämässä) ja 3) Eudaimonia (onnellisuus) tarkoittaa niitä asioita, jotka saavat ihmiset voimaan hyvin. Se tarkoittaa mahdollisuutta elää täyttä elämää. Näin kysymys on siitä, missä määrin yksilö näkee oman elämänsä mielekkäänä ja merkityksellisenä (Toikko 2014, 99).

ASLAKO-hankkeessa ajatusta on sovellettu siten, että ihmisiltä on kysytty sitä, mitkä asiat saavat heidät voimaan hyvin. Kattava kuva hyvinvoinnista edellyttää monipuolista tarkastelua, joka yhdistää erilaiset sosioekonomiset mittarit yksilöiden omiin kokemuksiin ja arvioihin. Niinpä hyvinvoinnin mittaamisessa tulisi brut-

tokansantuotteen rinnalla käyttää myös muita mittareita, jotka kuvaavat väestön hyvinvoinnin tilaa ja jakaumaa niin, että myös muut kuin materialistiset tekijät sisällytetään mittaukseen. (Vaarama ym. 2010, 14.) Opinnäytteessäni on tavoitteena lastelaisten nuorten aikuisten hyvinvointikokemusten kartoittaminen. Huomioni kiinnittyy haastateltujeni omakohtaisiin kokemuksiin hyvinvoinnista. Tarkastelen nuorten aikuisten hyvinvoinnille antamia merkityksiä ja vertaan niitä aiempaan tietoon. Tarkoitukseni on näin antaa tilaa nuorten omalle äänelle ja tulkinnalle omasta elämäntilanteestaan.

Subjektiiivisen hyvinvoinnin tarkasteleminen tuo esiin *kokemusasiiantuntijuuden* käsitteen. Niemisen (2014, 20) mukaan kokemustieto on hyvin perusteltu tosi uskomus, johon sisältyy omakohtaista kokemusta niistä objektiivisista asioiden tiloista, joihin tieto kohdistuu. Yksilön kokemusta voidaan pitää autenttisenä ja totena siten, että jokainen kokee maailman, muut ihmiset ja itsensä omalla tavallaan. Subjektiiivisen hyvinvoinnin tarkastelussa pyrin kohdistamaan katsettani nimenomaan haastateltavieni nuorten aikuisten positiivista hyvinvointia tuottaviin kokemuksiin, jolloin myös subjektiivista hyvinvointia murtavat tai rajoittavat tekijät tulevat mahdollisesti esille.

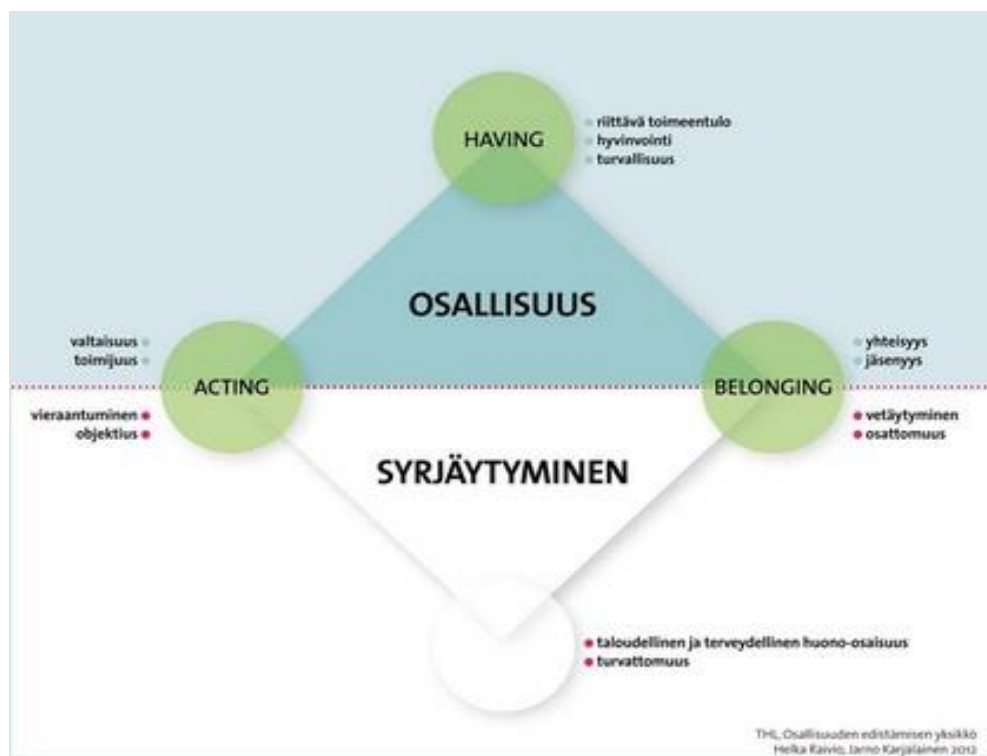
3 OSALLISUUS HYVINVOINNIN PERUSTANA

Osallisuutta pidetään keskeisenä tekijänä yksilön hyvinvoinnin kannalta, vaikka selkeitä kausaalisia yhteyksiä osallisuuden ja hyvinvoinnin välille ei ole helposti esitettävissä. Osallisuutta on tutkittu monelta kannalta, mutta siitä huolimatta täsmällistä ja yleisesti hyväksyttyä määritelmää ei ole pystytty laatimaan. Osallisuus on kattomääritelmä, joka kerää alleen erilaisia lähestymistapoja ja näkökulmia käsitteineen. Laajemmassa merkityksessä osallisuus on yhteisöllisyyttä, kuulumista, sosiaalisia suhteita, osallistumista yhteisön tai yhteiskunnan toimintaan. Osallisuus on osallisuutta omaan elämään. Samalla se on eräänlainen arvotavoite. (Raivio & Karjalainen 2013, 12; Myllyniemi 2013, 5; Alila, Gröhn, Keso ja Volk 2011, 13–14.)

Tässä työssä osallisuutta pohditaan erityisesti kokemuksellisesti subjektiivisen hyvinvoinnin näkökulmasta. Käytän Allardtin (1976) hyvinvointiteoriaa välillisesti nuorten aikuisten subjektiivista hyvinvointia tarkastellessani. Allardtin tutkimuksia on käytetty lukuisten viimeaikaisten sosiaalialan tutkimusten teoriakehyksessä tutkittaessa hyvinvointia. Yksi niistä on Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (jatkossa lyhenne: THL) osallisuuden edistämiseksi tehtävä tutkimus. THL:n osallisuuden edistämisen yksikkö (OSET) on tutkimuksessaan keskittynyt tarkastelemaan erityisesti osallisuuden edistämistä ja syrjäytymisen ehkäisyä hyvinvoinnin lähteenä. (THL 2014 a.)

Helka Raivio ja Jarno Karjalainen (2013) ovat suunnitelleet Allardtin (1976) innoittamana THL:n mallin, jota käytän opinnäytetyössäni suuntaa antavana mallina nuorten aikuisten hyvinvoinnin tarkastelussa. Raivion ja Karjalaisen mukaan osallisuus rakentuu kolmelle hyvinvoinnin ulottuvuudelle, jotka ovat having, belonging ja acting. Having-ulottuvuudella tarkoitetaan riittävää toimeentuloa, yhteiskunnassa yleisesti hyväksyttyä elämää sekä hyvinvointia ja turvallisuutta. Belonging-ulottuvuudella tarkoitetaan yhteisöllistä osallisuutta, kuulumista ja jäsenyyttä yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Kuuluminen ja jäsenyys luovat ja vahvistavat hyväksyntää ja luottamusta. Lisäksi kuuluminen ja jäsenyys suojaavat erilaisia hyvinvointivajeita, syrjäytymistä ja disorganisaatiovajeita vastaan. Acting – ulottuvuudella

tarkoitetaan valtaisuutta, toimijuutta ja toiminallista osallisuutta, esimerkiksi vuorovaikutteisempaa ja keskustelelevampaa asiakastyötä. Se kuvaa vaikutusmahdollisuuksia itselle tärkeissä asioissa ja toimintamahdollisuuksia tärkeissä ympäristöissä. Asiakkaan omalle äänelle annetaan tilaa. Tarkoituksena on lisätä ihmisten taitoja ja vahvuuksia omaa elämäänsä koskevissa asioissa sekä päätöksenteossa. Opinnäytetyöhöni liittyen subjektiivinen ulottuvuus kuvaa haastateltujen kokemuksia koetuista vaikutusmahdollisuuksista ja osallisuudesta.

Kuvio 1: Osallisuus syrjäytymisen vastaparina (Raivio & Karjalainen 2013).

Tätä on mallinnettu kahden vastakkain asetetun kolmion avulla. (THL 2014, b, kts. myös Raivio & Karjalainen 2013.) Hyvinvoinnin elementit, kuten riittävä toimeentulo, yhteisöön kiinnittyminen ja aktiivinen toiminta, on monessa yhteydessä tunnistettu osallisuutta ja siten yhteiskunnallista toimintakykyämme sekä sosiaalista kestävyyttä rakentaviksi keskeisiksi perusedellytyksiksi. Tasapainoinen osallisuuden kolmio ilmentää yksilötason hyvinvointia, joka heijastuu yhteiskuntaan sosiaalisena kestävyytensä. Kullakin osallisuuden ulottuvuudella on negatiivinen vastaparinsa eli syrjäytymisen ulottuvuudet. Kuviossa ulottuvuudet muodostavat osallisuuden ja syrjäytymisen kolmiot. Kunkin osallisuuden ulottuvuuden vajeus tarkoittaa syrjäytymisriskin lisääntymistä ja osallisuuden vähentymistä. Osallisuus ei toteudu

kun jokin osallisuuden alue ”vuotaa”. (THL 2014 b. Kts. myös Raivio & Karjalainen 2013.)

Osallistuminen tapahtuu virallisten ja epävirallisten sosiaalisten suhteiden ja erilaisten verkostojen kautta eriasteisilla tasoilla (yksilötaso, perhe, ystäväpiiri, työpaikka, aluetaso ja valtakunnallinen taso). Verkostot voivat ylittää sosiaalisia, etnisiä, uskonnollisia rajoja lisäten suvaitsevaisuutta ja yhteenkuuluvuuden tunnetta ja sitä kautta luottamusta ja turvallisuutta. Liittyminen yhteisöön ja yhteiskuntaan on siis monipuolista ja vuorovaikutteista toimintaa ja normien ja arvojen kautta ohjattua ja säänneltyä. Osallisuudessa on näin yksilöllinen että yhteisöllinen elementti. Yksilön on koettava itsensä arvokkaaksi ja yhteisön on oltava sellainen, että osallisuus on mahdollista. Yksin ei voi olla osallinen. (Kiilakoski 2007, 12.)

Käsitteet osallisuus ja yhteiskunnallinen osallistuminen sekoittuvat helposti. Yhteiskunnallinen osallistuminen ymmärretään usein kiinnittymisenä yhteisöön ja yhteiskuntaan, aktiivisena yhteisiin asioihin vaikuttamisena, toimintana järjestö- ja yhdistyskentällä ja esimerkiksi äänestämisenä. Kyse on myös potentiaalisesta osallistumisesta eikä välttämättä toteutuneesta vaikuttamisesta. (Alila ym.2011; Myllyniemi 2013, 5.) Yksilöominaisuutena osallisuus tarkoittaa aktiivista kansalaisuutta yhteiskunnan jäsenenä, kosketusta kulttuuriperintöön, itsensä kehittämistä koulutuksen ja harrastusten avulla, kykyä huolehtia itsestä ja läheisistä yhteiskunnan odotusten edellyttämällä tavalla. Samalla se on moraalista kypsyyttä, harjaantumista yleisesti hyväksytyissä kansalaishyveissä ja lainkuuliaisuutta. Siihen kuuluu olennaisena tunne kuulumisesta yhteiskuntaan, jolloin tunnetaan vastuuta yhteiskunnallisista epäkohdista ja toimitaan niiden korjaamiseksi yhteiskuntaelämän eri foorumeilla. (Hämäläinen 2008, 30–31.)

Yhden merkityksen mukaan osallisuus on syrjäytymisen tai osattomuuden kääntöpuoli (vrt. THL:n malli). Syrjäytyminen on prosessi, jossa nuori alkaa pudota pois yhteiskunnan normaalitoiminnoista. Hän voi syrjäytyä koulutuksesta, työelämästä, hyvinvointipalveluista, demokraattisesta päätöksenteosta tai sosiaalista suhteista. Näiden eri instituutioiden toiminta on sidoksissa toisiinsa. Syrjäytymiseen puuttuminen voi parhaimmillaan auttaa nuoria takaisin kohti omaa elämänhallintaa. Toisaalta osattomuudella on myös tärkeä henkilökohtainen ulottuvuus. Osattomuuden

kokemuksia lienee jokaisella ihmisellä tilanteista, joissa on kokenut, ettei parhaista aikomuksista huolimatta ole tullut otetuksi huomioon. (Kiilakoski 2007,12; Myllyniemi 2013,5.)

Samoin kuin hyvinvoinnin tutkimuksessa erotetaan hyvinvoinnin objektiivinen ja subjektiivinen puoli, myös nuorten osallisuudesta puhuttaessa voidaan tehdä ero nuorten itsensä kokemuksesta riippumattoman osallisuuden ja sen ehtojen määrittelyn sekä koetun osallisuuden välillä. Yksilön kokemus omasta osallisuudestaan tai osattomuudestaan kietoutuu monimutkaisella tavalla hänen yksilölliseen kasvu-prosessiinsa. Yksilön suhde yhteiskuntaan ei ole irrallaan hänen maailmankuvansa rakentumisestaan, toverisuhteistaan, harrastuksistaan tai poliittisista näkemyksistään. (Hämäläinen 2008, 29 - 30.)

Osallisuus hahmottuu sekä kokemuksena tai tunteena ja toisaalta toimintakykynä ja toimintamahdollisuuksina. Toiminnallinen koskee yhteiskunnallista osallistumista, kokemuksellinen yhteiskunnallista identiteettiä. Näistä kumpaakin liittyy olennaisesti yhteiskunnallinen subjektiivisuus, jolla ymmärretään itsetietoista yhteiskunnan jäsenyyttä, kriittisen ja vastuullisen suhteen luomista siihen yhteiskuntaan, jossa elää ja johon kuuluu. (Hämäläinen 2008, 22; Raivio & Karjalainen 2013, 14). Gretschel (2002, 90–95) korostaa yksilön omaa kokemusta osallisuuden olennaisena piirteenä. Osallisuuden varmistamiseksi ei pelkästään riitä, että luodaan erilaisia nuorten kuulemisjärjestelmiä. Järjestelmien tulee kyetä myös tuottamaan nuorille kokemusta, että heitä arvostetaan, ja että heidän mielipiteillään on vaikutusta. Osallisuus on tunne, joka paljastuu nuorten tiedoista, tarinoista tai heidän käyttämistään paikallisista puhetoivoista. Osallinen nuori tuntee itsensä päteväksi ja arvostaa omaa rooliaan osana yhteisöä. Osallisuuden tutkimisessa on keskeistä tarkastella lasten ja nuorten omia näkemyksiä, sen sijaan, että asioita tarkastellaan vain yhteiskuntajärjestyksen näkökulmasta. (Kiilakoski 2007,12–13.)

4 NUORET AIKUISET

Seuraavassa kahdessa luvussa kuvaan nuorta aikuisuutta sekä nuoriin ja nuoriin aikuisiin keskittyviä ajankohtaisia hyvinvointitutkimuksia. Niiden avulla haluan tuoda esille nuoruudesta aikuisuuteen siirtymän häilyväistä rajaa sekä nuorten ja nuorten aikuisten kohtaamia haasteita ja mahdollisuuksia nyky-Suomessa.

4.1 Nuori aikuisuus

Arkielämässä nuoruudella tarkoitetaan ikävaiheita lapsuuden ja aikuisuuden välillä. Sama ihminen voi olla eri yhteydessä lapsi, nuori tai aikuinen. Lainsäädännössä sekä erilaisissa tutkimuksissa ja tilastoissa nuoruuden ikämäärytykset ovat erilaisia. Nuorisolain (72/2006) määritelmän mukaan nuorilla tarkoitetaan kaikkia alle 29-vuotiaita. Väestöliitto (2014) taas määrittelee nuoruuden varhaisnuoruuteen (12–14 -vuotiaat), varsinaiseen nuoruuteen (15–17 -vuotiaat) ja jälkinuoruuteen (18–22 -vuotiaat). Nuorisotutkimuksissa nuoruuden alaikärajana on perinteisesti pidetty 11–14 vuotta ja yläikärajana 20–34 vuotta (Puuronen 2007). Opinnäytetyöni kannalta tärkeän nuoruuden ikävaiheen, orastavan aikuisuuden, on tuonut esille Arnett (2000, 469), jonka mukaan orastava aikuisuus (emerging adulthood) sijoittuu 18–25 ikävuoteen, myöhäisteini-ään ja varhaisaikuisuuden väliin. Opinnäytetyössäni tutkimusjoukkoni sijoittuu iältään juuri tähän orastavan aikuisuuden vaiheeseen.

Myöhäismodernia yhteiskuntaa on luonnehdittu monimuotoistuvaksi ja yksilöllistävaksi. Yhteiskuntapoliittinen ilmapiiri on 1990- ja 2000-luvuilta lähtien korostanut individualismia, yksilöllisyyttä, kilpailukykyä ja 2000-luvun alusta yhteiskunnan keskeiset sosiaaliset instituutiot, kuten koulutusjärjestelmä, työmarkkinat ja perheinstituutio ovat olleet voimakkaassa murroksessa ja eri elämänvaiheiden väliset vuorovaikutukselliset suhteet ovat samalla muuttuneet. Monet muutokset asettavat nuorille ja aikuistuville sekä heidän itsenäistymiselleen ja identiteetilleen erilaisia vaatimuksia kuin aikaisemmille sukupolville. (Kuronen 2010, 38–39; Aapola & Ketokivi 2005, 8,16.)

Aapolan ja Ketokiven (2005,8) mukaan nuorten konkreettiset elämäntapahtumat, kuten taloudellinen itsenäisyys, koulutukselliset siirtymät, lapsuudenkodista muut-

taminen ja perheen perustaminen, ovat keskeisiä, koska niiden on perinteisesti katsottu tekevän nuoresta vähitellen aikuisen. Kiilakoski (2013, 31) esittää, että nuoruutta voidaan hahmottaa siirtymävaiheena, jonka tehtävänä on olla silta lapsuudesta opiskelemaan, työelämään ja perheen perustamiseen. Aikuisuudelle on asetettu yhä uusia ja kenties vaativampia henkisiä kriteereitä. Ei riitä, että näyttää ulospäin aikuiselta, vaan on myös tärkeää, että itse tuntee itsensä täysin aikuiseksi, on ”henkisesti kypsä” ja kantaa vastuun itsestään. Kypsyyden ja vastuunkannon ulkoisina tunnusmerkkeinä pidetään esimerkiksi kykyä asua itsenäisesti sekä oman perheen perustamista. Yksilöllisyyttä korostavassa yhteiskunnassa yksilön sisäinen maailma saa siis suuremman painoarvon. Näin painopiste aikuistumista koskevissa pohdintoissa on siirtynyt ulkoisista tunnusmerkeistä yksilön henkisen kypsyminen korostamiseen. (Aapola & Ketokivi 2006, 20–21.)

Aikuisen statukseen vaadittavat ulkoiset, usein materiaaliset tekijät, ovat pysyneet suhteellisen samoina, mutta monien nuorten elämässä ne ovat lykkäytyneet yhä pidemmälle, usein vapaaehtoisesti. Nuoruuden katsotaan pidentyneen nuorten opiskellessa yhä kauemmin ja lykätessä perheen perustamista yhä myöhemmäksi. Perinteiset aikuisuuden merkkipaalut ovat muuttuneet vähemmän pysyviksi. Ne voidaan menettää vaikkapa työttömyyden tai avioeron seurauksena. (Aapola & Ketokivi 2005, 20.) Nuoruuden pidentyminen tarkoittaa paitsi aikuisuuden siirtymistä myöhemmäksi myös aikuistumisen prosessin pitkittymistä; nuoruudelle ominaisella tavalla elämänalueiden vakiintumattomuus jatkuu pitkälle täysi-ikäisyyteen. (Ketokivi 2005, 110.)

Arnett’in (2000, 469–479) mukaan orastavan aikuisuuden elämänvaihe voi toteutua vain sellaisissa kulttuureissa, jotka sallivat nuorilleen pidennetyn itsenäisen roolin tutkiskelun myöhästeini-iässä ja varhaisaikuisuuden aikana. Tämä ajanjakso on uuden, itsenäisen roolin tutkiskelu- ja kehitysvaihe, jossa nuori on jo irtaantunut lapsuuden ja nuoruuden riippuvuussuhteistaan eikä toisaalta ole vielä ottanut itselleen aikuisiän normatiivisia velvollisuuksia. Orastava aikuisuus on ajanjakso, jolloin useat eri mahdollisuudet ovat vielä valittavana ja tulevaisuuden suunnitelmia ei ole vielä lyöty lukkoon. Elämä koetaan vielä mahdollisuuksia täynnä olevana. Nuori aikuinen saattaa kokea olevansa eräänlaisessa välivaiheessa; hän ei ole nuori, mutta ei vielä aikuinenkaan.

Pidentyneen nuoruuden kulttuurissa yhdistyvät perinteisesti nuoruuteen ja aikuisuuteen yhdistettyjen ulottuvuuksien parhaat puolet: ajatukset nuoruuden sidoksettomuudesta ja vapaudesta sekä aikuisen oikeudet tehdä itsenäisesti päätöksiä ja toimia yhteiskunnassa täysivaltaisesti, kuitenkin ilman kaikkia tavanomaisesti aikuisuuteen liitettyjä velvollisuuksia. Nuoren ja aikuisen yhdistettyä elämäntyyliä onkin arvosteltu itsekkyydestä ja omien nautintojen maksimoinnista sekä ikävien velvollisuuksien lykkäämisestä mahdollisimman pitkälle. Nuoruuden pidentyminen merkitsee kuitenkin monille nuorille myös tietyn epävarmuuden olotilan jatkumista, jolloin selvyyttä omasta itsestä vasta etsitään ja yritetään rakentaa hyvää tulevaisuutta ristiriitaisten ja epäselvien odotusten ja sääntöjen valossa. (Aapola & Ketokivi 2005, 23.)

Nuoriin on kohdistunut yhä enemmän paineita siirtyä nopeasti koulutuksesta tasolta toiselle ja edelleen työelämään. Samalla he joutuvat tekemään usein jo varhaisella iällä erilaisia valintoja ja päätöksiä ja kantamaan vastuun niiden seurauksista. Yksilöllisyyttä korostavassa yhteiskunnassa odotetaan, että yksilöt tekevät mahdollisten vaihtoehtojen välillä valintoja silloinkin, kun valinnan mahdollisuudet ovat todellisuudessa vähissä. (Aapola & Ketokivi 2006, 16; vrt. Arnett 2000, 469–479.) Suomalaisessa yhteiskunnassa on enenevästi korostettu taloudellista kilpailua, individualistista ideologiaa ja tehokkuusajattelua. Nuoret ovat tunnistanee arvojen koventuneen ja kylmentyneen sekä kokenee yhteiskunnan vaativan heiltä voimia kuluttavaa kilpailua. Nuoria koskevia yleisiä uhkakuvia ovat kouluongelmat, peruskoulusta putoaminen, peruskoulun jälkeisen koulutuksen puute, työmarkkinoiden ulkopuolelle jääminen, rikollisuus, huumeet ja jengiytyminen. (Kuronen 2010, 39–40.)

Nyky-yhteiskunnassa aikuistuminen on moniulotteinen ja pitkä prosessi, jonka varrella nuorten on tehtävä valintoja ja ratkaisuja sekä ymmärrettävä niiden monitahoiset seuraukset tulevaisuuden kannalta. Siitä huolimatta, että saatavilla olevat sosiaaliset, taloudelliset ja henkiset resurssit paljolti määrittelevät nuorten mahdollisuuksia, vastuu oman elämänkulun onnistumisesta on siirtynyt yksilölle. Nuorten on rakennettava omat reittinsä aikuisuuteen tilanteessa, jossa yhä harvemmin voi tukeutua aiempien sukupolvien asettamiin malleihin. (Aapola & Ketokivi 2005, 8,

26.) Koulutustavoitteissa pärjäämisessä korostumisen rinnalla tulisi vahvemmin tukea persoonallisuuden ja elämäntaitojen monipuolista kehittymistä. Nuorten kasvua on tuettava myös elämää varten (Kuronen 2010, 38–40).

4.2 Nuorten hyvinvointitutkimuksia

Kvantitatiivisia tutkimuksia nuorten hyvinvoinnista on tehty runsaasti. Kouluterveyskysely on valtakunnallisesti kattavin nuorten elinoloja ja hyvinvointia selvittävä tutkimus. Kouluterveyskyselyssä kerätään kahden vuoden välein tietoa 14 – 20 – vuotiaiden elinoloista, kouluoloista, koetusta terveydestä, terveystottumuksista ja opiskeluhuollosta. Kyselyyn vastaa säännöllisesti peruskoulu-, lukio- ja ammattikouluikäisiä nuoria. *Nuorten hyvinvointi Suomessa 2000–2013 Kouluterveyskysely – raportissa* tarkastellaan nuorten hyvinvoinnin kehitystä 2000/2001–2013 sekä alueellisia eroja vuonna 2013. Vastaajia on noin 183 000. (Luopa, Kivimäki, Matikka, Vilkki, Jokela, Laukkarinen ja Paananen 2014.)

Raportin mukaan nuorten hyvinvointi on muuttunut pääosin parempaan suuntaan. Suhteet vanhempiin ovat kehittyneet myönteisesti ja hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa auttaa vaikeuksissa. Koulun fyysiset työolot ja työilmapiiriin liittyvät tekijät ovat parantuneet. Myös osallisuus koulussa on parantunut. Nuoret kokevat, että koti, koulu ja ystävät ovat hyvinvoinnin perusta. Myös elintavoissa on tapahtunut myönteinen muutos. Nuoret kokevat terveydentilansa paremmaksi. Aikaisempaa useammalla pojalla on läheisiä ystäviä ja näin ero tyttöihin on kaventunut. Tupakointi ja humalajuominen ovat vähentyneet lukiolaisten ja ammattikouluilaisten keskuudessa. Monet terveystottumukset ovat parantuneet, mutta huumekeilut ovat yleistyneet 2000-luvun alkupuolen tasolle. Raportissa havaittiin, että ongelmat kasautuvat kouluttamattomille. Eriarvoisuus on edelleen huomattavaa. Vanhempien murheet heijastuvat lapsiin. Vanhempien koulutus ja työttömyys määrittelevät lasten terveyttä, hyvinvointia ja koulunkäyntiä. Vaikeudet tehtävissä ja sosiaalisissa suhteissa ovat yleistyneet. Yksinäisyys liittyy usein muihin vaikeuksiin. Lisäksi tytöillä kokemukset seksuaalisesta väkivallasta ovat valitettavan yleisiä. (Luopa ym. 2014.)

Nuorten ikäryhmissä terveyttä haittaavat elintavat kasautuvat niille, joilla menee muutenkin huonommin. Hyvässä sosioekonomisessa asemassa olevat nuoret tupakoivat vähemmän, juovat itsensä harvemmin humalaan, heidän ruokatottumuksensa ovat lähempänä suosituksia kuin muiden ja he harrastavat huonommassa asemassa olevia enemmän vapaa-ajan liikuntaa. Erityisesti pelkän perusasteenkoulutuksen saaneiden ryhmään kasautuu runsaasti terveysongelmia. Elintavat eivät synny tyhjästä vaan niillä on yhteiskunnallinen ja kulttuurinen kasvualustansa. Huono- ja hyväosaisuuden kasautuminen voidaan nähdä ylisukupolvisena prosessiluonteisena tapahtumaketjuna, sillä kodin sosiaalinen perintö välittyy nuoren omaan elämään. (Kauppinen & Karvonen 2008 sekä Martelin ym. 2005, Myllyniemen 2013, 47–48 mukaan.)

Vuosittain julkaistava *Nuorisobarometri* mittaa suomalaisten 15–29 vuotiaiden nuorten arvoja ja asenteita. Se tarttuu nuorten kannalta ajankohtaisiin aiheisiin, mutta toistaa joitain tutkimuskysymyksiä säännöllisesti. Pysyvien perusteemojen, työn ja koulutuksen, lisäksi pitkään seurattuja aiheita ovat olleet yhteiskunnallinen vaikuttaminen, asuminen, tulevaisuus ja sosiaalinen elämä sekä tyytyväisyys elämään ja sen eri osa-alueisiin. Näin se mahdollistaa myös pidemmän aikavälin tarkastelun. (Nuora 2014; Nuorisotutkimusseura ry. 2014.) Nuorisobarometrin 2012 mukaan nuorten kyselytutkimuksissa kertoma tyytyväisyys elämään kokonaisuutena on keskiarvona mitaten pysynyt lähes samana viimeiset 15 vuotta. Yleisin arvosana elämälle on ollut 9 ja kaikkein huonompia alle kuuden keskiarvoja annetaan vain prosentin verran. Noin 20-vuotiaana elämään tyytyväisyydessä tapahtuu notkahdus, joka on havaittu aiemmissakin tutkimuksissa (Myllyniemi 2013, 103.)

Toisaalta ne nuoret, joilla ei ole tutkintoa tai opiskelupaikkaa ovat selvästi tyytymättömämpiä kuin muut nuoret. Opiskelupaikan tasolla ei ole kuitenkaan tekemistä elämäntyytyväisyyden kanssa. Työttömyyden on havaittu olevan tuloja ja koulutustasoa tiiviimmin yhteydessä työikäisten koetun hyvinvoinnin kanssa. Varsinkin pidentyessään työttömyys voi tuoda talousongelmien lisäksi myös muita haasteita, kuten muutoksia yhteisöllisissä verkostoissa tai fyysisessä ja psyykkisessä terveydessä. (Myllyniemi 2013, 103–105). Vertailu vuoden 2005 Nuorisobarometriin tuo esiin selvän eron. Työn tärkeyden pudotus on huomattava ja yllättävä, koska työasenteita mittaavissa kysymyksissä ei vastaavaa kehitystä ole havaittu. Tämä voi

selittyä sillä, että pitkän aikavälin rakenteellisten muutosten ohella myöskin meneillään olevat taloussuhdanteet näyttävän vaikuttavan nuorten näkemyksiin työstä, työttömyydestä ja koulutuksen työllistäväydestä. Nuorten työvoimaan osallistumisen ominaispiirteinä ovat vahva suhdanneherkkyys ja laskusuhdanteet rokottavat useimmiten juuria nuoria. Tällöin nuoret aktivoituvat tekemään vaihtoehtoisia toimia, kuten opiskelevat tai menevät suorittamaan asevelvollisuuden. (Myllyniemi 2014, 60–66.) Tuoreimman Nuorisobarometrin (2013) mukaan selvä enemmistö nuorista pitää vaikutusmahdollisuuksiaan hyvinä omaan elämäänsä liittyvissä asioissa. Vaikutusmahdollisuutensa nuoret kokevat hyviksi liittyen liittyen taloudelliseen hyvinvointiin, asumistilanteeseen, koulutusvalintoihin, ammatinvalintaan sekä siihen, millainen elämästä kokonaisuutena tulee. Nuoret eivät koe vaikutusmahdollisuuksiaan vahvoina demokraattisen vaikuttamisen ja kansalaispätevyuden areenoilla. Toisaalta erilaiset lähiyhteisöissä vaikuttamisen tavat koetaan itselle saavutettavammiksi kuin kunnallinen päätöksenteko (Myllyniemi 2014, 43.)

Edellä esitellyt tutkimukset ovat kvantitatiivisia tutkimuksia ja asiantuntijoiden havaintoja nuorten hyvinvoinnista. Laadullisissa tutkimukset nuorten hyvinvoinnista sisältävät lasten, nuorten ja vanhempien tuottamaa kokemustietoa heidän omasta arjen hyvinvoinnistaan ja arjestaan ja niistä toimista, joista heille on ollut apua ja hyötyä. Tällaisia tutkimuksia on tehty mm. eri yliopistojen pro gradu-tutkielmina. Lisäksi monissa hankkeissa kuten meneillään olevassa Helsingin yliopiston koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenian ASLAKO-hankkeessa (2013–2015) ja jo päättyneessä Karelia ammattikorkeakoulun hallinnoimassa Itä-Suomen SOHVI-hankkeessa (2012–2014) on selvitetty nuorten tuottamaa kokemustietoa heidän hyvinvoinnistaan. ASLAKO-hankkeessa on selvitetty erityisesti asuinalueiden vaikutusta lasten, nuorten ja lapsiperheiden vanhempien kokemuksiin hyvinvoinnista ja osallisuudesta. Itä-Suomen SOHVI-hankkeessa selvisi, että hyvinvoinnin kannalta tärkeinä asioina nuoret kokevat ystävät, harrastukset ja hyvät suhteet perheeseen. SOHVI-hankkeessa kerätty tieto asuinalueen tuottamasta hyvinvoinnista on samalla linjalla ASLAKO-hankkeessa saatujen tulosten kanssa: asuinalue koetaan mukavana ja hyvinvointia edistävänä kun se on turvallinen ja lähellä kavereita ja kauppaa. (esim. Mustonen, Sarkkinen, Pennanen 2014; Honkanen & Poikolainen 2014.)

5 TUTKIMUKSENTEKO

Tässä opinnäytetyössä yhdistyvät sekä ammattikorkeakoulu- että yliopistomaailma, sillä teen sosionomin opinnäytetyöni yliopistollisen tutkimuksen puitteissa. Molemmilla erittäin tärkeänä osa-alueena on lähteiden monipuolisuus, ajankohtaisuus ja tieteellisyys sekä pyrkimys tutkimusmetodin tarkkaan hallintaan unohtamatta tutkimuksen teon eettisyyttä ja luotettavuutta. Seuraavissa osioissa tuon esiin opinnäytetyöni tavoitteita, tarkoitusta, tutkimustehtäviä, tutkimusotetta sekä opinnäytetyön kohderyhmää, aineistonhankintaa ja analyysimenetelmiä.

5.1 Tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Tarkoituksena on tuoda ilmi nuorten aikuisten mielipide heidän omaan hyvinvointiinsa vaikuttavista tekijöistä, kartoittaa mitä hyvinvointi ja osallisuus heidän mielestään ovat ja miten ne näkyvät heidän elämässään. Tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa sellaista nuorta aikuisuutta koskevaa tutkimusta, jossa on kuultu nuoria aikuisia. Opinnäytetyöni **tavoitteena** on nuorten aikuisten kokemusten perusteella luoda kuvaa nuorten subjektiivisen hyvinvoinnin ja osallisuuden kokemisen rakentumisesta.

Seuraavilla tutkimuskysymyksillä pyrin vastaamaan opinnäytetyöni tarkoitukseen ja tavoitteeseen:

1. Millaisia kokemuksia nuorilla on hyvinvointiin liittyvistä tekijöistä?
  - 1.1 Mitä asioita nuoret itse pitävät tärkeinä omalle hyvinvoinnilleen? Millaiset asiat tukevat tai murentavat hyvinvointia? (Having & Belonging)
  - 1.2 Millaisena osallisuus näyttäytyy nuoren aikuisen kokemuksessa? (Acting)

5.2 Laadullinen tutkimus

Tämä nuorten aikuisten hyvinvointi- ja osallisuuskokemuksia kartoittava opinnäytetyöni on tutkimuksellinen sekä tutkimusotteeltaan laadullinen. Tutkimuksellisessa opinnäytetyössä etsitään vastauksia työelämän kysymyksiin tai ongelmiin.

Tutkimuksilla ja selvityksillä voidaan kartoittaa tai tutkia jotakin aihealuetta, kehittää ideoita työelämän käytäntöjen parantamiseksi tai kehittää uutta toimintamallia. (Vilkka & Airaksinen 2003, 9-15.) Opinnäytetyöni linkittyy juuri tällaiseen tutkimuksellisuuteen, sillä sen avulla tuotan tietoa ja vastauksia työelämässä hyödynnettäväksi.

Tutkimusote tutkielmassa voi olla joko määrällinen tai laadullinen. Otteen valintaan vaikuttaa se, minkälaista tietoa tarvitaan ja mikä on tutkimuksen tavoite. Jako laadullisiin ja määrällisiin menetelmiin on kuitenkin hyvin karkea, eikä täsmällistä rajaa voida vetää näiden lähestymistapojen välille. Määrällisessä tutkimuksessa pääosassa ovat numeeriset aineistot. Laadullisessa tutkimuksessa taas pyritään ymmärtämään todellisuutta laadullisen aineiston kokoamisen ja analysoinnin avulla. Aineistoa voidaan kerätä esimerkiksi haastatteluilla, havainnoinnilla ja kyselyillä. Menetelmien käyttäminen muotoutuu tutkimusongelman ja – resurssien mukaan. Aineistoina voivat olla esimerkiksi haastattelutallenteet, videonauhat, esseekirjoitelmat, päiväkirjat, kirjeet, valokuvat, muut kuvalliset lähteet tai opiskelijan tekemät kenttämuistiinpanot. Molemmissa tutkimusotteissa aineiston analyysissä käytetään jotakin tutkimuksellista analyysimenetelmää. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 18 ja 2013, 71; Kananen 2008, 24–25; Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 135–137; Vilkka & Airaksinen 2003, 9-15.)

Laadulliseen tutkimukseen liittyy suora kontakti tutkittavan ja tutkijan välille, tutkija menee ilmiön pariin ”kentälle” haastattelemaan tai havainnoimaan. Tutkimus tehdään oikeassa kontekstissaan. Laadullisessa tutkimuksessa mahdollisuus ymmärtää toista on kaksisuuntainen. Toisaalta kysymys on siitä, miten esimerkiksi haastattelijan (tutkijan) on mahdollista ymmärtää haastateltavaa tai tiedonantajaa. Toisaalta taas kysymys on siitä, miten joku toinen ihminen (tutkimuksen/raportin lukija) ymmärtää tutkijan laatimaa tutkimusraporttia. Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on ilmiön kuvaaminen, ymmärtäminen ja mielekkään tulkinnan antaminen. Laadullisuudella pyritään ilmiön syvälliseen ymmärtämiseen. Tällöin tutkija on kiinnostunut prosesseista, merkityksistä ja ilmiön ymmärtämisestä sanojen, tekstien tai kuvien avulla. Laadullisen aineiston analyysi on syklinen prosessi, josta puuttuvat kvantitatiivisen prosessin säännöt. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 18, 70–71;

Kananen 2008, 24–25; Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 135–137.) Vaikka laadullista tutkimusta on useita eri lajeja, niin silti kaikille lajeille löytyy yhteisiä piirteitä. Kokonaisvaltaisuuden lisäksi aineisto kerätään ihmisiltä usein luonnollisissa tilanteissa siten, että tutkittavat saavat tuoda oman mielipiteensä esille ja se analysoidaan tarkasti ja yksityiskohtaisesti. Kohdejoukko ei ole satunnainen otanta, vaan tarkkaan valittu ja ainutlaatuinen. Kvalitatiivisen tutkimuksen ominaispiirteitä on jokaisen tapauksen käsitteleminen ainutlaatuisena. (Hirsjärvi ym. 2009, 160–164.)

Kvalitatiivisen tutkimuksen alkuperäisenä lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Laadullisen tutkimuksen tarkoitus ei ole todistaa jo tiedossa olevia asioita, vaan sen avulla halutaan löytää totuuksia ja paljastaa niitä. Tässä tutkimuksessa pyrin nuorten aikuisten omakohtaisten kokemusten tavoittamiseen. Pyrin ymmärtämään ja kuvaamaan tutkimukseni kohteita mahdollisimman kokonaisvaltaisesti tuoden esiin haastateltujeni elämismaailmaa ja kokemuksia (esim. Hirsjärvi ym. 2009, 161, 181). Tutkimuksessani käytetty aineistonkeruumenetelmä mahdollistaa kvalitatiiviselle tutkimukselle tyypillisen aineistolähtöisyyden korostamisen toteutumisen. Koska aineistoni määrä (N=10) on suhteellisen pieni, ei yleistyksiä voi kuitenkaan tehdä. Toisaalta laadullisessa tutkimuksessa ei pyritäkään yleistykseen, vaan kuvaamaan ja ymmärtämään syvemmin tutkimusaihetta. Sen lähtökohtana ei ole teorian testaaminen, vaan aineiston monitahoinen ja yksityiskohtainen tarkastelu (Esim. Hirsjärvi ym. 2009, 164; Tuomi & Sarajärvi 2008, 85.) Tämä lähtökohta toteutuu työssäni, kun analysoin tutkimustuloksia työssäni määrittelemien hyvinvoinnin eri ulottuvuuksien kautta mahdollisimman yksityiskohtaisesti (Kts. luku 3). Samalla vertaan tutkimustuloksiani mm. THL:n Raivion ja Karjalaisen (2013) osallisuus-malliin.

5.3 Kohderyhmä

Opinnäytteeni kohderyhmänä ovat 18–29 –vuotiaat lahtelaiset nuoret aikuiset. Olen määrittellyt kohderyhmäni enimmäisikärajan Nuorisolain (72/2006) perusteella, joka määrittelee nuoriksi kaikki alle 29 -vuotiaat. Kohderyhmäni alaikäraja muodostui täysi-ikäisyyden saavuttamisen perusteella 18 vuoteen. Suurin osa opinnäytetyöni aineistosta, tutkimushaastatteluilta, koottiin keväällä ja kesällä 2014. On-

nistuin saamaan 6 nuorta haastateltavaa ”lumipallotekniikalla”, kun sain ensimmäiseksi haastateltavakseni Liipolan lähiökeskuksen nuorisotyöntekijän, joka kysyi facebook-sivujensa välityksellä muita nuoria aikuisia haastatteluihin. Tämä nuorisotyöntekijä toimi ns. avainhenkilönä, joka johdatti minut toisten tiedonantajien pariin. Tällöin aineiston keruu tapahtuu siten, että tutkija etenee tiedonantajasta toiseen sitä mukaa, kun hänet esitellään uusille tiedonantajille (Tuomi & Sarajärvi 2002, 88). Kaksi haastateltavaa sain ASLAKO-hankkeeseen liittyvien muiden haastateltavien kautta ja kahden nuoren haastattelu oli tehty jo ennen harjoitteluni alkua. Näin tutkimusaineistokseni muodostui kymmenen 19–26 – vuotiaan nuoren haastattelua.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineiston laatu nousee suurempaan osaan kuin tutkittavien määrä. Laatuun nähdään suurempina vaikuttajina tiedonkeruu ja analyysi kuin aineiston koko tai tutkittavien määrä. Yksi tapa ratkaista aineiston riittävyys on puhua saturaatiosta eli kylläntymisestä. Saturaatiolla tarkoitetaan tilannetta, jossa aineisto alkaa toistaa itseään. Ajatuksena on, että tietty määrä aineistoa riittää tuomaan esiin sen teoreettisen peruskuvion, joka tutkimuskohteesta on mahdollista löytää. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 89 ja 2013 85–86; Eskola & Suoranta 1998, 61.) Uskon aineistoni antavan monipuolisen kuvan tutkimusaiheestani. Haastatelluista neljä on naisia ja kuusi miehiä. Kolme miehistä on maahanmuuttajataustaisia. Heistä kaksi oli muuttanut päiväkotikäisenä Suomeen ja yksi oli Suomessa syntynyt. Näin haastatteluihin saatiin kantasuomalaisten lisäksi myös maahanmuuttajataustaisten nuorten näkemyksiä hyvinvoinnista. Nuorten koulutustaustat vaihtelivat ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa olevista yliopistossa opiskeleviin. Osa nuorista oli työttömiä, osa opiskelijoita ja loput joko kokoaika- tai osa-aikatyössä. Tutkimusjoukkoni on suhteellisen heterogeeninen taustansa perusteella. Tämä on laadullisen tutkimuksen kannalta merkittävä asia, sillä tutkimuksessa halutaan löytää erityispiirteitä ja ymmärtää tutkimuskohdetta (Hirsjärvi ym. 2009, 181; Tuomi & Sarajärvi 2008, 85).

Yhdeksän haastattelua toteutettiin yksilöhaastatteluina ja yksi haastateltu oli parihaastattelu alaikäisen siskon kanssa. Haastateltujen osallistuminen oli vapaaehtoista ja palkkioksi tarjottiin elokuvalippu. Haastateltuni asuvat Lahden keskustassa tai Liipolassa. Yksi haastateltavista asuu toisella paikkakunnalla nyt, mutta on

aiemmin asunut lapsuutensa ja nuoruutensa Liipolassa. Myös hän viettää säännöllisesti aikaa Lahdessa. Osa haastatelluista on aina asunut samalla asuinalueella Lahdessa, mutta valtaosa (7/10) on asunut Lahdessa useissa eri kaupunginosissa. Haastateltavan ryhmäni heterogeenisyyden vuoksi uskon, että nuorten kokemuksista ja ajatuksista saa piirrettyä tutkimuskysymyksiini hyvin nivoutuvaa moniulotteista kuvaa nuorten aikuisten hyvinvoinnista.

5.4 Aineistonhankinta

Haastattelut toteutettiin noin tunnin kestäväillä teemahaastatteluilla Lahdessa Liipolassa Toimelan lähiökeskuksessa ja Lahden keskustan alueella Helsingin yliopiston koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenian tiloissa, Lahden kaupunginteatterilla sekä Tiedekeskus Felmaniassa. Teemahaastattelu on puolistrukturoitu haastattelumenetelmä. Tunnusomaista sille on haastattelujen eteneminen aiheen kannalta keskeisten teemojen puitteissa. Teemahaastattelussa edetään laajoista ja helpommista kysymyksistä yksityiskohtaisempiin ja tarkempiin kysymyksiin. Teemahaastattelun periaatteena on, että kaikki kysymykset ovat avoimia. Haastattelutilanteessa tutkimushaastattelurunko toimii keskustelun tukena. Haastattelun etu on joustavuus. Haastattelijalla on mahdollisuus toistaa kysymys, oikaista väärinkäsityksiä ja käydä keskustelua tiedonantajan kanssa. Joustavaa on myös se, että kysymykset voidaan esittää siinä järjestyksessä kuin tutkija katsoo aiheelliseksi. Haastattelu syntyy haastattelijoiden ja haastateltavien välisestä vuorovaikutuksesta. Ideana on, että haastattelun kysymyksillä pyritään saamaan tutkittavilta vastaukset tutkimuskysymyksiin. Tutkimushaastattelussa ominaista on, että tutkija selvittää ja dokumentoi tutkittavan ajatuksia, kokemuksia, käsityksiä ja tunteita tutkittavasta aiheesta ja pyrkii näin saamaan vastauksia tutkimuskysymyksiinsä. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 75–76; Hirsjärvi & Hurme 2010, 41, 47–48, 106–107; Kananen 2008, 73.)

ASLAKOn haastatteluissa käytettiin hankkeen tutkijoiden kehittämää teemoittain etenevää haastattelurunkoa. (Katso liite 4.) Kysymykset saattoivat vaihdella haastattelukohtaisesti joidenkin kysymysten jäädessä pois ja toisaalta uusien kysymysten tullessa tilalle. Koimme tärkeänä haastatteluiden vapaamuotoisuuden ja mahdollisuuden muokata kysymyksiä tilanteen mukaan. Haastattelussa selvitettiin seuraavia asioita:

- haastateltavien taustatietoja
- viimeisten kahden vuoden aikana käytettyjä sosiaali- ja terveystalveluita
- viimeisten kahden vuoden aikana käytettyjä vapaa-ajan viettopaikkoja
- asioita, joita nuoret pitävät tärkeänä omalle hyvinvoinnilleen
- merkityksiä, joita nuoret antavat omalle asuinalueelleen fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena ympäristönä
- asuinalueen merkityksiä hyvinvointikokemuksiin
- pedagogisen hyvinvoinnin suhdetta koulutukselliseen tasa-arvoon
- kokonaisarviota omasta hyvinvoinnista.

Haastatteluteemat kytkeytyivät kokonaisvaltaisesti tutkimustehtäviini. Tavoitteenani oli käydä haastattelulomakkeen kysymykset läpi kaikkien haastateltavien kanssa. Noudatin haastattelulomakkeen kysymyksiä kuitenkin joustavasti, siten että tarvittaessa kaikkia kysymyksiä ei esitetty kaikille haastateltaville, vaan jatkoin syvemmin kunkin haastateltavien hyvinvoinnin ja osallisuuden kannalta tärkeiksi esiin tuomien aiheiden kanssa. Nostin niiden kautta tutkimuksen analysointivaiheessa opinnäytetyöni kannalta merkittävät huomiot omaan koodauskehikkooni, jonka loin valitsemani taustateorian avulla. Kaikki ASLAKO-tutkimuksessa kerätty haastatteluaineisto muokattiin yhtenäiseen kirjalliseen muotoon eli litteroitiin. Aineistoa litteroitaessa käytettiin yhtenäisiä sääntöjä ja puhtaaksikirjoitus tehtiin sanatarkasti puhekieltä noudattaen. Kontekstiin liittymätön keskustelu, kuten taustamelu ja yskiminen, jätettiin litteroimatta. Tekstityylinä käytettiin Calibria, fonttina 12 ja rivivälinä 1,5. Minun opinnäytetyöhöni liittyvää tekstiaineistoa kertyi yhteensä 219 sivua (68 291 sanaa). Osan tekstistä litteroi Helsingin yliopiston koulutus- ja kehittämiskeskus Palmeniassa siviilipalvelustaan suorittava henkilö ja suurin osa lähetettiin litteroitavaksi erääseen yhteiskunnalliseen yritykseen tarjouskilpailun jälkeen.

5.5 Aineiston analyysi

Analyysi on toteutettu sisällönanalyysin keinoin. Sisällönanalyysi on yksi kvalitatiivisen tutkimuksen analyysimuodoista. Se on tekstianalyysia, jossa tarkastellaan jo valmiiksi tekstimuotoista tai sellaisiksi muutettuja aineistoja. Sisällönanalyysin

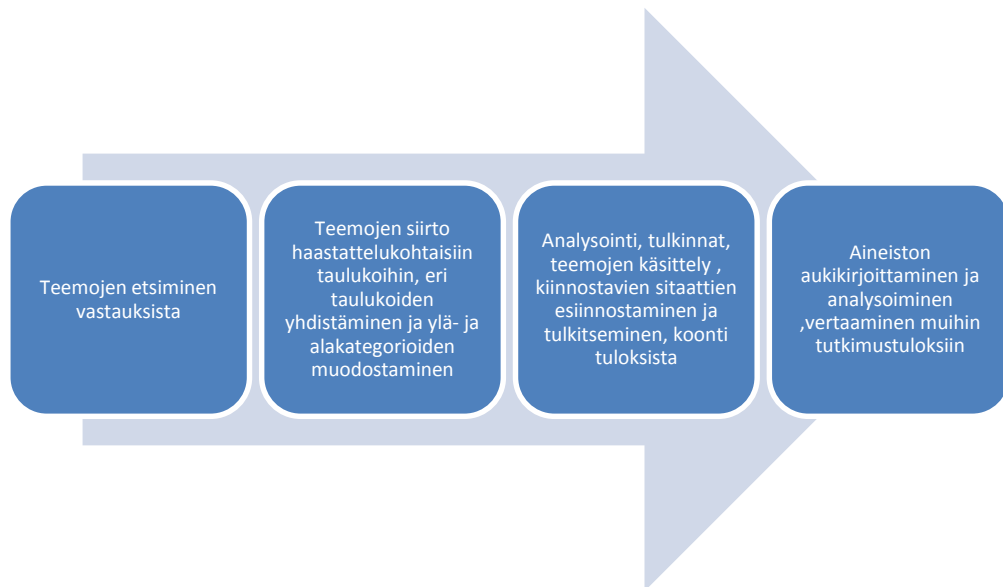
avulla pyritään muodostamaan tutkittavasta ilmiöstä tiivistetty kuvaus, joka kytkee tulokset ilmiön laajempaan kontekstiin ja aihetta koskeviin muihin tutkimustuloksiin. Tutkimusaineiston laadullisessa sisällönanalyysissä aineisto jaotellaan ensin osiin, käsitteellistetään ja lopuksi järjestetään uudelleenlaiseksi kokonaisuudeksi. Sisällönanalyysia voidaan tehdä aineistolähtöisesti, teorialähtöisesti tai teoriaosidonnaisesti eli abduktiivisesti. Erona on analyysin ja luokittelun perustuminen joko aineistoon tai valmiiseen teoreettiseen viitekehykseen. Teorialähtöisestä tutkimuksesta puhutaan, kun tutkimusaineiston analyysi perustuu jo olemassa olevaan malliin tai teoriaan. Aineistolähtöisesti tutkimusta tehtäessä tutkimuksen pääpaino on aineistossa, mikä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että analyysiyksiköt eivät ole ennalta määrättyjä ja teoria rakennetaan aineisto lähtökohtana. (Tuomi ja Sarajärvi 2002, 95–99, 105, 109–117.)

Teoria- ja aineistolähtöisen tutkimuksen välimaastossa on teoriasidonnainen tutkimus, jossa aineiston analyysi ei suoraan perustu teoriaan, mutta kytkennät siihen ovat havaittavissa. Teoriasidonnaiselle eli abduktiiviselle päättelylle on luonteenomaista, että tutkijalla on sekä teoreettinen että käytännöllinen esiyymmärrys aiheestaan. Tällöin tutkija voi kohdistaa kiinnostuksensa tiettyihin tärkeäksi oletettuihin tai sellaiseksi tiedettyihin seikkoihin. Teoriasidonnaisessakin päättelyssä analyysiyksiköt valitaan aineistosta. Analyysissä on tunnistettavissa aikaisemman tiedon vaikutus, mutta sen merkitys ei ole teoriaa testaava; enneminkin se ohjaa uusia ajatusuria. Tällöin aineistosta tehdyille löydöksille etsitään tulkintojen tueksi teoriasta selityksiä ja vahvistuksia. (Tuomi ja Sarajärvi 2002, 95–99.) Analyysissä vaihtelevat aineistolähtöisyys ja valmiit mallit. Yhdistelyn tuloksena saattaa syntyä jotakin uutta. Tutkija voi myös tehdä huomioita empirian vastaamattomuudesta aiempiin tutkimuksiin. (Tuomi ja Sarajärvi 2002, 95–99; Eskola 2001.) Opinnäytetyöni sisällönanalyysi on toteutettu abduktiivisen päättelyn keinoin. Aineistoja jäsennetään ensin käyttäen valmista kehikkoa, jonka keskeisimpiä koodeja ovat:

- fyysinen-, psyykkinen- ja sosiaalinen kasvu- ja oppimisympäristö
- hyvinvointia tukevat ja murentavat tekijät sekä syrjäytymisen- ja syrjäytymisvaarassa olemisen määrittelyt
- toimijuus ja osallisuus
- asuinalueen merkitys hyvinvointikokemuksiin

- pedagoginen hyvinvointi
- käytetyt palvelut, palveluiden saatavuus ja lisätarpeet palveluille
- asukastila Toimelan kehittäminen
- kokonaishyvinvointi.

Tämän vaiheen jälkeen alakategoriat muodostetaan aineistolähtöisesti. Koodasin kaikki kymmenen haastattelua ASLAKOn tärkeimpien koodien mukaisesti käyttäen Word 2013 -tekstinkäsittelyohjelman toimintoa *tarkista – uusi kommentti*. Koodattuani haastattelut aloitin aineistolähtöisen sisällönanalyysin. (Kts. kuvio 2) Poimin koodauksista omien tutkimuskysymysteni kannalta oleelliset koodit, jotka olivat analyysin yläkategorioita tai teemoja. (Kts. luku 6) Niiden sisältämät tiedot merkitsin muistiin ”tukkimiehen kirjanpidolla” haastattelukohtaisesti. Lopuksi yhdistin eri haastattelujen kirjanpidot yhteen ja tein tutkimuskysymyksiini sopivat taulukot (liite 5: esimerkki koodaustaulukosta). Samalla selvitin aineistojen sisältämät alaluokat ja mahdolliset uudet yläluokat.

Kuvio 2. Analysoinnin vaiheet

Tulkintavaiheessa ja raportoinnissa liitän aineiston analysointiin teoriaohjaavan analyysin sekä aineistolähtöisyyden. THL:n Raivion ja Karjalaisen (2013) sekä Al-lardtin (1976) kehykset toimivat malleina, joiden kautta voin pyrkiä tutkimaan nuorten aikuisten kokemuksia hyvinvoinnista erityisesti osallisuutta korostavasta näkökulmasta. Edellämainittujen mallien pohjalta luon oman tutkimusaineistoni pohjalta nousevan hyvinvoinnin eri ulottuvuuksia korostavan mallin.

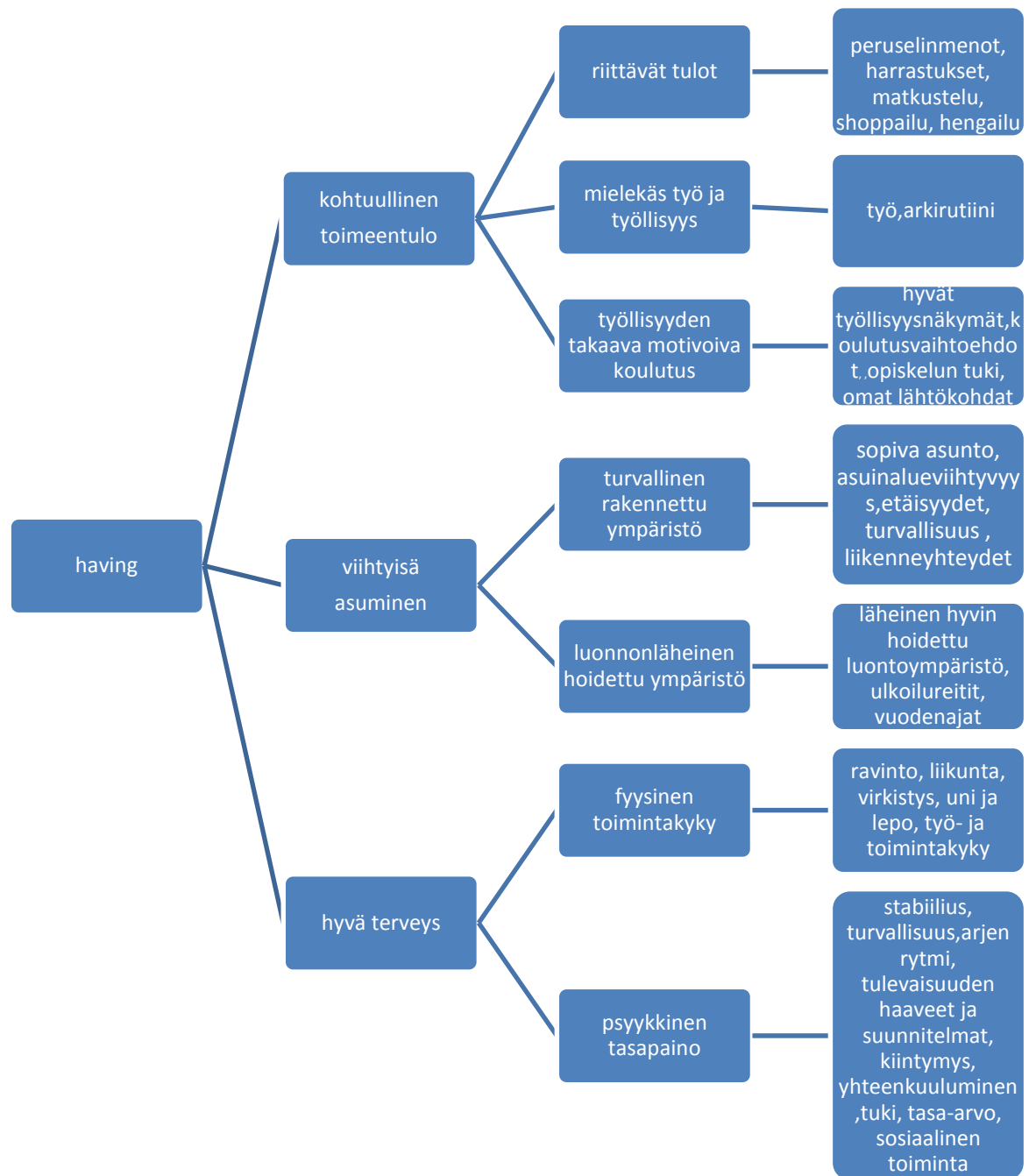
6 TULOKSET

Olen jakanut haastattelujen analysointitulokset THL:n esittelemän Raivion ja Karjalaisen (2013) jäsenyyksen mukaisesti. Allardtin (1976) hyvinvoinnin ulottuvuuksia tarkastelemaan having, loving ja being – jäsenyykseen perustuvassa Raivion ja Karjalaisen osallisuuden ulottuvuuksien mallissa täysimääräisen osallisuuden toteutumiseksi vaaditaan seuraavat ulottuvuudet: having eli riittävä toimeentulo, hyvinvointi ja turvallisuus, belonging eli yhteisyys ja jäsenyys ja acting eli valtaisuus ja toimijuus. Näiden kategorioiden kautta ja tutkimuskysymysteni (luku 5) mukaisesti tuon esiin niitä tekijöitä, joita nuoret aikuiset pitävät tärkeinä omalle hyvinvoinnilleen sekä sitä millaisena osallisuus näyttäytyy heidän kokemuksessaan. Analyysi alkaa having-ulottuvuuden tarkastelulla ja jatkuu belonging-ulottuvuuden jälkeen acting-kategoriaan. Tulosluvun lopussa kokoa tutkimuskysymysteni puitteissa nuorten aikuisten koettuun hyvinvointiin ja osallisuuden kokemukseen liittyvät seikat yhteen. Tulosluvun jälkeisessä pohdintaosiossa vertaan tuloksia muuhun tutkimuskirjallisuuteen ja tutkimuksiin ja erilaisissa viimeaikaisissa hankkeissa saatuun kokemukselliseen hyvinvointitietoon. Pohdintaosiossa etenen tutkimustehtävien mukaan jaotelluilla alaluvuilla.

6.1 Having – elintaso ja hyvinvointi

THL:n sekä Allardtin mallien having-ulottuvuus sisältävät hyvinvointiin liittyviä toimeentuloon, asumiseen ja terveyteen sekä turvallisuuteen liittyviä tekijöitä. Ne ovat elintasaan sekä elämänlaatuun liittyviä resursseja. Having – ulottuvuus kuvaa erityisesti turvallista ja viihtyisää arjen elämää. Esittelen alla kaavion, johon olen koonnut nuorten haastatteluiden perusteella esiin tulleita asioita kyseisellä ulottuvuudella. THL:n mallin turvallisuus-kategoria kytkeytyy muihin alakategorioihin ja sille ei ole luotu omaa erillistä alakategoriaa. Kuvaan koulutusta ja työllisyyttä osana having-kategoriaa. Sen olisi voinut laittaa myös osaksi acting-kategoriaa, mutta tässä tulososiossa valitsin niiden esittelemisen having-ulottuvuuden osiossa Allardtin mukaisesti.

Kuvio 3. Having-ullottuvuus

6.1.1 Kohtuullinen toimeentulo

Toimeentuloon liittyvä alakategoria jakautuu riittäviin tuloihin, mielekkääseen työhön ja työllisyyteen ja työllisyyden takaavaan motivoivaan koulutukseen.

Riittävät tulot. Haastatteluista nousi esiin se, että hyvinvointia nuorille tuottaa se, että rahaa on riittävästi peruselimenmenoihin, harrastuksiin ja hengailuun ystävien kanssa. Nuoret aikuiset eivät tunnu kaipaavaan suuria tuloja hyvinvointinsa tueksi. Kuitenkin pieni arjen luksus, kuten shoppailu ja matkailu, tuottavat hyvää fiilistä. Vastaavasti tulojen riittämättömyys peruselimenmenoihin tuottaa ahdistusta ja pahoinvointia. Myös se, jos raha ei riitä pienimuotoiseenkaan hengailuun ystävien kanssa kodin ulkopuolella nähtiin olevan mielialaa madaltava tekijä.

Tämän haastatteluaineiston perusteella havaitsemani pieni ero kantasuomalaisten ja niiden nuorten, joiden vanhemmat ovat syntyneet muualla kuin Suomessa oli se, että monikulttuuriset nuoret aikuiset mainitsivat tulevaisuuden haaveissaan rikastumisen. Samat nuoret näkivät tulevaisuudessaan myös mahdollisen oman yrityksen perustamisen. Tulosten valossa näyttäisi siltä, että yleensäkin nuoret aikuiset haluavat vaurastua omalla työllä. Seuraavassa nuori mies kuvaa tulevaisuuden haaveitaan:

Aina olis se et must tulee miljonääri just sillä yrityksellä. Mitä mä just oon eniten miettiny et tekis mieli vaan niinku tehdä töitä vähän rankemmalla kädellä et sais rahaa kasaan ja lähtis matkustele, tekis pienen lenksun vaikka Euroopan ja Aasian kautta, kattelis miten se menee. Tuntuu et kaikki on hyvin nytten, on oma kämpä, on päässy sisustaa sitä, nyt niinku ruoka, kaverit perhe on lähellä. Aattelin et sitte ku tekee sen isomman lenksun nii ehkä hyväl säkäl joutuu luopuu siitä asunnost et siitä ei tuu lisämaksua nii miettii et miten sitte uskaltaako tehdä sellasen. Vaikka ehkä halua ja unelmoi jollain tasol siitä nii sit täytyy miettiä että...H1

Kaiken kaikkiaan kaikista haastatteluvastauksista nuorten kohdalla välittyi nöyrä ja realistinen suhtautuminen niin vaurauteen kuin osin tukien varassa olevaan elämänvaiheeseenkin. Näin kuvaa tilannetta aiemmin työttömänä ollut ja haastattelun hetkellä palkkatuetussa työssä ollut nuori rahan riittävyyttä yleisiin menoihin.

Siis joo, silloin ku olin työttömänä niin riitti, vaikka oli ihan niinku tiukilla. Mut nyt on ihan riittävästi. Täältä saa sen onkse parisataa enemmän niin riittää. H1

Toinen nuori mies kertoo siitä, kuinka mieluummin ansaitsee rahat omalla työllä kuin saamalla osan toimeentulostaan tukien välityksillä:

Heti, kun mulle rupee tuleen näitä työtunteja enemmän ja rupee oleen niin kun taloudellisesti vakaata, niin sit on taas yks huolenaihe pois. [--] ja oikeastaan vaan odotan sitä, että mun ei tarte enää asioida sos-sussa ollenkaan. Kun mä koen sen jotenkin nöyryyttävänä, että mun pitää anella jostain apua. Mut se on ehkä luonteesta enemmänkin kiinni, että mä en tykkää. Mä haluan itse ansaita omat elantoni, mut pakkotilanne on aina pakkotilanne. H3

Samoin pienet tulot vaikuttavat siihen, että ostokohteen tarvetta on harkittava välillä hyvinkin tarkasti. Myös opintotuen riittävyys haastattelemassani ikäryhmässä nousi usein esiin erittäin suurena vaikuttajana nuorten koettuun hyvinvointiin. Seuraavassa eräs opiskeleva nuori aikuinen kuvaa opintotuen riittävyttä elämiseen.

[--]Ja sit, jos puhutaan just niin kun nuorten hyvinvoinnista, niin nyt näyttää vaan siltä, että kaikki hinnat nousee tasasta tahtia ja kenenkään tulot ei nouse samaa tahtia. Niin kyl se niin kun hyvinvoinnin kannalta olis sillai niin kun taloudellinen toimeentulo, niin se vaikuttaa tosi paljon. Eli itelläkin on se tilanne, että niin kun viikko ennen kuukauden vaihtumista mä rupeen miettiin kaikki laskut läpi, kun mun pitää maksaa mitäkin. Ja sitten, kun sä mietit, kuinka paljon sitä opintotukea tulee, niin sit sä rupeat miettimään sitä, että niin kun paljonko mulle jää rahaa. Se masennus iskee jo ennen, kuu kerkee vaihtua, että sulla ei oo enää ees rahaa, niin sehän on tota noin... Ja mistään et saa enää niin halvalla myöskään asuntoa, että sulla olis... [--] Mut sitten, jos mä asuisin yksiössä, niin en mä sitä alle 400 sadan saisi yksiötä mistään. No, ehkä sais, jos muuttasin kauemmaksi, mut sit mun pitäis miettiä se, että kun mä oon ajokortiton ihminen, niin mun pitäis maksaa sitten bussiyhteydet[--]H3

Nuoret aikuiset ovat usein olleet jo palkkatyössä. Kun he siirtyvät uudestaan opiskelijoiksi, tulojen riittävyys hankaloituu helposti. Monet kaipaavat enemmän tukea opintoihin. Samoin opiskelijoiden tukeminen koetaan eriarvoistavana joissakin tilanteissa. Tasa-arvoinen kohtelu näyttyy haastatteluaineistossa merkityksellisenä hyvinvoinnin kannalta. Haastateltu antaa seuraavassa esimerkin eriarvoistavasta kohtelusta:

Opiskelijoita pitäis tukea mun mielestä huomattavasti enemmän ja sen ei pitäis mennä niin, että sun on pakko ottaa opintolaina. Eli jokaiselle pitäis taata se. Eli ne, jotka on luottotiedot menettänyt... Niin mä koen aina suurta vääryyttä siinä, että mä saan periaatteessa ilmasta rahaa ja jotkut joutuu ottaan opintotuen sen rahan saamiseksi. Kun mä en vaan pysty ottamaan sitä. [--]Niin, jotkut joutuu maksaan sen takasin, mut mä saan periaatteessa koko ajan ilmasta rahaa sen saman summan. Eli se ilmanen raha pitäis mennä kaikille opiskelijoille. H3

Nuoret aikuiset asennoituvat elämään myönteisesti niukoista tuloista huolimatta ja huomioivat taloudellisen tilanteensa suhteellisuuden verrattuna vielä heikommassa asemassa oleviin ihmisiin. Näin eräs nuori aikuinen tulkitsee taloudellista tilannettaan suhteessa hyvinvointiinsa:

Joo, et kyl nyt yleensä on sillee, et loppukuust joutuu etenki vähän laskeskelee aina, että miten riittää ja tällei, mutta en mä nyt tiijä. Mä oon kokenu sen, et jotenki vähän sillee, et vaikka se joskus on tiukka ni mä nyt oon vähän sellanen, et mä sit mietin, mikä on mun mielest ollu aina hauskaa tai se on jotenki sellast. Mikäköhän se sana sillee, et sellast vähän vahingonilosta, mut kuitenkin helpottaa itte aatella, et aina on ihmisiä, joil menee paljon huonommin, että on kuitenkin katto pään päällä ja sillee ni asiat on kuitenkin yllättävän hyvin. H4

Seuraavassa esimerkissä nuori aikuinen kuvailee opiskelun ja osa-aikaisen työn tuomien tulojen ennalta-arvaamattomuutta ja sen vaikutusta hyvinvointiin. Esimerkistä käy ilmi, että pienet arjen hemmotteluhetket ovat merkityksellisiä hyvinvoinnille.

(...) Siis mullakin on ollu sellasia tilanteita, että ei oo ollu esimerkiksi niin paljon vuoroja. Tai jos on ollutkin paljon vuoroja, mutta jos kaikki rahat menee suoraan vuokraan ja laskuihin. Ja jos ei jääkään sitten niin kun rahaa esimerkiksi niin kun siihen ruokaan. Tai sit vaikka jäiskin, ettei jää niin kun mihinkään muuhun semmoseen ekstraan, niin kyllä se ottaa päähän. Sit tietää, että ei voi niin kun ostaa mitään. Vähän niin kun esimerkiksi hemmotella itteensä jollain edes, edes vaikka sillä kahvikupposella torilla. Totta kai se vaikuttaa. H5

Toinen nuori miettii opiskelun ja osa-aikaisen työnteon hankalaa suhteuttamista toisiinsa.

Niin, sun pitäis lähteä velkakierteeseen heti opiskellessa, tai sit tota, sun pitää lähteä töihin. Mut sä et saa tehdä töitä liikaa, tai sit sulta lähtee tuet. H3

Eräs haastateltava kertoo opiskelun jälkeisen ajan tulojen vähyden tuottamasta tilanteesta. Tuloilla elää nipin napin, mutta juuri se nuorten toivoma pieni arjen ekstra jää usein saavuttamattomaksi.

(...), koska siis opintolainan lyhennyksiin menee ihan tosi paljon ja kaikkee, ni kyl se on sellast kädest suuhun touhuu. [--]Kylä sillä elää, mutta ei niin ku todellakaan voi suunnitella ees lähtevänsä vaik niin ku Tallinaan tai johonki, et ei niin ku toivookaa. H7

Mielekäs työnteko ja työllisyys. Työnteko ja työllisyys ovat erittäin merkittäviä tekijöitä nuorten aikuisten hyvinvoinnin kannalta. Työssä käyminen mahdollistaa arjen rytmittämisen ja tuo tietyn stabiiliuden elämään mahdollistaen myös tulevaisuuden suunnitelmat. Työssä on tärkeää, että se on itselle mielekästä. Haastatellut nuoret arvostavat työntekoa ja opiskelua osana arjen hyvinvointia. Silloinkin kun työstä saa pienemmän palkan kuin ansiosidonnaisesta päivärahasta, työntekoa arvostetaan. Seuraavassa esimerkki:

Niin, siis se työssä käyminen kiinnosti, vaikka mulla nyt oli vähän kökkö tilanne. Eli kun mä olin P:lla töissä ja se oli tota, aika hieno tunne, kun veti metallialan liksaa niin nuorena ja se oli aika korkeeta liksaa. Ja sitten, kun jäi työttömäksi ja mä kuuluin liittoon, niin silti mun tulot oli niin kun ansiosidonnaisena aika korkeat. Niin sit, kun mä lähin tonne myyntipuolelle, niin sit, kun lähetettiin myyntialan, tai palvelualan, TES:n mukaisia palkkoihin, niin jopa työssä ollessa mä sain vähemmän rahaa, kun sillon, kun mä olin työttömänä. Mut sit taas mua kiinnosti enemmän se, että mä pääsen tekemään jotain, koska mä en jaksa istua himassa tekemättä yhtään mitään. H3

Monet nuoret aikuiset kaipaavat vakituista työtä pätkätöiden sijaan. Seuraavassa nuori nainen kertoo millaiset asiat parantaisivat hänen kokonaisuhyvinvointiaan. Vakaata työtilannetta ja elintason nousua on monen nuoren toivelistan kärjessä:

No tietysti se, että niin ku elintaso nousis ehkä ees vähän, ettei tarviiis joka kuukaus, tiedätsä, niin ku laskee, laskee hiluja, et onks rahaa vai eiks oo rahaa? Ja sit se, että sais ehkä niin ku sellasen työn, joka ois oikeesti jatkuva, koska niin ku nyt tuntuu, et meinaan tehdä vaan niin ku pätkätöitä, et tääki työsopimus on juhannukseen ja sit ei taas tiijä, mitä tapahtuu. Ja -alalla ei oo töitä ja varsinkaan naisille, ja. Niin ku, tiedät sä, sillai niin ku tietty varmuus. H7

Toisaalta osa nuorista haluaisi olla useammassa työpaikassa myös tulevaisuudessa ja kaipaa, ainakin tässä vaiheessa, vaihtelevuutta työpaikoissa. Kysyttäessä asioista mitkä tuottavat huonoa oloa, eräs nuori aikuinen nosti esiin, ehkä hieman humoristisesti, työn ja vapaa-ajan suhdetta ja sitä kuinka työttömyys tuo omanlaistaan stressiä, mutta toisaalta jättää aikaa muille toiminnoille.

(...) tietty työttömäl on stressinä varmaan se, et sais töitä ja sit, et miten riittää rahat, mut sit taas työssä käyvällä on se, että miten riittää aika muulle kuin sille työlle, että ja sit varmaan on kaikki tollanen, jos on jotain huolii tai huolissaan muist ihmisistä ja tai itestään ja tälläsii

ni mun mielest ne on sellasii, et en mä nyt koe, että hirveen moni varmaan menettää yöuniaa siitä, että mitä vaik jossain politiikas tapahuu tai jotain tällästä, että ne nyt on enemmän sellasii, mitä jossain kahvipöydissä tai jossain puidaan. H4

Työllisyyden takaava motivoiva koulutus. Koulutuksen suhteen hyvinvointia tuottaa nuorille aikuisille se, että koulutetulla alalla on hyvät työllisyysnäkömät. Eri koulutusvaihtoehdot ovat tärkeitä. Koulutuksen sopivuus itselle ja eri opetustavat nähdään perustana koulutuksen tuottamalle hyvinvoinnille. Myös opintojen aikana saatu tuki on tärkeää. Seuraavassa esimerkissä kaksi ammatillista tutkintoa tehnyt nuori mies kertoo uuden alan opiskelun johtuneen ensimmäisen koulutuksen alalla olevasta huonosta työtilanteesta. Uuden ammatin hankkimiseen vaikuttaa myös se, että myöhemmin löytää itselleen sopivamman alan ja haluaa opiskella sitä:

No varmaan se, että työtilanne oli huono silloin ja jotenki tuntu siltä, et tää ois. Sellanen on aina kiinnostanu, että mitä voi käsin tehdä ja tälle tekniset jutut on kiinnostanu ja sit ehkä just se, että tuntuu. Ainaki silloin oli parempi työtilanne, et sehän nyt on tietty muuttunu täl hetkellä vähän huonommaks, mut kuitenkin H4

Seuraavissa otteissa haastatellut kertovat oppilaslähtöisesti suunnitellun opetuksen merkityksestä opinnoissa ja hyvinvoinnin edistämisessä sekä siitä kuinka puuduttavaa on istua luentotyypisessä opetuksessa, varsinkin jos oppii paremmin tekemällä. Myös se, että aiempaa osaamista ei oteta huomioon opiskeluissa tuottaa turhautumisen tunnetta.

No mun mielestä tosi edistävää on ainaskin se, että jos oppijoille tulee se näkemys, että tässä on muitakin mahdollisuuksia toteuttaa tätä oppimistilannetta kuin vain tää tapa, mikä me tehdään nyt. Ja sitten että kun on niinkun yksilöllisiä tarpeita, niin sitten niihin opettaja on semmoinen, että se pystyy vastaamaan niihin tarpeisiin ja että se pystyy vaikka tosi nopeestikin sitten mukauttamaan sitä oppimistilannetta sit sellaseks, että kaikki pystyy siinä olemaan ja tekemään ne jutut, mitä sitten kulloinkin pitää.(...)H10

(...)että mulla on hieman ehkä keskittymisvaikeuksia, että mä en jaksa istua 7 tuntia paikalla. Kun meillä on tosiaan 7 tuntia päivässä samaa opiskelua aina, joka rupee puuduttaan sellasta ihmistä, joka tykkää tehdä. Ja kahen tunnin jälkeen sä rupeet miettiin, mitä kaikkea sä teet iltapäivällä, mitä sä teet ruoaksi himassa. Sit se on vähän turhaa istua siellä, kun sä et enää kuuntele. Sä et seuraa yhtään mitään. H3

Myös opiskelujen aikana saatu tuki on erittäin merkityksellistä hyvinvoinnille. Haastatellut nuoret kertoivat perheeltä saadusta tuesta. Monet nuorista muistelevat lämmöllä myös erityisesti ala-asteen aikana saatua tukea opettajilta. Ylemmille luokille ja jatko-opintoihin siirryttäessä opiskelupaikasta saadun tuen saanti vähenee usein huomattavasti. Eräs nuori aikuinen kertoo tästä:

No, ehkä ala-asteen opettajat on kannustannu, muistan kyl et aika kovasti halus mua arkkitehdiks. Sä oot hyvä matikassa ja hyvä piirtämään, arkkitehti! Kannustanu vähän eteenpäin, että ajattelis eteenpäin. Sit yläasteella ku vaihtu opettajat joka tunti, lukio sama juttu, että eri opettaja nii ei tullu ketään sellasta yhtä. Ammattikoulussa sitte ku opettaja ajatteli että me ollaan jo aikuisia, niin sit se vähän niinku... kylhän se kannusti ja neuvo tosi paljon, vähän niinku kriittisesti. Tai kritisoi meiän töitä, että vähän näytti tietä mikä on. Emmä tiä olikse mitenkään ihmeellisesti tukemassa. H1

Koulutukseen liittyvää hyvinvointia voi alentaa mm. epä tietoisuus koulutushakujärjestelmistä. Esimerkiksi joillekin nuorille yhteishaun kautta haettaessa ei ole aina ihan selvää mihin kaikkialle hakemus menee. Tällöin saattaa tulla myös itselle sopimattomia koulutusvalintoja. Tämä voi alentaa nuorten kokemaa hyvinvointia.

Lähin kuljetuspuolelle. Sitten huomasin että ei oo mun juttu. Sitten siitä mä hain kosmetologiks ja tarjoilijaksi. En päässyt et kävin tällaisessa ravintola-alan näis pääsykokeis ja sit tuli kirje, et sinut on hyväksytty matkailualan perustutkintoon olet. En ees hakenu tänne mutta. H9

Myös esimerkiksi TE-toimiston kilpailutus kouluttajien kesken saattaa tuoda opiskelijasta johtumattomia pitkältä tuntuvia keskeytyksiä koulutukseen. Seuraavassa esimerkissä haastateltava kertoo kouluttajan vaihtumisesta kesken koulutuksen. Näin myös opiskelijan ennalta tehdyt suunnitelmat saattavat muuttua suuresti ja edesauttaa turhautumisen ja paikallaan junaamisen tunnetta.

No kun tässäkin kävi sellainen et silloin kun tää viime syksynä alko orientaatiojakso ja näin. Niin sit siinä sanottiin että kesällä meiän pitäis olla valmistuneita. Mut sit täs kävi sellai juttu, et työkkäri kilpailutti nää niin meillä vaihtui kouluttaja ja me ei tietty yhtään koska se seuraava alkaa, et mitähän mä. Niin joulukuus meil oli silloin vika päivä tuolla ja mitä tää alko viime kuus, niin. [Koulutuksessa oli lähes puolen vuoden tauko-haastattelija]H9

6.1.2 Viihtyisä asuminen

Turvallinen rakennettu ympäristö. Rakennetun ympäristön tuottama hyvinvointi on nuorille aikuisille tärkeää. Hyvinvoinnille on tärkeää itselle sopivan viihtyisän asunnon löytyminen. Myös asunnon sijainti muiden arkielämän kannalta tärkeiden asioiden kannalta on merkityksellistä. Asuinalueen viihtyvyyttä ja hyvinvointia lisäävät siistit ja hyvin huolletut ulkotilat sekä palvelujen läheisyys ja hyvät liikenneyhteydet. Myös asuinalueella koettu turvallisuus on avaintekijä nuorten hyvinvoinnille. Eräs Liipolassa asunut nuori aikuinen kertoo seuraavassa esimerkissä turvallisuuden tunteen tärkeydestä sekä lähellä olevien palveluiden sekä luonnon merkityksestä.

No siis totta kai se turvallisuuden tunne, että on semmonen kokemus siitä, että asuu turvallisessa paikassa, että ei tarvi pelätä sitä, vaikka liikkuisikin esimerkiksi yöllä, että ei tuu semmonen olo, että no niin nyt joku mut täällä kolkkaa. Tai sitten just se no kyllä erilaisten palvelujen läheisyys ja silleen että monipuolisesti on tosi moni asia silleen saavutettavissa suhteellisen helposti. Ihan terveystalveista ihan kauppaan ja semmosta. Ja kyllä mä ite nään, että luonnolla on tosi iso merkitys. H10

Vaikka keskustassa on lähiöitä korkeammat vuokrat, asuminen siellä nähdään erittäin puoleensavetävänä. Keskustassa oleva nuoret aikuiset arvostavat suuresti palvelujen ja hengausmahdollisuuksien läheisyyttä. Monelle keskustasta on helpompi myös matkata työ- tai opiskelupaikalle. Haastatelluista nuorista suurimmalla osalla ei ollut omaa autoa käytössä ja näinkin keskustassa asuminen helpottaa liikkumista eri kohteiden välillä. Seuraavassa keskustassa asuva nuori pohtii asuinpaikan valitsemisen syitä:

(...)Joskus silloin, kun katteli noita asuntoja, tai just sillee niin kun tohon Päijänteekin kadulle muutti, niin katteli just jostain muualta, Kivimaalta ja muualta. Mut sit mä rupesin miettiin, että mieluummin mä maksan vähän enemmän vuokraa siitä, että mä oon lähellä niin kun keskustaa ja niin kun työpaikkaa. (--)Mitä nyt plussaa, niin tota, vaikka ite mieltää ittensä aikamoiseksi mettäpeikoksi silloin tällön, niin tota, niin on se mukavaa, että se on niin kun korttelin päässä on se Siwa. Eli pääsee niin kun kello 22:n jälkeen vielä, jos tajuat, että perhana, että maito loppu, niin pääsee kauppaan. Ja muutenkin tässä on nää, niin kun tärkeimmät kaupat on lähellä ja vieressä. H5

Nuorille aikuisille keskustassa asuminen on hyvinvointia tuottavaa myös siksi että kaverit asuvat lähellä ja heitä on helppo tavata.

Oikeestaan kaikki mun kaverit asuu keskustassa, niit on helppo nähä ja nopee nähä ja tälle. Ja sit tietysti myös, et niin ku siin on kaikki puistot lähellä, siin on uimarannat lähellä. Siel on niin ku helppo olla ja hengaa. Sekin, jos mä asuisin vieläki Ahtialassa, ni jos mult kysyt-täis tai soitettais, kaverit soittais, et lähetkö vaik puistoon istuu, ni joo, mul menee 45 minuuttii, et mä pääsen sinne. Ku taas sitte tossa, ni mä vedän kengät jalkaa ja mä oon viides minuutis puistossa. H7

Useassa haastattelussa nousi esiin mm. melun ja juopuneiden rähinöitsimisen aiheuttama epämukavuus. Seuraavassa kommentissa baarirähinöinnin ja nuorten oleskelupaikkojen vähäisyyden nähdään tuottavan haasteita yleiselle rauhallisuudelle ja esimerkiksi vanhusten ja lasten kokemalle turvallisuuden tunteelle Lahden Liipolassa.

No mä ite oon vähän niinku, mä en tykkää esimerkiks et täs on baareja sun muita, mä oon niinku tosi paljon niitä vastaan, koska mun mielestä ne aiheuttaa liikaa rähinää. Kesäsinki ku yrittää vaikka hengaa istuskella tuol jossai, no, entisen kirjaston siinä oli rappuset, siinä oli ihan hyvä välillä istuskella ja silti kuulee ku päivällä tuol baareissa joku rähisee et siin ei oo mukava oleskella olleskaan. Sitte justinsa se et nuorisol ei periaattees oo tiloja, varsinki illaks, sittenhän ne, nyttekin se koulu on purettu, niin ei siin oo tilaa pörräillä nuorisolle. Sitte ku ne pörräilee tossa ostarilla niin ne vanhat ihmiset pelkää. Et siin on niinku paljon nuoria ja sit ne vähän, huutelee ja ajaa skeittilaudalla nii se kans lisää sitä huonoa oloa täällä lähialueella. H1

Myös keskustan alueella hyvinvointia häiritsevänä tekijänä pidettiin melua ja erityisesti laitapuolen kulkijoiden aiheuttamaa metelöintiä. Nuorisojoukkojenkin nähtiin välillä aiheuttavan turhan kovaa melua. Myös paikkojen roskaaminen tuottaa epäviihtyisää oloa.

Haastatteluissa esiin tulleiden kommenttien mukaan asuinalue itsessään ei vaikuta hyvinvointiin siten, että se leimaisi nuorta. Vaikka esimerkiksi Lahden Liipolalla on ollut asuinalueena heikko maine, nuoret aikuiset tietävät, että asuinalueen maine syntyy esimerkiksi stereotyyppioista. Loppujen lopuksi kysymys on aina yksilöistä. Sijainti tosin voi vaikuttaa hyvinvointiin esimerkiksi siten, että se voi vaikeuttaa pääsyä esimerkiksi harrastuksiin.

Niin tota, mun mielestä itessään se asuinalue ei vaikuta, tai siis se ei ainakaan niin ku nuoria sillä taval niin ku leimaa. Tai niin ku, et ainoo mikä siin voi mun mielestä olla, ni on ehkä just joku sijainti. Kun miettii, että jos sä asut vaik Liipolassa, ni onhan täs nyt jonkun verran matkaa keskustaa, vaik harrastamaan jotain, ni ehkä vähän vaikeempi lähtee, ku esimerkiks keskustasta, jossa niin ku sä voit kävellä oikeestaan harrastamaan ihan mitä tahansa. Niin ehkä sen kannalta ja tietty koulumatka on pidempi ja tälle. En mä niin ku, vaik niin ku Liipola on nyt olevinaan niin ku Lahen ghetto ja kaikkee tällästä. Kun mä aloin just miettii, et kavereita asuu Liipolassa, ni et onks niis nyt joku sellai, et ai, no toi asuu Liipolas, niin ei se kyl oo. Vaikka kaikilla asuinalueilla on joku sillee, et mä osaisin kertoa jokaisest asuinalueist, et millasii ihmisii siel niin ku stereotyyppisesti asuu ja millainen paikka se on asua, ni sit taas ku kuitenkin miettii niitä yksilöitä ja ihmisiä, ni ei se mun mielest oo. H7

Myös opetushenkilöillä voi olla merkitys asuinalueen maineen vaikutukseen nuorten hyvinvointiin. Seuraavassa eräs haastateltava kertoo asuinalueen maineen aiheuttamasta hämmennyksestä koululuokassa. Opettajan puuttuminen asiaan silloin olisi ollut tärkeää. Haastateltu oli ollut valinnaisaineen vuoksi lähiöalueen ulkopuolisessa koulussa, jossa yhteiskuntaopintunneilla oli puhuttu Lahden asuinalueista.

(...)Niin sitten meillä oli yhteiskuntaoppia ysillä ja sitten me puhuttiin jostain tämmösistä asuinalueysteemeistä. Siis en muista, mikä se tarkka aihe oli. Mutta yks tyttö oli niinkun se sano ihan suoraan siellä oppitunnilla, että Liipola on ihan kauhee paikka, että siellä asuu vaan köyhiä ja onnettomia ja rumia ihmisiä. Ja se oli hirveetä, koska en mä ollu mitenkään ajatellu, että se asia olis silleen. [--]Ihan jäätävää. Tietty vanhempien asenteet varmaan vaikuttaa tosi paljon. Mutta se oli... (nauradus) [--] No olin mä vähän jotain yritin mussuttaa siinä vissiin, että no ei se nyt ihan näinkään ole, mutta ehkä järkyttävintä siinä oli se, että se opettaja ei jotenkin yhtään osannu puuttuu siihen, että se jotenkin musta tuntuu, että se jäi vähän haavi auki ja sitten se oli vaan silleen, että no, no että ei tyyliin osannut sitten ehkä hankään lähteä kiistämään sitä tai jotenkin purkamaan sitä, että mistä sellanen tilanne voi syntyä, että ihmisillä voi olla tollanen näkemys jostain alueesta. H10

Myös media voi tuottaa asuinalueeseen liittyvää pahoinvointia nuorille korostamalla jonkin tietyn asuinalueen ongelmia ja vaikuttaa asuinalueita kohtaan tunnettuun yleiseen mielipiteeseen. Seuraavassa nuori aikuinen jatkaa esimerkillä siitä, kun media ottaa jonkun asuinalueen ongelmapuheen keskiöön.

Mutta kyllä meillä on kotona esimerkiksi aina puhuttu tosi paljon siitä, että no niin että Liipolalla on huono maine ja se johtuu siitä ja

siitä, että se on rakennettu semmoseen aikaan ja silloin sinne muutti semmosia ihmisiä ja näin. Ja sitten vanhemmat oli hirveen vihasia vaikka siitä, että miten vaikka Etelä-Suomen sanomissa kirjoitettiin siitä, että jos oli tapahtunut joku levottomuus joku rikos vaikka, niin sitten jos se oli jossain muualla Lahdessa, niin sitten se oli silleen, että vaikka joku puukotus Lahdessa. Mutta sitten heti jos se oli tapahtunut Liipolassa, niin sitten se oli siinä otsikossa, että puukotus Liipolassa. Mutta en tiedä en ite osannu vielä silloin ehkä arvioida, mutta muistan, että vanhemmat puhu siitä silloin. H10

Kuitenkin nuoret aikuiset arvioivat itse asuinalueen merkitystä ja sen hyviä puolia oman hyvinvointinsa kannalta. Haastateltu jatkaa Liipolasta näin:

En mä tiä siis musta tää on ihan hyvä paikka asua Tai siis kyllä voin kuvitella, että jos muuttasin Lahteen takasin, niin kyllä voin ihan hyvin ajatella, että muuttasin tänne takasin. Se on ehkä enemmän semmonen just talokohtanen kysymys, että näkee ehkä enemmän, että no niin että tonne nyt en välttämättä muuttaisin, mutta ehkä jonnekin tänne muualle ihan hyvin. H10

Luonnonläheinen hoidettu ympäristö. Asuinalueen luonnonläheisyys ja helppo pääsy metsään, rannoille, puistoihin ja muihin luontokohteisiin on hyvinvointia merkittävästi syventävä tekijä monelle nuorelle aikuiselle. Myös vuodenaikojen merkitys hyvinvoinnille on huomattava. Seuraavissa esimerkeissä Liipolassa asuvat haastateltavat kehuivat erityisesti Liipolan luonnonläheisyyttä ja läheisissä metsissä olevia ulkoilu- ja kuntoilumahdollisuuksia hyvinvoinnin tukena.

(...)tos on toi kuntopolku et sen kaks kilsaa, se on mun mielest ollu hyvä silloin ku sitä on pidetty kunnossa, se on ollu kans hyvä lenkki-paikka. Kulmille laitettu penkkejä ja vähän niinku leuanvetopaikkoja, puutukkinostolaite ja joskus ollu ihan mukava juosta siel välillä lenkkiä ja hiihtää pystyy. H1

No tosi paljon siellä kuntopolulla. Tai kun siellähän menee niitä pururatoja siellä Liipolan takana siellä metsissä, niin siellä tosi paljon, että oikeestaan niinkun ihan tosi pienestä asti niin siellä on aina lenkkeily eri ihmisten kanssa ja silleen, että se on semmonen tosi tärkeä ympäristö kyllä [--]Niin no siis kyllä se niinkun läheisyys, helppo liikkuvuus ja semmonen vihreys siis asuinalueena, että jos vertaa vaikka joihinkin muihin vähän samantyyppisiin alueisiin, mitä Lahessa on, niin täällä on kyllä silleen tosi mahtavat ulkoilumahdollisuudet.H10

Toisaalta myös keskustassa asuvat nuoret arvostavat luonnon äärelle pääsyä, kuten alla oleva esimerkki osoittaa. Keskustan nuoret hakeutuvat erityisesti puistoihin ja rannoille, kun taas lähiöissä asuvat nuoret käyttävät myös metsäympäristöä hyvinvoinnin tukena.

Joo. Siis kesäsinhän ne on kivoja käyvä just puistoissa ja. No nyt. Siinä nähän nyt ei oo lähel mitään uimarantoj, että tai no on noit muutamii, et ei nyt oo hirveen pitkä matka ja sitte nää kaikki pikkuveskut ja täläset ni nehän on kivoj paikkoj kyllä, että. H4

6.1.3 Hyvä terveys

Fyysinen toimintakyky. Haastateltavat nostivat esiin ravinnon, liikunnan, virkistyksen, unen ja levon sekä hyvän työ- ja toimintakyvyn merkityksen fyysiselle hyvinvoinnilleen. Työn tai opiskelun nähtiin helpottavan sopivan arjen rytmin saamista. Fyysinen terveys on tärkeää nuorten aikuistenkin ikäluokassa, mutta haastateluaineistoissa painottui kuitenkin henkisen hyvinvoinnin merkitys. Seuraavassa nuori aikuinen kertoo tästä:

No mun mielest ainaki aika tärkeä on sellai arkirutiinit ja. No ehkä just kaikki lähipiiri, että tietää, et on sellanen tukiverkosto tavallaan. Siit tulee turvallinen olo, et se nyt on aika paljon ja sit tietty mun mielest on aika tärkeä, et sellanen. No tietysti sellanen fyysinen terveys, mut sit mun mielest viel enemmän, mikä sit vaikuttaa ni on sellanen henkinen, että tavallaan, et on sinut ittensä kanssa tai sillee, että mun mielest sit se vaikuttaa siihen fyysiseenkin terveyteen tai sillee, että. H4

Psyykinen tasapaino. Arjen rytmin nähtiin vaikuttavan myös psyykkiseen hyvinvointiin. Sitä tukivat myös työn tuoma taloudellinen stabiilius, turvallisuuden tunne, tulevaisuuden haaveet ja suunnitelmat, läheissuhteet ja kiintymys sekä sosiaalinen toiminta ja yleinen aktiivisuus. Eräs haastateltava kertoo näin terveyteensä ja hyvinvointiinsa vaikuttavista tekijöistä:

No en mä tiiä, ehkä just työ ja työhön liittyy se päivärytmi, et tota mul menee rytmi tosi helposti hajalle ja sit tulee ne valvomiset ja pitkään nukkumiset ja sit ku on just sellai järkevä työrytmi nii se estää sen. Ja sit tietysti se vaikuttaa just kaikkeen terveyteen ja muuhun se et... H1

Toisaalta työn tärkeyden korostaminen yhteiskunnassa saattaa joistakin nuorista aikuisista tuntua ahdistavalta. Näin eräs nuori kertoo yhteiskunnassa kohtaamistaan

vaatimuksista ja siitä kuinka ne saattavat vaikuttaa kielteisesti yksilön hyvinvointiin ja osallisuuden tunteeseen.

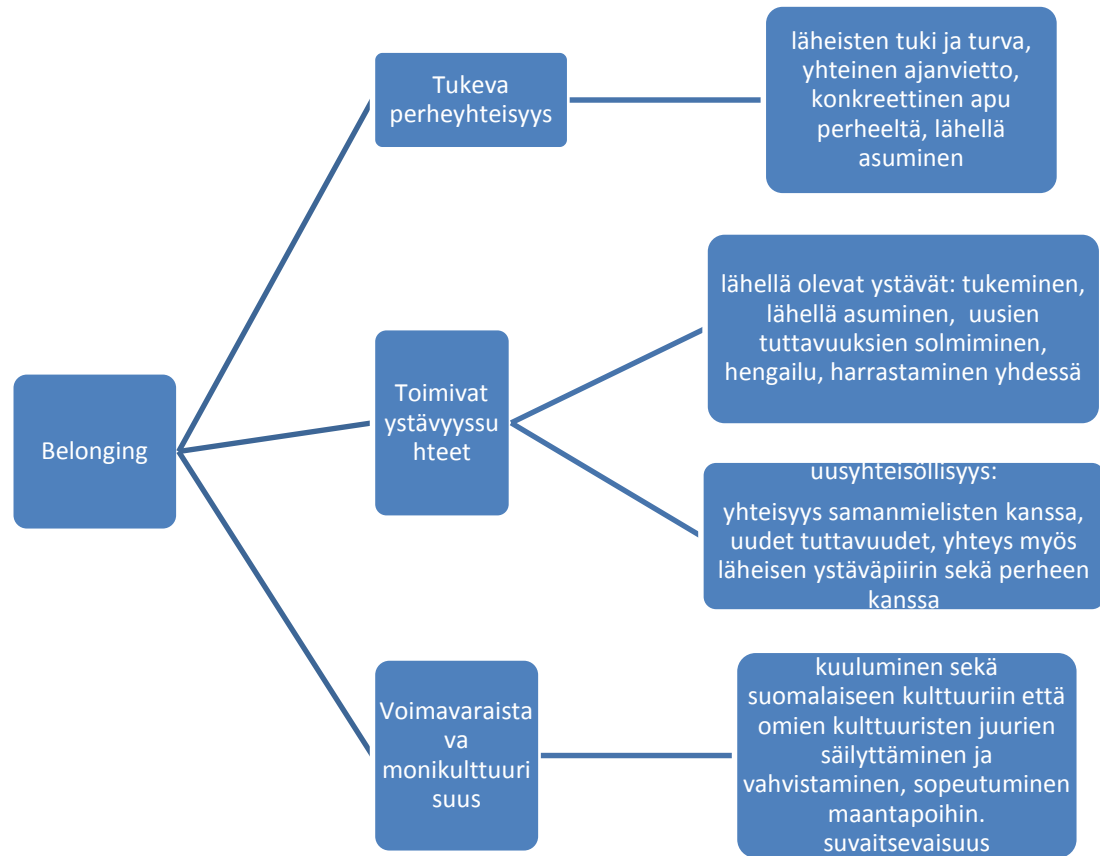
Niin kun nykyään hirveesti painotetaan sitä tai kaikki puhuu että pitää olla työpaikka ja pitää olla sitä ja. Mut kun se ei vaan oo niin helppoa enää kaikille. Niin mä luulen että sen ajatustavan pitäis muuttua, koska sitten jotkut ihmiset saattaa oikeasti vaikka masentua siitä että ei oo töitä ja nyt mä en kuulu mihinkään ja sitten. En mä tiiä sit H8

Erityisen tärkeänä monen haastateltavan mielestä hyvinvoinnin osalta oli tasapainon säilyttäminen tai löytäminen sekä lähipiirin iloisuuden ja elämänmyönteisyyden vaikutus kuten seuraavasta esimerkistä ilmenee:

Kaikki asiat, kun on sillee niin kun tasapainossa. Tai siis sulla on ehkä huolia, sulla on ilosia asioita, mutta ne niin kun, kun kaikki on tasapainossa, niin se on mun mielestä, tuottaa semmosta niin kun hyvän olon tunnetta. Tää mun tyttöystävä jotenkin, sillä on semmonen hyvä piirre... Siis yleisesti iloinen ihminen ja mä oon yleisesti sillai perusnaama norsunv:lla oleva suomalainen mies. Niin sit jotenkin tällaset ihmiset saa niin kun, kun on tällanen tyttöystävä. Sit mulla on kavერიpiirissä tosi paljon sellasii ilosia ihmisiä. Sellasii, jotka ei kauheesti niin kun tuo esiin sitä, vaikka niillä on omia juttujaan, tällasia. Kyllä ne niitä manailee, mut ne ei oo sellasia niin kun, kun jotkut ihmiset on, että niitten elämäntehtävä on, että ne 8:sta ilta 24:ään valittaa koko ajan. Sit on tällasii ihmisiä, jotka on sillee niin kun, että ei mee hyvin, mut sit niillä on kuitenkin, perspektiivi on sillai niin kun, että ne löytää sillai asioista jotain. Tällaset ihmiset tuo itellekin semmosta...H3

6.2 Belonging – sosiaaliset verkostot ja lähiyhteisöllisyys

Belonging-ulottuvuudella tarkoitetaan THL:n esittelemässä Raivion ja Karjalaisen mallissa (2013) yhteisöllistä osallisuutta, kuulumista ja jäsenyyttä yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Allardtin (1976, 88–94) loving-kategoriaan kuuluvat niin ikään yhteisyysuhteet, joita ovat paikallisyhteisyys, perheyhteisyys ja ystävyysuhteet. Näiden molempien jäsennysten vaikutus näkyy tulosten analysoinnissa.

Kuvio 4: Belonging – ulottuvuus

Belonging-ulottuvuudella analysoin sosiaalisiin verkostoihin ja lähiyhteisöllisyyteen sekä monikulttuurisuuteen liittyviä tekijöitä ja analysoin paikallisyhteisöllisyyteen liittyviä tekijöitä osana acting-ulottuvuutta. Belonging – ulottuvuus jakautuu perheen ja ystävyssuhteiden tuottamaan hyvinvointiin.. Yhteisöllisyyttä voi kokea tapaamalla ystäviä ja perhettä kasvokkain, mutta sosiaalisen median tarjoamat vaihtoehdot mahdollistavat yhä moninaisemmat tavat tutustua uusiin ihmisiin ja pitää yllä yhteyttä sekä lähellä oleviin ystäviin ja perheenjäseniin sekä solmia uusia tuttavuuksia. Monikulttuurisuus – kategoria liittyy tässä analyysissä belonging-ulottuvuuteen, sillä sen keskeisenä hyvinvointia tuottava tekijänä on kuuluminen tunne.

6.2.1 Tukeva perheyhteisyys

Perheyhteisyyteen luetaan kuuluvaksi parisuhde, perhe ja suku. Jotkut nuoret aikuiset mainitsevat myös lemmikkieläinten kuuluvan heidän perheyhteisyyteensä. Nuorille aikuisille lapsuuden perheen läheisyys ja apu ja tuki ovat tärkeitä. Hyvinvointia tuottaa perheen kanssa yhdessä vietetty aika. Se, että perhe asuu lähellä myös maantieteellisesti tuottaa hyvinvointia. Seuraavassa nuoret miehet kertovat tästä:

No tietysti et porukatki asuu lähellä, niin saa sieltäki tukea ja apua jos tarttee vaikka... isäpuolta et asentaa joku taulu että, pitäs poraa sun muuta käyttää. H1

Mutta tota, se on se, että läheiset on ympärillä. Just perhe ja tyttöystävä. Kun on se läheisten tuki ja se turva siinä, niin sitten on itellään hyvä olla. Ja sitten, kun niillä on hyvä olla, niin sitten se on vielä helpompaa. H5

Jotkut nuoret aikuiset pitävät vanhempiaan roolimalleina. Eräs nuori aikuinen kuvailee isänsä ja sisarensa merkitystä näin:

Siis niinku opettaja, hän on, siis opettaja opettaa. Niin elämän opettajana. Ja silloin tällöin pikkusisko (naurua), osaa silloin tällöin piristää kyllä mutta. Ja (mietti) ei niitä oikeen tuu muita. H6

Seuraavassa esimerkissä nuori nainen kertoo hyvinvointiinsa vaikuttavista tekijöistä ja sosiaalisten suhteiden tärkeydestä. Perhe ja ystävät toimivat hänelle hyvinvoinnin perustana muiden perusasioiden rinnalla. Tässäkin esimerkissä korostuu se, että nuorille aikuisille on tärkeää, että myös heidän lähipiirinsä voi hyvin. Hyvinvointi koostuu siis myös muiden hyvinvoinnista.

No siis varmaan ihan perusasiat tietysti, että on koti ja niin ku ruokaa ja unta ja mitä kaikkee. Siis ihan tällästä, et siis sieltähän se lähtee, et jos tukijalka ei oo kunnossa, ni vaikeehan siihen on päälle rakentaa mitään muuta. Mut sitte, kun miettii vähän toisel taval, ni totta kai nyt ystävät, sosiaaliset suhteet. Mä oon tosi sosiaalinen. Mä en tykkää olla itekseni kauheesti ja tietysti se, et myös ympärillä olevilla ihmisillä on hyvä olla, koska sitte, jos kaikilla muil on siin vieres ihan paskaa, ni ei ittelläkää oo ihan kauheen kivaa. En mä tiedä, ihan siis sellaset tosi normaalit asiat. H7

6.2.2 Toimivat ystävyysuhteet

Nuoret aikuiset nostivat vahvasti esiin myös ystävien, tuttavien ja muiden sosiaalisten kontaktien tärkeyden hyvinvointinsa edistämisessä. Ystävien kanssa hengailaan, harrastetaan yhdessä ja saadaan tukea ja turvaa. Myös se, että ystävät asuvat lähellä on merkityksellistä. Nuoret aikuiset solmivat myös mielellään uusia tuttavuuksia. Heille on tärkeää, että heillä on ainakin yksi hyvä ystävä, jolle voi kertoa asioistaan. Alla olevassa kommentissa nuori mies puhuu tästä:

No, ehkä justiinsa tällä hetkellä, mä mietin että mun paras kaveri, et mä voin mennä sille puhuu ihan mistä vaa ja kaikki tavallaan ongelmat, kaikki, mä en haluu sanoo mielenhäiriöt, mut kaikki mikä mua, mun mieltä painaa niin mä voin mennä sille valittaa niistä ja se antaa mulle sitte hyviä ja huonoja neuvoja niistä ja jotenki sen kanssa pystyy selvittää kaikki, että se on aika ollu. Mä mietin et jos joutuu muuttaa ja se jää tänne niin mistä mä löydän semmosen samanlaisen henkilön et pystyy sitte vuodattaa kaikkii päivän rasituksia. H1

Myös paikat, jossa voi tavata muita nuoria ja viettää aikaa on hyvinvoinnin kehittymisille tärkeää. Nuori mies kertoo seuraavassa nuorisotalojen aiemmasta merkityksestä omalle hyvinvoinnilleen ja vertaa sitä myös Liipolan Toimelassa järjestettyyn toimintaan.

(...) esim perus nuori joka käy koulussa ja ei harrasta mitää, nii kyllä ite nuorempana on tullu käytyy nuorisotaloissa ja vietetty siel aikaa. Just ku on jotain pingispöytiä ja biljardipöytiä ja tietokoneita ja muuta nii olihan se mukavaa just mennä kavereiden kanssa sinne ja viettää aikaa ja päästä kotioloistaki vähäks aikaa pois. Ne on just tärkeitä tollaset nuorisotalot ja esimerkiks tää meidän toiminta täällä et ei tarvi mennä suoraan kotiin vaa voi viettää tääl kavereiden kaa aikaa viel koulun jälkeen, tehä läksyt tai muuta. Ja sitte mennä vast kotiin. Ei tarvi tavallaan olla kotona koko ajan neljän seinän sisällä ja pelata tietokonepelejä ja kattoo telkkaria, voi tehä jotain muutaki täällä sitte. H2

Seuraavissa esimerkeissä kaksi nuorta aikuista kertoo ryhmätoiminnan ja sosiaalisen toiminnan merkityksestä hyvinvoinnilleen:

No kun mä oon niinku sellanen ihminen, joka tykkää niinku ryhmässä tehä jotain. Siis niinku ryhmänä, että minun lisäks on vaikka viis tyyppiä, viis henkilöä siinä ja pelataan jotain, niinku nimenomaan minun ikäisiäni. H6

Mul on ihmissuhteet kunnossa, perheen kans tuun tosi hyvin toimeen ja sit on niitä parempia kavereita ja peruskavereita ja joukkuekavereita, et tavallaan sosiaalista toimintaa löytyy koko ajan kaikkialta. H2

Uusyhteisöllisyys. Lisäksi uusyhteisöllisyys tuottaa sosiaalisen median välittämien kontaktien kautta hyvinvointia nuorille aikuisille. Sosiaalisen median kautta pidetään yhteyttä ystäviin ja perheeseen sekä tutustutaan samoista asioista kiinnostuneisiin muihin ihmisiin. Ystäväpiiri voi muokkautua esimerkiksi tietyn harrastuksen, vaikkapa musiikin tai urheilun kautta, ja nettiryhmien kautta heihin voi pitää yhteyttä helposti. Sosiaalisen median etuja nuoren hyvinvoinnin kannalta on se, että sen käyttö on edullista, nopeaa ja ajasta ja paikasta riippumatonta.

Joo, se on just netissä se musiikkimaku et löytyy samankaltasia ihmisiä, et ku menee hengaa yhen kanssa nii tutustuu toiseen ja se tutustuttaa toiseen ja, vähän niinku. Et nykypäivänä ainaki mun suhteen se on aika tavallista, et tutustuu netin kautta vaik jossain foorumilla tai Facebook-sivulla, jonku pelin kautta vaikka tai tällasta. H1

Verkkoyhteisöt ovat tärkeitä nuorille aikuisille. Ne helpottavat kanssakäymistä ja ovat edullisia käyttää kuten seuraava esimerkki osoittaa:

Onhan se ihan älyttömän tärkeä. [--]Se on niin helppo ja se on nopea ja se on yksinkertainen. Ja kaikkee, ja siis, kylhän nyt helpottaa ja se on myös halpa. Kun miettii taas sitä, et mäkin käytän WhatsUppia. En mä muista, koska mä oisin viimeks lähettänyt tekstiviestin. [--]puhelimet on, siin on Facebook, siin on WhatsUp, siin on Instagram, siin on kaikki. En mä niin ku, soitankin ihan älyttömän harvoin, et niin ku tavallaan se puhelin on vaan niin ku siinä some-välineenä. Kuin niin ku sit taas se, että se niin ku, mihin puhelin on alun perin rakennettu, niin se on kyl tosi pienes osassa.(...) H7

6.2.3 Voimavaraistava monikulttuurisuus

Osa haastatelluista nuoria oli taustaltaan monikulttuurisia. Olen nostanut monikulttuurisuuden kategorian esiin erillisenä, koska tässä aineistoissa monikulttuuriset nuoret toivat esiin osin erilaisia asioita hyvinvointinsa suhteen. Esimerkiksi omien juurien säilyttämisen tärkeys ja suomalaiseen kulttuuriin sopeutuminen nähtiin tärkeänä osana omaa hyvinvointia. Myös perheen hyvinvoinnin näkökulmasta sopeu-

tuminen ”maan tapoihin” nähtiin tärkeänä. Haastatteleman kolme maahanmuuttajataustaista nuorta eivät aikuisiällä olleet kokeneet syrjintää, mutta alakouluikäisinä osalla heistä oli ollut joitakin kokemuksia syrjinnästä. Kiusaaminen oli ollut vähäistä ja harmitonta kahden kohdalla, mutta yksi nuori oli kokenut kiusaamisen voimakkaammin alakouluikäisyydessään. Myös hänen kohdallaan tilanne muuttui positiivisesti iän karttuessa. Monikulttuurisuus nähtiin hyvänä asiana, paitsi silloin jos eri kulttuuritaustaiset kerääntyivät vain omanlaistensa kanssa yhteen. Nuoret korostivat myös suvaitsevaisuuden ja erilaisten mielipiteiden huomioimisen tärkeyttä hyvinvointinsa osana. Seuraavassa monikulttuurisesta taustasta tuleva nuori mies kertoo mm. erilaisten ihmisten ja mielipiteiden tärkeydestä:

Emmä tiiä, mun mielest se on niinku ihan hyvä asia että, mä en oikein ota noihin asioihin kantaa koska mäki pidän itseäni maan kansalaisena en niinku yhen valtion, mun mielest sil ei pitäis olla mitään merkitystä. Mun mielest ihan hyvä vaan et löytyy erilaisii ihmisii, tulee erilaisia ideoita ja sitte kuhan vaan... siin on yks huono puoli, koska siin sattuu vähän et ne kerääntyä omanlaistensa kanssa, niinku just meillä vähän kävi sillain et venäläiset venäläisten kanssa, todennäköisesti muslimit muslimeiden kanssa ja sit siin ei niinku tuu sitä toistensa kanssa kanssakäyntiä mikä on sit huono mun mielestä.H1

Myös yhteys vanhempien kotimaahan ja kulttuuristen juurien säilyttäminen ja vahvistaminen nähtiin tärkeiksi elementeiksi hyvinvoinnin saralla. Nuorille aikuisille oli tärkeätä olla osallinen molempiin kulttuureihin.

Käydään siellä, lähinnä kaks viiva kolme vuoden välein, joka vuos ei kuitenkaa. Vanhemmat käy kattoo niiden vanhempia ja sukulaisia ja läheisiä ja perhettä. Mennää sitte niiden mukaa ja katotaa missä ne omat juuret on.H2

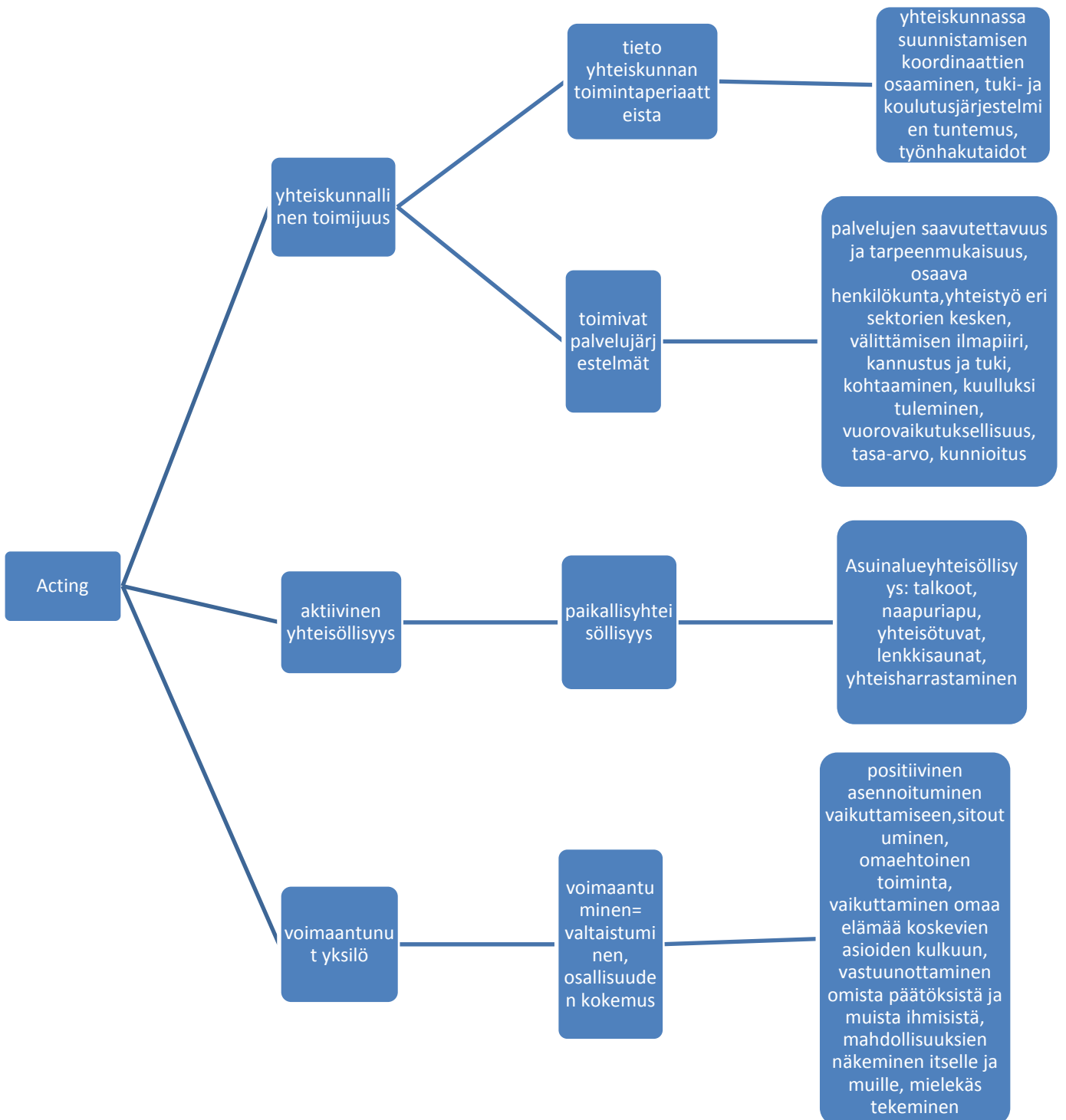
Yhteisötuvilla on mahdollista tavata erilaisista kulttuureista kotoisin olevia ihmisiä. Liipolan Toimelassakin käy monenmoista väkeä, jotka tekevät samoja asioita ja harrastavat samoja asioita. Ihonväri ei vaikuta siihen, miten ihmisiä kohdellaan. Yhteisymmärrys ja suvaitsevaisuus nähtiin hyvinvointia rakentavana merkityksellisenä elementtinä. Näin nuori mies kertoo:

No, esimerkiks tääl Toimelassa käy kaikenlaista väkeä. Mukava nähä et ne kaikki tekee kuiteski samoja asioita ja ehkä harrastaa samoja asioita ja viettää samanlaisten asioiden kanssa keskenään aikaa. Onhan se mukava nähä että ihmiset tulee toimeen keskenään. Just sellai yhteisymmärrys toisia kohtaan ja ihonväri ei vaikuta mitenkään siinä miten ihmiset käyttäytyy nii se on mun mielestä hyvä juttu. H2

5.3 Acting- osallisuuden kokeminen ja toimijuus

Raivion ja Karjalaisen (2013) acting-luokalla tarkoitetaan valtaisuutta, toimijuutta ja toiminallista osallisuutta. Allardtin (1976) acting-luokkaa vastaavaan being -luokkaan(itsensä toteuttamisen luokka) lukeutuvat arvonanto eli status, korvaamattomuus, poliittiset resurssit ja mielenkiintoinen vapaa-ajan toiminta. Nämäkin kie-toutuvat toisiinsa tulososiossa.

Alla oleva kuviossa acting -ulottuvuus jakautuu a)yhteiskunnalliseen toimijuuteen, jonka alaluokkina on tieto yhteiskunnan toimintaperiaatteista ja toimiva palvelujär-jestelmä, b) aktiiviseen yhteisöllisyyteen, jonka alla tässä analyysissä on paikallis-yhteisöllisyys. Sen olisi voinut liittää myös belonging – ulottuvuuteen, mutta tässä analyysissä paikallisyhteisöllisyyttä tarkastellaan toimijuuden kannalta ja se sovel-tuu näin paremmin tähän yhteyteen ja c) voimaantuneeseen yksilöön, jonka alla on voimaantuminen ja yksilön osallisuuden kokemus. Tässä yhteydessä näen Raivion ja Karjalaisen valtaistumisen sanana olevan saman sisältöinen kuin voimaantumi-nen sana.

Kuvio 5: Acting-ullottuvuus

5.3.1 Yhteiskunnallinen toimijuus

Yhteiskunnallinen toimijuus ja osallisuus näyttää tämän aineiston varassa jakaantuvan tietoutteen yhteiskunnan toimintaperiaatteista erityisesti hyvinvointipalveluiden suhteen sekä toimijuuteen hyvinvointi- ja kulttuuripalveluissa. Yhteiskunnallisen toimijuuden alaisuudessa olisi voinut analysoida myös työn, koulutuksen ja muun aktiivisen toiminnan merkitystä. Niiden analysoinnin tein kuitenkin elintäsoon liittyvän having-ulottuvuuden alaisuudessa, jolloin ne vastasivat Allardtin (1976) jaottelua hyvinvoinnin ulottuuksista.

Tieto yhteiskunnan toimintaperiaatteista. Nuorten aikuisten hyvinvointia tukee selvästi se, että he tietävät miten yhteiskunta toimii. He ovat aktiivisia itsekin ottamaan selvää asioista esimerkiksi internetin välityksellä, mutta nuorille on tärkeää, että he voivat kysyä neuvoa palvelujärjestelmistä ja siitä kuinka esimerkiksi hakeuksia tehdään ja millaiset asiat niihin vaikuttavat. Seuraavassa nuori mies kertoo kokemuksestaan eri hyvinvointipalveluista esimerkissä Lahden Kelan neuvonnasta:

Kyllä mä oon ihan suhteellisen tyytyväinen ollu, että sen jälkeen, ku joutu tavallaan käymään enemmän niissä ni mun mielest se oli sillon, ku me muutettiin yhteen tai jotain ja sit, ku piti saada asumistukee tai jotain tällästä ni ku luki sitte ja mä luin tavallaan netistä, että mitä kriteerej siihen on tai näihin tukien saamiseen ja tai et miten nää vaikuttaa se, että asut toisen ihmisen kaa tukiin. ni mun mielest mä kuitenkin aina aika hyvin osaan lukea ja tiedostaa, että mitä siel on se tieto, mut silti mun piti kysyy ni siellä itse konttorissa. mut sielt mä sain sit hyvää tietoo ja, mut et kyl mul on edelleen se, että vaikka mulle sanotaan tai vastataan kysymyksiin selvästi ja mä ymmärrän sen, mut silti mun on pakko varmistua, mut hei, että onko tässä viel joku tällänen toinen juttu, mikä vaikuttaa, mut että mun mielest on niit muutamii virkailijoit ollu, joista mä oon saanu sellasen kuvan, et ne tietää tosi hyvin ja sit on osa ollu sellasii, jotka. Tuntuu, että ne joutuu iteki soittaa sinne niitten omaan Helpdeskiin, että mites tää menee, mutta ihan peruspositiivinen kuva mul on siitä. H4

Eräs haastateltu kertoi myös tyytyväisyydestään Lahden sosiaalitoimeen näin:

(...)Ja sit, jos siellä on tarvinnu, kun siellä on erikseen se opiskelijoitten semmonen vastaanotto, niin sit sielläkin on oltu tosi ystävällisiä ja avuliaita. Sitten, jos siellä on kysynyt, että mitä tähän tarvii, niin sit ekaa kertaa, kun haki, niin tota, kun oli ihan ulalla. Kun ei ollu kuulukaan mistään tämmösestä niin kun opiskelijan toimeentulotuesta, niin sitten, kun varas sen ajan sinne... Tai sillon ei sitä tajunnu ees varata, vaan mä menin sinne sitten. Siellä olikin yhtäkkiä vapaa aika,

niin mä pääsin. Ja ne neuvo tosi hyvin sen, että mitä kaikkea täytyy olla ja sit siitä se sujukin tosi hyvin sitten. H5

Lahteen kaivattaisiin nuorille myös jotakin matalankynnyksen neuvontapistettä, johon olisi helppo mennä ilman asiakkuutta jossakin sosiaalipalvelussa. Tämä voisi lisätä nuorten aktiivisuutta ja elämänhallinnantunnetta ja vaikuttaa tätä kautta yksilön hyvinvointiin. Nuori nainen esittää asian näin kertoessaan millaista tukea hän olisi itse kaivannut aiemmin:

Ehkä just sellai, et ois sellai niin ku tosi matalan kynnyksen paikka, et siis onhan nuorisopalveluillaki näit niin ku henkilökohtasii nuorisohjaajii ja siel työllisyyspalveluissa, jotka sit niin ku lähtee, voi lähtee mukaan vaikka Työkkäriin tai johonki tälläsee. Mut et siin vaihees täytyy melkein olla jo niin ku sit siel, niin ku ympyrässä mukana, että sä saat sellaisen ihmisen, et ois oikeesti sellai niin ku tosi matalan kynnyksen paikka, johon sä voisit vain, tiedät sä, vaik kävellä ja sanoo, et hei, mä en tajuu näist papereist mitää./--/Ni se, et joku ihan oikeesti sit niin ku vähän jeesais [--] nykyäänkin jos ihminen aattelee, että en mä tajuu niist mitää, ne on vaikeita, ei se kuitenkaa auta, ei siit oo mitää hyötyä. Ni sit ne jättää menemättä. Mut et jos niille selvitetäis, että miten se homma pyörii ja se ois helppoo, joku auttais, ni sit se ehkä jatkossa saattais sujua ihan itsenäisesti silt ihmiseltä, ku se ois muutaman kerran vaikka autetusti sen paperin täyttäny tai jonkun. Ni sit noitten järjestelmien ja palveluitten käyttäminen saattais olla paljon miellyttävämpää. H7

Toimivat palvelujärjestelmät. Erittäin tärkeäksi tekijäksi nuorten puheissa palvelujärjestelmien osalta on se, että ihminen kohtaa ihmisen. Nuoret kertoivat, että heille merkityksellistä on se, että palveluissa on välittämisen ilmapiiiri ja että he tulevat kohdatuksi ja kuulluksi. Heille on tärkeää, että työntekijä on heille oikeasti läsnä palvelutilanteessa. Nuoret nostivat esiin myös osaavan henkilökunnan tärkeyden. Seuraavassa esimerkissä nuori mies kuvaa saamaansa kohtelua Lahden Kelassa. Esimerkistä käy hyvin ilmi, kuinka työntekijän positiivinen suhtautuminen on tärkeää hyvinvoinnille:

Eli näyttäisivät edes siltä, että he haluais palvella. [--]Joo, se oli vähän semmonen lattea ja mutrulla suut. Eli se tuo itelleenkin paremman mielen, jos siellä tiskin toisella puolella joku hymyilee.H5

Myös toinen nuori aikuinen kertoo asiointinsa niin Kelassa kuin TE-toimistossa olleen suhteellisen vaivatonta, tosin aikaa vievää. Nuori kokee tähän vaikuttaneen

hänen oman itseohjautuvuutensa ja aktiivisuutensa kuten seuraavasta esimerkistä ilmenee:

No ku mä käyn siel tosi vähän. Siis silloin, ku mä oikeesti niin ku valmistuin ja menin sinne, ni ne harmitteli sitä, et ku mä käyn siel niin vähän, et ku heil on vaihtunu järjestelmä, ni ne ei nyt saa päivitettyy mun tietoja ja tämmöstä. Niin tota, mä oon oikeestaan tosi itseohjautuva, et mä en niin ku kauheesti tollasii tukipalveluita tai muita ni, en käytä enkä tykkää käyttää. Mieluummin mä otan itse selvää asioista ja haen itse töitä ja näin pois päin. No Kelast ei oikeestaa, siel ei oo tapahtunu mitään tällästä hassua [--]Mut et, kyllähän sielläki kestää. H7

Työttöminä jonkin aikaa olleilla nuorilla aikuisilla oli kielteisempi kuva omasta ja TE-toimiston virkailijoiden vuorovaikutuksesta. Eräs nuori kuvaa turhautumistaan työttömyyden jatkuessa näin:

Mulle varataan aina aikoja totta kai sinne, et ne haluaa tutkia et oonks mä päässy töihin tai haluaa kuulla et oonks mä ollut missään työhaastatteluissa ja lähettää mulle niitä mihin mun pitää hakea ja mut sieltä ei pitkään aikaan tullut mitään, et mihin mun pitää hakea. Mikä ilmeisesti viittaa siis siihen ettei vaan oo ollut mitään mitä mä oisin itekään löytänyt, et on hirveen vähän työpaikkoja. Niin sit kun just on niitä et mä meen sinne kerran vaikka kahes kuukaudessa juttelemaan, on varattu mulle aika. Niin mulle tulee aina vähän hölmö olo, koska mä aina sanon sen saman asian, että en oo löytänyt töitä. Oon edelleen kotona, etsin kyllä töitä. Aion hakea kouluun. Niin tavallaan sit ne jotenkin aina olettaa että mulla ois jotain uutta kerrottavaa. Mutta mulla ei ole. Mutta mä ymmärrän kyl miks niin pitää tehdä, et ne haluaa tietää tietenkin et jos mä nyt oon päässy töihin niin. H8

Toinen nuori nainen kertoo vuorovaikutuksestaan TE-toimiston virkailijoiden kanssa näin:

Niin ja ehkä jos ne muuttais sit vähän sit niitten asennetta, et kun monella varmaan on just se, et ahistaakin mennä sinne tai itellä on ollu välil ihan hirvee ahistus, et kauheet et mä joudun taas sanoon et ei oo mitään töitä enkä oo pitkään aikaan hakenutkaan ja. [--]Ja sit oli sama se kun mä kävin siinä haastattelussa tohon koulutukseen. Niin siellä oli tosi ilkeä virkailija, et se oli just silleen et sä oot ollut koht vuoden työttömänä, et mitä sä oot oikein tehnyt. Tuntu ja tosi ikävältä. Ja sit kun mä siinä ihan sit vähän ärähdinkin ettei tää oo kiva olla työttömänä niin kun et ärsyttää joka päivä. Nin sit oltiin heti että enhän minä sitä niin tarkoittanut. Mutta ihan just niin se tarkoitti. H9

Nuoret tarvitsevat vuorovaikutuksellisuutta asioidessaan palveluissa sekä kannustusta ja tukea pyrkimyksilleen. Työntekijöiden osoittama empatia on arvostettua sekä heidän osoittamansa kunnioitus asiakasta kohtaan. Nuoret nostivat esiin myös oman tilan antamisen ja kohtaamansa luottamuksen merkityksen osana hyvinvointiaan. Kaikille palveluille annettuja toiveita nuorten hyvinvoinnin tukemisessa on se, että palvelut ovat hyvin saavutettavissa ja ne kohtaavat nuorten tarpeen. Nuorten palvelut koetaan pääsääntöisesti hyviksi ja hyvinvointia tuottaviksi, erityisesti nuorten työpajat. Nuoret aikuiset ovat huomanneet nuorten työpajojen tuovan hyvinvointia myös muille nuorille. Se, että on tekemistä, joka tuo elämäniloa ja auttaa jaksamaan arjessa:

Joo, että sieltä sai kaikkea. Ja sitten, kun siellä oli muitakin nuoria, oli vähän ongelmaisia alkoholin kanssa, tai niiden aineiden kanssa. Ja siellä oli useampi ihminen, jotka sitten niin kun tuntu, että niillä jotenkin, vaikka ne näytti olevan ihan rapakunnossa, mut elämänilo oli kuitenkin kohillaan. Eli, kun niillä oli jotain.H3

Myös kulttuuripalvelut saivat positiivista palautetta nuorten hyvinvoinnin tukemisessa. Kirjastot olivat olleet tärkeitä nuorille aikuisille erityisesti heidän ollessaan nuorempia, mutta sittemmin kirjaston palveluvalikko koettiin positiivisesti. Useammalle haastatellulle harrastukset tuottavat huomattavaa arjen hyvinvointia. Lahden järjestämät liikuntapalvelut koettiin pääasiassa hyviksi, tosin nuoret toivoivat, että esim. ulkoilureittejä pidettäisiin kunnossa enemmän. Pääosin kuitenkin liikuntapalvelut koettiin toimiviksi.

Nuoret aikuiset toivat esiin erityisesti hyvinvointipalvelujen osalta tarpeensa ja toiveensa sille, että palvelu olisi tasa-arvoista ja tarjolla kaikille. Toisaalta joskus apua saa nuorten mielestä liiankin löyhästi. Jotkut jymähtävät sosiaalituen piiriin ja eivät halua tai osaa tilanteesta pois. Tuloksena saattaa olla oman aktiivisuuden vähentyminen. Tällöin myös osallisuus yhteiskuntaan ja omaan elämään on vaarassa kaivautua. Nuorten mielestä toimeentulotuessa on porsaanreikiä, joita jotkut käyttävät hyväkseen, mutta oikeasti avun tarpeessa olevat eivät saa mitään. Tällöin nuorten kokema tasa-arvon tunne voi vaarantua. Nuori mies tuo tämän esiin kommentissaan näin:

Nii, että kylhän nyt on tällänen termi ainaki netis pyörii kuin Sossurotta.[--]et just, et jos joku on päässy siihen sosiaalituen piiriin ni ei

välttämättä koskaan haluukaan tehdä mitään muuta, että jos sillä tulee. Jos on alhanen vuokra ja näin ja sit jää tarpeeks käteen ni joku on sellanen, et miks se haluis tehdä mitään muuta, ku se tulee sillä toimeen, mitä se saa sieltä.[--] Systeemi tekee sen, et on helppoo tavallaan ainaki joillain, ni en mä ainakaan koe, että mul ois ollu mitenkään helppo saada mitään sieltä, mut et joillain varmaan on ni onhan se nyt tietysti, että siin on joku tällänen porsaanreikä. Miten joku tajuu, että voi käyttää ehkä hyödykseen ni ja sit se. Kylhän se nyt tietysti mun mielest jollain tavall syrjäyttää ja passivoi, että jos jollain ihmisel tosiaan on sanotaan kuukaudes tai kahes viikos ainoo meno se, että se käy kauppas ja sit se käy sen yhen pakollisen sossukäynnin, et se käy viemäs sinne niit jotain tiliotteita ja mitä sinne pitääkään viijä ni kylhän se nyt jonkun verran vaikuttaa siihen syrjäytymiseen ja tälläseen (...)

Nuoret kokevat, byrokratian määrän ja odottelun sekä pompottelun eri viranomais-ten kesken ahdistavaksi. Monet toivovat, että virkailijat ja järjestelmät tekisivät yhteistyötä muiden palvelujen kanssa yli sektorirajojen. Useat nuoret kertoivat kokeneensa myös tylyä sekä autoritääristä kohtelua palveluissa. Pakottaminen ei toimi ollenkaan. Nuoret tarvitsevat porkkanaa, ei keppiä. Myös Lahden kaupungin sosiaali- ja terveystoimien kohdistetut säästötavoitteet koettiin riskiksi kaikkien hyvinvoinnille. Osa nuorista oli tyytyväisiä Lahden terveystoimien, mutta monet nuoret aikuiset toivat esiin useassa haastattelussa, että kokivat Lahden terveystoimien laadun olevan huonoa ja toimimatonta. Kuten seuraavassa nuori nainen tuo esiin:

Ja just eilen puhuttiin sitä, että miten noi, tai et, niin ku miten ne voi maalaisjärjellä edes ajatella, et ku tää kaupungin säästötavote on tää 37 miljoonaa nyt yhtäkkiä. Ne oli sanonu, et se otetaan nyt sosiaali- ja terveystoimista pois. Ni mä mietin, et jos tää tilanne on nyt jo tää, et ei niin ku löydy, kukaan ei tiedä, missään ei ole ketään missään, ikinä. Ni mitäs se kohta on? Onks ne ihmiset oikeesti, jotka tekee näitä päätöksiä, ni eiks ne oo ikinä joutunu käyttää näit palveluita? Vai niin ku miks ne niin ku ajattelee, että tää ois mahdollista edes? Koska mun mielestä kaikki noi sosiaali- ja terveystoimet, ne on ajettu niin ahtaalle, et sen takii se laatu on niin huonoa ja sen takii se ei toimi. Just yrittin varata lääkäriaikaa, kun kävin labrassa ja siel oli jotain, mitä lääkärin pitäisi katsoa, ni heitin vitsillä sille sairaanhoitajalle, et no jos ennen juhannusta pääsis, ni ei siel oo aikoi ennen juhannusta. Eikä juhannuksen jälkeen. Ni onneks ei sitte tarvinnut lääkäriä. H7

Seuraavassa keskustassa asuva nuori nainen kertoo turhautumisestaan, kun ei ole saanut lääkäriä Lahden kaupungin terveystoimesta:

Niin no tost lääkäristä. Ei nyt hirveesti ollut tarvetta mut silloin joskus kun on ollut niin en oo saanu minkäänlaista aikaa ja mä oon päättäny että ihan sama mitä mulle tulee niin mä en ees lääkäriin enää mene, et mä oon niin v...tunut suoraan sanottuna siitä (...)H9

Liipolan alueella asuva nuori aikuinen taas oli melko tyytyväinen saamiinsa terveyspalveluihin. Hän pohti asiaa sekä omalta että perheensä kannalta näin:

No periaattees perhe ny vaikuttaa siihen et jos perheel menee hyvin nii menee mullaki hyvin, se on aika pitkälle menee silleen. Jotku peruspalvelut, terveyskeskukset ja tällaset, toimii hyvin. Lahessa ne toimii ihan ok. Ei oo mitään hätää et jos jotain tapahtuu nii sitä apuu saa sitte.H2

Julkinen liikenne sai vuorojen monipuolisuudellaan kiitosta useassa haastattelussa. Koska suurimmalla osalla nuoria ei ollut omaa autoa, oli julkisen liikenteen toimivuus merkittävä asia arjen sujumisen ja sen kautta hyvinvoinnin kannalta. Toisaalta bussiliikenteen kalleus sai kriittistä huomiota usealta haastatellulta.

5.3.2 Aktiivinen yhteisöllisyys

Paikallisyhteisöllisyys. Erityisesti lähiöissä asuvat nuoret kertovat paikallisyhteisyydestä. Siihen liittyvät talkoot, lenkkisaunat, naapuriapu, mahdollinen yhteisharrastaminen naapurien kanssa sekä yhteisötuvilla käyminen. Ne luovat hyvää ilmapiiriä naapuruston kesken. Yhteinen tekeminen mahdollistaa myös molemminpuolista ymmärrystä sekä avunantohalukkuutta. Talonyhtiöissä yhteisten tilojen järjestäminen ja ylläpitäminen, esim. grillipaikat, ovat tärkeitä myös nuorille aikuisille. Seuraavissa esimerkeissä kuvataan näitä asioita:

No lähinnä just noita talkoita ja sit voi olla jotain lenkkisaunoja sun muita et käydään vaik taloyhtiön kanssa yhteisillä lenkeillä, mä en oo ite henkilökohtasesti siellä käyny, mut kylhän ne luo hyvää ilmapiiriä esimerkiks naapuruston kesken. [--]Molemmin puolin, et just ite vähän aikaa sitte pyysin tietokoneisiin liittyvää, meil on yks naapuri nii se ymmärtää aika paljon tietokoneiden perään. Just pyysin et miten se sais nopeutettuu sitä liittymää sun muuta internetin käyttöä, sellast nopeutta. Kyl sielt apua ainaki yritetään vaikkei lopputulos olis paras mahollinen mut yritetään antaa apua. Sellast molemminpuolista ymmärrystä ja avunantoa, se on tosi hyvä ainaki meidän siin talossa.H2

Keskustan alueella asuvalla nuorilla paikallisyhteisyys näyttäytyy lähinnä tervehtimisen tai satunnaisen juttelun tasolla. Keskustan alueella ei yleensä järjestetä talkoita, vaan huoltoyhtiöt hoitavat pienten pihojen kunnossapidon. Näin nuoret aikuiset eivät oikeastaan tutustu omien talonyhtiöiden muihin asukkaisiin. Nuori nainen kertoo suhteestaan muihin talonsa asukkaisiin näin:

Ei, ei todellakaan, et siin asuu sellai yks vanha herttanen papparainen, kenen kaa me aina jutellaan, ku nähään pihalla, mut et siinä sit oikeestaan onkin. Ei kyl oikeesti, ei oo, enkä oo kyl kuullu, et oikeestaa kellelään, kuka asuis keskustan alueella, e olis. Mun mielest nää tälläset talkoot ja kaikki tälläset tehään yhdessä joku kiva pihatapahtuma, ni ne on enemmän sit just näit lähion juttuja, koska, no ei keskustas ees ole pihoja. Meijän piha on parkkipaikka. Ei siin paljoo talkoita pidetä. H7

5.3.3 Voimaantunut yksilö

Voimaantuminen ja osallisuuden kokemus. Nuorilta kysyttiin mm. miten hyvin he kokevat pystyvänsä vaikuttamaan omaan elämäänsä. Nuorten mielestä omiin asioihin pystyy vaikuttamaan. Oma asenne elämänsuuntautumisessa koetaan merkittäväksi. Näin nuori mies kertoo asiasta:

Pystyn, pystyn ihan jokaikiseen, tai melkein jokaikiseen asiaan. Tuloihin nyt ei pahemmin pysty vaikuttamaan muuta, kun sillä, että tekee enemmän töitä. Mutta tota, kyl mä pystyn. Totta kai, että jo alottaa aamun, tai päivän heti sillä, että ajattelet, että kaikki on täyttä paskaa, niin sitä se myös on. Kuhan muistaa vaan hymyillä. Eli mikään ei oo ikinä niin huonosti, kun miltä se näyttää, jos tulee sellanen paha tilanne vastaan. H5

Myös mahdollisuus päättää omaa elämäänsä liittyvistä asioista liittyy itsemääräämisoikeuteen ja tätä kautta voimaantumiseen. Samalla tämä viittaa yksilön kykyyn suhtautua elämässä tapahtuviin muutoksiin ja on osa voimaantumisen kokemusta. Seuraavassa esimerkissä nuori nainen tuo esiin poliittisen vaikuttamisen tien vaikuttamisen areenalla, mutta hänkin huomioi vaikuttamisen nimenomaan vaikuttamisena oman elämän muotoutumiseen:

No tietysti silleen poliittisesti tai sit silleen ihan, että no jos vaikka työtilanne on tosi huono, niin sitten pystyy vaikuttamaan siihen, että no niin että nyt vaikka lähden uudestaan kouluun, että nyt silleen päämäärätietosesti hankin itselleni uuden koulutuksen, uuden ammatin. Tai sitten jos kokee, että ei viihdy nykyisessä työssäänsä, niin sitten

voin vaihtaa työpaikkaa ja silleen. Semmosia. Ja sitten että sosiaalinen ympäristö on riittävän joustava silleen myös, että niinkun lähipiirikin tukee sinua ja näin. Naapurit ei katso kieroan. (naurahdus) H10

Osallisuutta on myös tunne omista vaikutusmahdollisuuksista kehittyä ihmisenä. Tällöin toiminta on omaehtoista.

Mun mielest just et jos halua kehittyä ihmisenä/oppilaana/opiskelijana niin ite ainaki yritän oppia mahdollisimman paljon uusia asioita ja kehittyä ihmisenä. H2

Osallisuus on sitä, että pystyy näkemään itselleen ja muille mahdollisuuksia elämässä. Nuori nainen kuvaa oman ajatuksiaan osallisuudesta ja vaikuttamisesta näin:

No ylipäätään varmaan semmonen, että pystyy näkeen itsellensä mahdollisuuksia elämässä, että pystyy ajatteleen silleen, että no niin mulla on nyt tässä joku suunta, mihin mä oon menossa ja mulla on selkee käsitys siitä, mitä mä teen ja on ajatus siitä, että tulevaisuus on silleen valosa. Ja että pystyy vaikuttamaan omiin asioihinsa, että ei vaan oo silleen vapaamatkustajana systeemissä. H10

Pidentyessään työttömyys vaikuttaa kielteisesti osallisuuden tunteeseen ja siihen kuinka ihminen kokee voivansa vaikuttaa omiin asioihinsa:

No periaattees en ja periaatteessa joo, et just tää työttömyys. Niin kun niitä töitä ei vaan saa mutta voisinkin kyllä ehkä ahkeramminkin niitä ettii. Mut siihen vaan jotenkin kyllästyy ja turtuu siihen et ei enää jaksais yrittää. H9

Osallisuuden kokemuksessa on keskeisellä sijalla yksilön kyvyt käsitellä omassa elämässä tapahtuvia asioita. Nuoret kokevat osallisuuden ja vaikuttamisen arjen tasolla tavallisissa asioissa. Sen ei tarvitse olla esimerkiksi politiikassa toimimista vaan olemista yhteiskunnassa omalla panoksella mukana. Jo arkipäivän askareista selviytyminen on osa osallisuutta. Seuraavassa esimerkissä nuori nainen kiteyttää tämän aineiston perusteella esiin nousseen osallisuuden ytimen:

Mun mielest sillan, kun se on osana yhteiskuntaa. Sillon, kun se ihan niin ku siis, pyörii täs oravanpyöräs mukana. Ei sen mun mielest tarvii olla just jossain nuorisovaltuustossa tai pyörii tuol niin ku kaupungintalolla tai jotain tälläst. Kyl se mun mielest ihan niin ku riittää, että se on niin ku sillä omalla panoksellaan mukana. Mun mielest silloin hän on osallinen tässä yhteiskunnassa. H7

6.4 Koonti nuorten aikuisten hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä ja osallisuuden kokemuksista

Nuorten aikuisten koettuun hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä. Tulosten perusteella voidaan päätellä, että parisuhde, perhe ja ystävät sekä muu sosiaalinen verkosto vaikuttavat merkittävällä tavalla nuorten aikuisten kokemaan hyvinvointiin. Sosiaalisten verkostojen kautta saatava emotionaalinen tuki ja huolenpito nousevat yhdeksi tärkeimmäksi tekijäksi hyvinvoinnin saralla. Niiden välityksellä saadaan myös konkreettista tukea taloudellisesti tai muuna apuna. Eniten tukea nuoret aikuiset saivat lähipiiriltään ja jonkin verran palvelujärjestelmästä. Nuorille oli erittäin tärkeää, että myös heidän läheisensä voivat hyvin. Läheisten hyvinvointi nähtiin tuottavan omaa hyvinvointia. Tässä aineistoissa kaikilla haastatelluilla oli läheisiä ihmisiä, joihin heillä oli luottamuksellinen suhde.

Nuorille esitettiin kysymys mitkä kolme asiaa elämässä olivat heille tärkeimpiä. Kysymys esitettiin kahdeksalle haastatellulle ja kaikki nostivat perheen kolmen tärkeimmän asian joukkoon elämässään. Muista tärkeistä asioista esiintyivät puolella vastaajista parisuhde. Lisäksi suku, ystävät, harrastukset, usko, kasvatusta ja lemmikit saivat maininnat. Koulutuksen mainitsi kolme kahdeksasta kuuluvan tärkeimpiin asioihin ja työn koki vain yksi vastaaja olevan kolmen tärkeimmän asian joukossa elämässä. Haastateltavat korostivat, että hyvinvointia nuorille aikuisille tuottaa se, että rahaa on riittävästi peruselimennoihin, harrastuksiin ja hengailuun ystävien kanssa. Myös pieni arjen luksus tuottaa hyvää fiilistä. Shoppailu ja matkailu nousivat esiin lisätulojen mahdollistamina toivottavina aktiviteetteina. Vastaavasti tulojen riittämättömyys peruselimennoihin ja hengailuun tuottaa ahdistusta ja pahoinvointia sekä mielialan madaltumista.

Tulosten valossa voidaan päätellä, että nuorten hyvä olo arjessa koostuu perustavallisesta elämästä ja pienistä arjen asioista. Esimerkiksi kahvikupponen aamulla hyvässä seurassa takaa tätä. Myös kodin sijainti on merkityksellinen tekijä hyvinvoinnin kannalta. Sopiva sijainti helpottaa työ- ja koulumatkoja sekä ystävien ja perheen tapaamista. Toimivat ja monipuoliset julkiset liikenneyhteydet edesauttavat nuorten hyvinvoinnin toteutumista mahdollistamalla aktiivista elämää ja liikkumista paikasta toiseen myös niille, joilla ei ole autoa. Rakennetun ympäristön näkökulmasta nuoret esittivät, että viihtyisyys ja turvallisuus ovat tärkeitä tekijöitä.

Erityisesti juopuneiden rähinöitseminen koettiin ikäväksi sekä keskustassa että lähiössä. Nuoret toivat haastatteluissa esiin myös luontoympäristön merkityksen hyvinvoinnilleen. Keskustassa asuvat nuoret käyttivät luontoympäristöä erityisesti kesällä ystävien tapaamiseen ja oleskeluun. Lähiöissä asuvat nuoret käyttivät lähiympäristöään myös urheiluun sekä kesällä että talvella. Kaikki haastatellut esittivät, että luontoympäristön huolto ja siisteys on tärkeää myös heidän hyvinvointinsa näkökulmasta.

Tämän aineiston mukaan nuorten aikuisten käsitys fyysisestä terveydestään on melko positiivinen. Psykkisen terveyden puolella osa nuorista kertoi ajoittaisesta kovasta stressistä, mielialojen vaihtelusta ja masentuneisuudesta. Lääkkeeksi tähän nuoret kokivat tarvitsevansa erityisesti vakautta tuloihin ja työ- ja koulutuskuvioidiin ja samalla sopivaa elintason nousua. Myös psyykkisen tasapainon saavuttamiseksi nuoret toivat esiin läheisten merkityksen. Alkoholin ja muiden päihteiden käytön haitat tulivat tässä aineistossa esiin vain hyvin vähäisessä määrin. Monikulttuurisesta taustasta tulevat nuoret kertoivat hyvinvoinnilleen tärkeäksi oman ja perheen sopeutumisen suomalaiseen kulttuuriin sekä omien juurien säilyttämisen tärkeyden identiteetin rakennuksessa.

Nuorten hyvinvointia tukee yhteiskunnan perusrakenteiden toimivuus. Hyvin toimivat hyvinvointi- ja kulttuuripalvelut mahdollistavat nuorille myös osallisuuden tunteen ja vaikuttamismahdollisuuksien lisääntymisen arkielämässä. Palveluilta toivotaan erityisesti vuorovaikutuksellisuutta, tukea ja kannustusta, kohtaamista, kuulluksi tuloa, empatiaa, tasa-arvoista kohtelua ja aikaa. Erityisesti nuorten työpaatoiminta sai kiitosta haastatelluilta. Sen nähtiin tukevan nuorten aikuisen hyvinvointia tehokkaasti. Myös muu nuorille suunnattu toiminta sai positiivista palautetta.

Kelan ja sosiaalitoimen palvelut saivat sekä positiivista että negatiivista palautetta nuorilta. Osa haastatelluista koki niistä saadun palvelun tukeneen heidän hyvinvointiaan ja osa taas koki saaneensa tylyä kohtelua, joka murensi hyvinvoinnin kokemuksia. Nuorten pahoinvointia lisää palveluissa se, jos palvelut ja tarve eivät kohtaa tai niitä ei saa kohtuullisen ajan kuluessa. Kaupungin sosiaali- ja terveystoimien kohdistuvat säästötavoitteet koettiin riskitekijäksi hyvinvoinnin suhteen.

Kommentteja nousi myös palveluista saadusta tyylystä tai epätasa-arvoisesta kohtelusta. Työntekijöiden tietämättömyys ja väärät ohjeet, ennakoasenteet, vastuunsiirto ja kiinnostuksen puute nähtiin myös hyvinvointia murentaviksi tekijöiksi. Eri-tyisesti terveystalveissa saatu palvelu ja kohtelu nostivat esiin kriittisiä kommentteja, tosin osa nuorista koki myös terveystalveiden tukeneen hyvin heidän hyvinvointiaan.

Nuorilta kysyttiin myös yleistä tyytyväisyyttä elämään. Kysymys on eräänlainen hyvinvoinnin yleisindikaattori, jossa yhdistyvät kokemukset eri hyvinvoinnin osatekijöistä. Vastanneiden keskiarvo oli noin 8 (7,94), jonka voisi tulkita olevan suhteellisen myönteinen. Myös heikoimmat arvosanat yleiselle tyytyväisyydelleen antaneet kokivat hyvinvointinsa olevan nousuvoittoinen. Suurin osa nuorista pyrki suhtautumaan positiivisesti omaan tilanteeseen. Elämässä haluttiin edetä ja paikallaan junaaminen koettiin ahdistavaksi. Nuorille esitettiin myös kysymys siitä millaiset asiat parantaisivat heidän kokonaishyvinvointiaan entisestään. Nuorten hyvinvointia tukee elintason paraneminen, joka mahdollistaa harrastukset ja matkustelun ja sen ettei ole tukijärjestelmien varassa. Vastauksista piirtyi esiin myös muita toimeentuloon liittyviä seikkoja, kuten oman alan työpaikka, jatkuva työ, stabiilius elämässä ja tietty varmuus toimeentulosta. Myös itselle sopivaan koulutukseen pääseminen oli tärkeää. Terveudessa nuoret viittasivat nimenomaan psyykkisen tasapainon tärkeyteen ja siihen, että saisi asiat henkisesti kuntoon. Mielialojen tasaantumista toivoi osa nuorista.

Osallisuus nuoren aikuisen kokemuksessa. Näiden tulosten mukaan osallisuus ja vaikuttaminen nuorten kokemuksena näyttävät olevan osallisuutta yhteiskunnassa, ympäröivissä yhteisöissä ja omassa elämässä. Tuloksista on luettavissa, että nuoret aikuiset kokevat yhteiskunnallisen osallisuutensa tunteen lisääntyvän, kun heillä on riittävästi tietoa yhteiskunnan, esimerkiksi palvelujärjestelmien, toiminnasta. Toimiva palvelujärjestelmä vahvistaa osallisuuden kokemuksia ja avaa väyliä myös vaikuttamiseen itseä koskeviin päätöksiin. Nuoret kokevat osallisuuden ja vaikuttamisen tapahtuvan ja todentuvan arjessa ihan tavallisissa asioissa. Nuorten mielestä osallisuutta ja vaikuttamista tuottaa se, että on omalla panoksella mukana yhteiskunnassa, juuri sen verran kun sillä hetkellä tuntuu hyvältä.

Asuinalueella tapahtuva osallistuminen oli tässä ikäryhmässä suhteellisen vähäistä. Vain pieni osa haastatelluista osallistui esimerkiksi asuinalue toimintaan. Keskustan alueella varsinaista asukkaiden välistä yhdessä tekemistä on selvästi vähemmän, kun taas lähiöissä asuinalueeseen liittyvää osallistumista, yhteisöllisyyttä ja vaikuttamista tapahtui talkoissa ja muissa yhteisaktiviteeteissa. Osallisuus on itsensä toteuttamista sekä työssä että muussa elämässä. Työttömänä jonkin aikaa olleet nuoret kokivat selvästi osallisuutensa vähentyneen ja he kokivat saamansa kohtelun esim. työvoimapalveluissa kielteisemmin työttömyyden pidentyessä. Monella nuorella aikuisella on toiveissa sellainen työ, jossa voi vaikuttaa siihen, että tekee oman näköistä työtä.

Osallisuus rakentuu omasta asenteesta sekä elämänhallinnasta. Nuorten aikuisten kokemus osallisuudesta oli tunnetta siitä, että omaan elämään voi vaikuttaa ja sitä voi ohjata haluamaansa suuntaan. Nuoret aikuiset toimivat myös läheistensä osallisuuden ja aktiivisuuden edistämiseksi. Näin osallisuus on sitä, että pystyy näkemään itselleen ja muille mahdollisuuksia elämässä. Kyky luoda mielekkäitä keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi lisää nuoren hyvinvointia eri elämäntilanteissa. Osallisuutta on myös kokemus omista voimavaroista ja tunnetta siitä, että kuuluu johonkin. Sosiaalisen median sovellukset mahdollistavat yhä uudet osallistumisen keinot ja osallisuuden tunteen vahvistumisen myös silloin, kun asuinpaikka ei mahdollista usein tapahtuvaa kasvokkain tapaamista. Tiiviys ja yhteisyys koettiin tärkeäksi voimavaraksi myös osallisuuden suhteen.

7 POHDINTA

Tämä luku on jaettu kolmeen osaan. Ensimmäinen osa (7.1) koostuu keskeisten tutkimustulosten tarkastelusta tutkimustehtävien mukaisesti jaoteltuna. Toisessa osassa (7.2) arvioin opinnäytetyön prosessiani. Viimeisessä osassa (7.3) esittelen opinnäytetyön pohjalta nousseita jatkotutkimusideoita.

7.1 Tulosten pohdintaa

Tutkimuksessa halusin selvittää millaisista asioista nuorten aikuisten hyvinvointi heidän omasta mielestään koostuu ja millaiset tekijät tukevat tai murentavat heidän hyvinvointiaan. Tarkastelussani oli myös miten osallisuus näyttäytyy nuoren kokemuksessa. Tässä opinnäytetyössä luin aineistoa siitä näkökulmasta, miten nuoret itse luonnehtivat kokemuksellisesti elämäntilannettaan. Monet ajatukset toistui haastatteluissa, vaikka haastateltu ryhmä oli heterogeeninen.

Haastattelut osoittivat hyvin, miten hyvinvoinnin osa-alueet ovat monimutkaisesti kytköksissä toisiinsa. Opinnäytetyön tulokset vaikuttavat olevan suurelta osin yhteneväisiä myös muiden nuorten ja nuorten aikuisten hyvinvoinnin tutkimusten tulosten kanssa. Turtiaisen ja Kauppisen (2004, 128) mukaan samankaltaisuus nuorten hyvinvointikäsityksissä ja hyvän elämän määrittelyssä voi tulkita suomalaisessa kulttuurissa yhteisesti jaettuja arvostuksia, joita mm. yhtenäinen peruskoulujärjestelmä nuorten kohdalla vahvistaa. Tulokset ovat samansuuntaisia myös ASLAKO-hankkeen muiden kohderyhminen (lapsiperheet) asuinalueen tuottaman kokemuksellisen hyvinvoinnin tutkimuksen tulosten kanssa sekä luonnon ja ulkoilun merkityksen tärkeydestä sekä vanhemmilla että nuoremmilla ikäluokilla saatujen tutkimustulosten mukaan. (Honkanen & Poikolainen 2014, 679–687; Puhakka, Poikolainen & Karisto 2014, 1-15.)

7.1.1 Mitä asioita nuoret itse pitävät tärkeinä omalle hyvinvoinnilleen? Millaiset asiat tukevat tai murentavat hyvinvointia? (Having & Belonging)

Tulosten perusteella nuorten aikuisten tämän hetken hyvinvoinnissa korostuivat sosiaalisten suhteiden ja elintason merkitys sekä mahdollisuus vaikuttaa omaa elämää koskeviin päätöksiin ja valintoihin. Kaikki haastatellut arvioivat elämäänsä suhteellisen positiiviseen sävyyn. Nuoret kokivat olevansa melko tyytyväisiä elämäänsä. Haastatellut kertoivat, että erityisesti parisuhde, perhe ja ystävät sekä muu sosiaalinen verkosto vaikuttavat merkittäväällä tavalla heidän kokemaansa hyvinvointiin. Joillekin haastatelluille myös uskonnon ja kasvatuksen merkitys näyttäytyi hyvinvoinnin tärkeänä osana. Nuorille oli erittäin tärkeää, että myös heidän läheisensä voivat hyvin. Läheisten hyvinvointi nähtiin tuottavan omaa hyvinvointia. Tulokset ovat samansuuntaisia viime vuosien Nuorisobarometrien ja muiden tutkimusten kanssa (esim. Myllyniemi 2013, 102 ja 2014; Kallunki & Lehtonen 2012; Perttula 2014, 215; Scanlan, Bundy & Matthews 2011, 111–119.).

Ihmissuhteiden merkitys korostuu myös Allardtin (1976, 43–44) määrittelemässä hyvinvoinnissa being-yhteisyyssuhteiden kautta ja Raivion ja Karjalaisen (2013) belonging-ulottuvuuden kautta. Vapaa – ajan viettäminen ystävien, perheen ja harrastusten parissa koettiin tärkeäksi hyvinvoinnin edistäjäksi (Vrt. Perttula 2014, 128). Sosiaalisten verkostojen kautta saatava emotionaalinen tuki ja huolenpito lisäävät hyvinvointia merkittävästi. Monet haastatelluista ylläpitivät sosiaalisia suhteitaan myös internetin välityksellä. Sosiaalinen media näyttäytyi usean nuoren kokemuksessa merkittävänä verkostojen ylläpitämisen mahdollistajana. Tulos onkin samansuuntainen vuoden 2013 Nuorisobarometrin mukaan, joka esittää, että sosiaalista mediaa käyttää 15–29-vuotiaista jopa 89 % (Myllyniemi 2014, 35).

Haastatellut eivät korostaneet rahan merkitystä hyvinvoinnista keskusteltaessa. Raha nähtiin kuitenkin edellytyksenä perustoimeentulolle, jonka haastatellut kokivat merkitykselliseksi hyvinvoinnin kannalta. (Vrt. Ranta 2010.) Allardtin (1976, 39–41) ja Raivion ja Karjalaisen (2013) määrittelemä having-elintaso tulee tämän kautta esille. Perustoimeentulonkin kyseessä ollessa sosiaalisten verkostojen merkitys on tärkeä, sillä niiden kautta välittyy myös konkreettista tukea materiaalisena

tai muuna apuna (vrt. Honkanen & Poikolainen 2014, 680). Nuoret korostivat arjen aktiivisuuden merkitystä hyvinvoinnin edistäjänä. Näin mielekäs työ, itselle sopiva, työllisyyden takaava koulutus tai muu elämään säännöllistä rytmiä tuova tekeminen ovat erittäin tärkeitä hyvinvoinnin tekijöitä nuoren aikuisen kokemuksessa, samoin asumisviihtyvyys sekä toimiva palvelujärjestelmä. Koulutuksen merkitys hyvän elämän edellytyksenä ja turvaajana nousee esiin vahvasti monen nuoren haastattelussa. Havainnot ovat samansuuntaisia viimeisimmän Nuorisobarometrin (2013) kanssa (Myllyniemi 2014, 69.) Samanlaisia tuloksia on tullut esiin myös Itä-Suomen Kaste-hankkeessa (2012 – 2014) ja Nuorisobarometreissa (esim. 2006 ja 2014) jo useiden vuosien ajan.

Tulokset osoittavat, että hyvinvointipalvelujen merkitys on selvästi korkea nuorten aikuisten ikäryhmässä. Hyvinvointipalvelut pitää nuorten mielestä tuottaa asiakaslähtöisesti, laadukkaasti ja saavutettavasti. Monikulttuurisesta taustasta tulevat nuoret kokivat myös omien kulttuuristen juurien säilyttämisen sekä perheen sopeutumisen suomalaisen yhteiskuntaan tärkeäksi. (Vrt. Josinskaja-Lahti 2008.) Omalle hyvinvoinnille nuoret kokivat tärkeäksi myös tulevaisuuden suunnitelmat. Tulevaisuuden hyvin menemisen edellytyksinä olivat erityisesti taloudelliset seikat, joihin vaikuttivat mm. vakituinen ja itselle mielekäs työ, sopiva koulutus ja kohtuullisen hyvä toimeentulo. Koulutuksen merkitys nousi esille hyvän elämän takaajana.

Fyysisen terveyden merkitys hyvinvoinnin kannalta ei korostunut, vaan kävi ilmi muiden asioiden kautta. Liikunta ja ulkoilu koettiin tärkeäksi hyvinvoinnin kannalta. Erityisesti mielenterveyteen liittyvät asiat nousivat esiin vastauksista ja henkistä hyvinvointia pidettiin tärkeänä. Psykkisen tasapainon saavuttamista tai ylläpitämistä moni haastateltu korosti vahvasti. (Vrt. Salmela-Aro 2010.) Fyysisen terveyden vähäistä korostamista voisi mahdollisesti selittää haastateltujen ikärakenteella ja siihen tyypillisesti liittyvällä suhteellisen hyvällä fyysisellä terveydellä. Vaarama ym. (2010) selvittivät *Hyvinvointi ja palvelut* – tutkimuksessa suomalaisten kokemaa elämänlaatua nuoruudesta vanhuuteen. Tutkimuksessa havaittiin elämänlaadun eri ulottuvuuksien tärkeyden vaihtelevan eri ikävaiheissa. Nuorimmilla korostui elämän merkityksellisyys ja elämästä nauttiminen, vanhemmissa ikäryhmissä mukaan kuvaa tulee erilaisia elämänlaatuun vaikuttavia asioita, kuten terveys, hyvä liikuntakyky, tyytyväisyys omaan itseen tai rahojen riittävyys. Tässä

tutkimuksessa elämän merkityksellisyys näyttäytyi sosiaalisten suhteiden ylläpitämisen lisäksi juuri arjen mielekkään tekemisen kautta (vrt. Perttula 2014, 125).

Tutkimuksessa analysoinnin tukena käytetyt hyvinvoinnin osa-alueet (having, belonging/loving, acting/being) ovat vahvasti yhteydessä myös elämään tyytyväisyyteen. Nuorisobarometrissa 2012 mukaan ihmissuhteilla ja terveydentilalla on vahvimmat yhteydet elämäntyytyväisyyden kanssa (Myllyniemi 2013, 107). Tässä tutkimuksessa kokonaiselämäntyytyväisyyden suhteen korostuivat erityisesti ihmissuhteet ja taloudellinen toimeentulo sekä mielekäs tekeminen. Terveydentila tuli voimakkaimmin esiin toiveissa lähinnä henkisen tasapainon saavuttamisessa tai säilyttämisessä. Nuorille merkittävät hyvinvoinnin osa-alueet: ihmissuhteet, terveys, perustarpeet ja monet muut haastateltavien luettelemat hyvinvoinnin osatekijät eivät tuoneet yllätyksiä. Sen sijaan rahan vähäinen korostaminen oli merkityksellinen asia.

Aineistoista piirtyi esiin joitakin selkeästi hyvinvointia murentavia asioita. Tulosten mukaan vaikeuksia hyvinvoinnille tuottavat mm. palvelujärjestelmän tuottamat ongelmat, työ- tai koulutuselämän ongelmat, riittämättömät tulot ja mielenterveysongelmat. Pienituloisuus on selvä riski hyvinvoinnille. Hyvinvointia murentavana tekijänä nähtiin erityisesti jos tulot eivät riittäneet menoihin ja jos joutui asioimaan sosiaalipalveluissa. Hyvinvointia vahvasti murentavana tekijänä nuoret pitivät vailla koulutusta, työtä tai toimeentuloa oloa. Nämä tulokset ovat samansuuntaisia Helena Helveen tutkimusten kanssa. Työttömyyteen liittyvistä ongelmista Helve (2012, 39) on tuonut esiin, että nuorten työelämään pääsemisen vaikeudet heijastuvatkin monella tavalla nuorten elämään ja hyvinvointiin. Taloudellisten vaikutusten lisäksi tulevat muut, mm. psykologiset, sosiaaliset ja yhteiskunnalliset tekijät. Tämä todettiin myös Seinäjoen SOHVI-hankkeessa kerätyn aineiston perusteella. Työelämään pääsemisen ongelmat voivat johtaa psykologisiin vaikutuksiin nuoren itsetunnossa, sosiaalisiin vaikutuksiin ihmissuhteissa ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin nuoren yhteiskuntaan kiinnittymisessä. (Perttula 2014, 129–130; Myllyniemi 2013, 104.)

7.1.2 Millaisena osallisuus näyttäytyy nuorten aikuisten kokemuksessa? (Acting)

Haastatteluista tuli ilmi, että nuoret kokevat osallisuuden ja vaikuttamisen arjen tasolla ihan tavallisissa asioissa. Sen ei tarvitse olla esimerkiksi politiikassa toimimista vaan olemista yhteiskunnassa omalla panoksella mukana. Osallisuus merkitsi nuorille kavereiden tapaamista ja harrastamista. Osallisuutta on näin myös ihmissuhteissa, perheessä sekä ystävien kesken. Jo arkipäivän askareista selviytyminen tai oman arjen rytmittäminen on osa osallisuutta ja merkki aktiivisuudesta. (Vrt. Mustonen ym. 2014.) Osallisuudesta puhuttaessa saatetaan unohtaa, että se voi merkitä ihmisille eri asioita. Tätä tukee mm. Kiilakosken (2012, 16) esitys, että nuoren ei tarvitse olla kiinnostunut kunnallisesta päätöksenteosta, mutta voi silti kokea olevansa osallinen ja arvostettu omassa lähipiirissään.

Osallisuuden kokemuksessa on keskeisellä sijalla yksilön kyvyt käsitellä omassa elämässä tapahtuvia asioita. Merkittävää hyvinvoinnin kokemisessa on se, kuinka hyvin yksilö kokee pystyvänsä vaikuttamaan asioihinsa. Tässä tutkimuksessa vaikuttaminen näkyi erityisesti yksilötason tunteena vaikutusmahdollisuuksista omiin asioihin. Nuorten mielestä omiin asioihin pystyy vaikuttamaan. Elämän sujuminen näyttäisi olevan siis itsestä kiinni. Myös asenne elämänsuuntautumisessa koetaan merkittäväksi. Tämä tulos on samansuuntainen vuoden 2013 Nuorisobarometrin kanssa, jonka mukaan selvä enemmistö nuorista pitää vaikutusmahdollisuuksiaan hyvinä omaan elämäänsä liittyvissä asioissa. Omassa hallinnassa olevat asiat liittyvät elämäntilanteeseen ja omiin yksilöllisiin valintoihin liittyen esimerkiksi koulutus- tai työmarkkinoilla. (Myllyniemi 2014, 43.) Samoin tässä tutkimuksessa nuoret aikuiset toivat esiin omat vaikutusmahdollisuutensa etenkin työ- tai koulutusvalintojen suuntaamisessa, vaikka yhteiskunnan taloudellinen tilanne tuo tällä hetkellä vaikeutensa työllistymiseen. Opinnäytteen tulosten mukaan pidentyessään työttömyys vaikuttaa kielteisesti osallisuuden tunteeseen ja siihen kuinka ihminen kokee voivansa vaikuttaa omiin asioihinsa. Myllyniemi (2014, 63) esittää, että työ onkin yksi keskeisimmistä tavoista kiinnittyä yhteiskuntaan.

Työnteko nähdään osaksi osallisuutta. Toisaalta tässä tutkimuksessa työttömyyden ei nähty olevan syrjäyttävä tekijä itsessään. Nuoret määrittivät syrjäytymisen, lähinnä sosiaalisiksi ihmissuhteista eristäytymiseksi ja yksinäisyydeksi. Nuoret eivät siis liitä syrjäytymistä taloudellisiin vaikeuksiin, vaan syrjäytyminen näyttäytyy näille nuorille ensisijaisesti yksinäisyytenä ja ryhmän ulkopuolelle jäämisenä. Samanlainen havainto on esitetty myös vuoden 2007 Nuorisobarometrissa, jonka mukaan ystävien puute on nuorten mielestä selvästi tärkein syrjäytymisen syy. Ihmissuhteet kuuluvat yleisemminkin ihmisten hyvinvoinnin ja onnellisuuden kannalta kaikkein tärkeimpiin asioihin. Läheisten ihmissuhteiden ja sosiaalisen tuen tiedetään olevan tärkeitä ihmisen mielenterveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä muutenkin. (Myllyniemi 2008, 64.)

Liian helppo tukien ja avustusten saaminen näytti tutkimukseni nuorten kokemuksessa olevan mahdollisesti syrjäyttävä tekijä. Tällöin tuloksena saattaa olla oman aktiivisuuden vähentyminen ja jopa jymähtäminen paikalleen. Tällöin myös osallisuus yhteiskuntaan ja omaan elämään on vaarassa kaventua. Asennetrendit näyttävät noudattavan taloussuhdanteita siten, että huonoina aikoina sosiaaliturvaan suhtaudutaan tiukemmin. Nuorisobarometrin 2013 mukaan asenneilmasto onkin kääntynyt tiukemmaksi talouden taantumassa. Ajatusta sosiaaliturvan vastikkeellisuudesta on verrattu nuorisotakuun henkeen ja vastikkeettomaan sosiaaliturvan on nähty jopa syrjäyttävän tuensaajia yhteiskunnan toiminnasta. (Myllyniemi 2014, 73.)

Tässä tutkimuksessa myöskään asuinalueen merkitys ei korostu nuorten hyvinvointikäsitteissä hyvinvointia madaltavana tekijänä eikä heidän syrjäytymisen määritelmässään. Varsinainen osallisuus asuinalueella näyttäytyi lähiöissä talkoiden, lenkkisaunojen, naapuriavun ja yhteisötuvilla käymisen kautta, keskustassa asuvat nuoret eivät tuoneet esille kokemuksia asuinalueyhteisöllisyydestä (vrt. Honkanen & Poikolainen 2014, 682–685). Asuinympäristöön liittyviä tekijöitä ei painoteta myöskään nuorten arvioidessa sitä, mitkä tekijät vaikuttavat tulevaisuuden elämäntapaan. Nuoret ajattelevat, että oma asenne ja yrittäminen ratkaisevat heidän tulevaisuuden suuntautumisensa. Tässä tutkimuksessa nuorten käsitykset olivat samansuuntaisia Turtiaisen ja Kauppinen (2004, 125) esityksen kanssa, vaikka opinnäyt-

teen ikäryhmässä oli nuoria aikuisia, kun taas em. tutkijat olivat tehneet tutkimuksen helsinkiläisistä yhdeksäsluokkalaisista. Tämän perusteella nuoret ja nuoret aikuiset näyttäisivät olevan samoilla linjoilla asuinalueen merkityksestä ihmisen hyvinvoinnissa ja tulevaisuuden suuntautumisessa. Myös Marjaana Seppäsen (2001, 119) Lahden Liipolaa koskevat havainnot, korostavat sitä, että oma onnellisuus ei ole kiinni siitä, miten asuinalueella menee, vaan henkilökohtaiset asiat vaikuttavat siihen, millaisena tuleva elämäkulku nähdään.

Tämän opinnäytteen tulokset palvelujärjestelmäkokemusten ja tarpeiden ja omaan elämään vaikuttamisen suhteen ovat hyvin samantapaisia SOHVI-hankkeessa (2012–2014) sekä oSallisuushanke Sallin jyvaskyläläisten nuorten aikuisten ääni -ryhmän *Tää ei nyt vaan toimi*-koosteen (2013–2014) kanssa. Sekä edellä mainitussa hankkeessa ja koosteessa sekä opinnäytetyöni haastattelujen mukaan nuoret aikuiset korostavat oman päätösvallan merkitystä asioissaan. Nuoret haluavat olla itsenäisiä suhteessa palveluihin sekä päättää oman tulevaisuutensa suuntaamisesta. Nuorten hyvinvoinnissa korostuu myös kuulumisen tunteen merkitys, mutta nuoret viittaavat myös arvostuksen saamiseen ja erityisesti mahdollisuuksiin vaikuttaa omaa elämää koskeviin valintoihin ja päätöksiin. Tulevaisuuden osalta korostuvat tarpeet erilaisiin räätälöityihin palveluihin sekä tarve saada kunnioittavaa, joustavaa, saavutettavaa ja sektorirajat ylittävää palvelua. Asiakkailta on tarve tulla kuuluisiksi ja saada tukea sekä apua. Tämä tarve toteutuu joskus vaillinaisesti. Opinnäytetyöni haastatelluilla, *Tää ei nyt vaan toimi*-koosteessa ja SOHVI-hankkeessa haastatelluilla nuorilla oli samankaltaisia kokemuksia esimerkiksi terveysterveystyöissä ja työvoimahallinnon palveluissa tyylystä ja alentuvasta suhtautumisesta työttömään nuoreen (esim. Kainulainen 2014, 84–85; Perttula 2014, 130–131). Eräs syy tähän voi olla, Helveen (2012, 64) mukaan se, että sektoreittain jakautuva yhteiskunta ei välttämättä havaitse nuorten elinolosuhteita kokonaisuutena tai nuorten tilanteina ainutkertaisina.

7.2 Opinnäytetyöprosessi

Ajatus opinnäytetyöstä lähti kehittymään tammikuussa 2014, kun aloitin tutkimusavustajana harjoittelun Helsingin yliopiston koulutus- ja kehittämiskeskus Palmelian ASLAKO-projektissa. Aihetta miettiessäni minulle tarjoutui mahdollisuus

tehdä opinnäytetyö liittyen nuorten aikuisten subjektiiviseen hyvinvointiin. Harjoittelun aikana tehty yhteistyö loi hyvää pohjaa myös opinnäytetyön kirjoittamiselle. Opinnäytetyön tekeminen on ollut mielenkiintoinen ja haastava projekti, sillä ajan löytäminen perhearjen ja muiden samanaikaisten opintojen kanssa on ollut välillä kiven alla. Opinnäytetyölle järjestyi kuitenkin riittävästi aikaa, koska olin varannut opinnäytetyön tekemiselle reilun vuoden ajanjakson.

Opinnäytetyön materiaalina olevat haastattelut tein tammikuun 2014 ja kesäkuun 2014 välisenä aikana. Hankkeen materiaaliin tutustumisen aloitin jo tammikuussa 2014 ja muuhun tietokirjallisuuteen ja tutkimukseen perehdyin vuoden 2014 ja 2015 aikana. Materiaalivinkkejä sain runsaasti työharjoitteluni aikana ja sen jälkeen opinnäytetyön ohjauksen merkeissä. Lisäksi tein tiedonhaun toukokuussa 2014 ja tarkistin sitä maaliskuussa 2015. Varsinainen opinnäytetyön kirjoittamisprosessi ajoittui toukokuun 2014 ja maaliskuun 2015 väliselle ajalle ja opinnäytteen julkaiseminen huhtikuulle 2015.

Sain opinnäytetyön kirjoittamisen aikana jatkuvaa ja säännöllistä ohjausta sekä Helsingin yliopiston koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenian ohjaajiltani että Lahden ammattikorkeakoulun ohjaajiltani. Otin heiltä saamani palautteen mahdollisimman tarkasti huomioon ja kohdensin katsettani aiheeni kannalta tärkeisiin asioihin. Tämä tuki lisäksi opinnäytetyön prosessin sujuvuutta ja joustavuutta merkittävästi. Opponoinnista saamani palaute suunnitteluseminaarin jälkeen suuntasi omalta osaltaan pohdintaani mm. muiden opiskelijoiden ja työni lukijoiden huomioimiseen myös opinnäytetyön ulkoasun ja luettavuuden suhteen.

Opinnäytetyön kautta opin tuntemaan hyvinvointitutkimuksen perusteita, sen vahvuuksia ja haasteita. Opinnäytetyöprosessi opetti minulle pitkäjänteisyyttä, tiedonhakua ja tutkimuksen teon saloja. Edellä mainitut asiat ovat myös sosionomin ammatillisen kehittymisen kannalta tärkeitä asioita, sillä ammattikorkeakoulututkinon pätevyysvaatimuksissa on myös tutkimus- ja kehittämisosaamisen painotus. Tämän osaamisalueen harjoittaminen toteutui tämän opinnäytetyön merkeissä vahvasti. Samoin sosionomin ammattieettinen pohdinta toteutui monin kohdin aineiston hankinnan ja analysoinnin aikana. Haasteekseni muodostui sosionomin opinnäytetyön rajoitettu pituus ja jouduinkin prosessin loppuvaiheessa karsimaan työstä

runsaasti sisältöä ja kokonaisia lukuja. Tämän opinnäytetyön tekeminen oli sikälikin mielenkiintoista, että omalta osaltani pääsin yhdistämään suomalaisen ammattikorkeakoulutuksen ja yliopistotutkimuksen järjestelmiä ja tietotuotantoa.

Opinnäytetyön aihepiiri on mielestäni tärkeä ja ajankohtainen. Nuorten aikuisten hyvinvointikokemusten tutkiminen on viimeaikaisissa tutkimuksissa ollut esillä esimerkiksi palvelujärjestelmien kehittämisen näkökulmasta. Tavoitteeni tuoda esiin nuorten aikuisten kokemuksia heidän hyvinvointiinsa ja osallisuuteensa vaikuttavista tekijöistä on mielestäni toteutunut ja on samalla samansuuntainen monien muiden nuorten hyvinvointiin liittyvien viimeaikaisten tutkimusten kanssa. Samansuuntaiset tulokset muiden tutkimusten (Nuorisobarometri 2013, SOHVI-hanke 2012 - 2014, oSallisuushanke Sallin tutkimukset 2014) ovat lisänneet tulosten uskottavuutta. Analyysini on reliaabeli, koska olen pyrkinyt tekemään sen sisäisesti johdonmukaiseksi. Työni ei mielestäni myöskään sisällä mainittavia ristiriitaisuuksia. Lisäksi olen lisännyt työni vakuuttavuutta runsailla autenttisilla otteilla materiaalista. (Vrt. Eskola & Suoranta 2003, 208–222.) Laadullisen tutkimuksen menetelmät soveltuivat tutkimusotteeksi hyvin, sillä tavoitteenani oli tarkastella ja kuvailla ihmisten hyvinvointikokemuksia. Aineistoni määrä ammattikorkeakoulun opinnäytetyön viitekehyksessä oli riittävä ja haastateltavat olivat koulutuksensa ja taustansa mukaan monipuolisesti jakautuneita. 60 % haastelluista oli miehiä ja 40 % naisia; näin hyvinvointi- ja osallisuuskokemuksiin tuli molempien sukupuolten näkemyksiä. Analysoinnin pohjana oleva aineisto sekä subjektiivisen hyvinvoinnin näkökulma olivat mielestäni toimivia.

Subjektiivisten hyvinvointikokemusten tutkiminen on ammattikorkeakoulun viitekehyksessä ja sosiaali- ja terveysalan kannalta merkittävä. Ihmisten omien kokemusten hyödyntäminen esimerkiksi hyvinvointipalvelujen kehittämisessä on myös sosionomin ammatin kannalta ensiarvoisen tärkeää. Ihmisten kokemusten huomiointi auttaa sosiaali- ja terveysalalla tärkeiden arvojen, asiakaslähtöisyyden ja osallisuuden, edistämässä ja esille nostamisessa. Opinnäytetyön sekä ASLAKO-hankkeen kannalta pyrimme avaamaan tutkimukseen liittyvää avointa dialogia haastateltujen nuorten aikuisten kanssa. Järjestämme kevätkaudella 2015 keskustelutilaisuuden Felmanian kulmassa Lahdessa. Tätä ennen olen toimittanut haasteluille opinnäytetyöni sähköpostitse. Samalla luon suljetun facebook-ryhmän, johon

kutsun kaikki kiinnostuneet osalliset avoimeen keskusteluun. kuitenkin siten, ettei kenenkään henkilöllisyys paljastu, mikäli he eivät sitä halua. Uskon tämän tuottavan haastattelemilleni nuorille aikuisille sekä minulle ja ASLAKO-hankkeen tutkijoille erinomaisen tilaisuuden keskustella siitä, onko opinnäytetyöni nuorten aikuisten itsensä mielestä tavoittanut heidän esittämänsä ajatukset. Samalla se antaa jälleen yhden mahdollisuuden osallistua nuorten aikuisten hyvinvoinnista käytyyn keskusteluun.

7.3 Jatkotutkimus

Opinnäytetyön pohjalta nousi esiin joitakin jatkotutkimusideoita. Nuorten hyvinvointi tutkimuskohteena kiehtoo minua. Samalla viitataan viimeaikaiseen kehitykseen, jonka mukaan ihmisten kokemusten arvostus on huomattavasti lisääntynyt yhteiskunnassa. Jatkossa minua kiinnostaisi tutkia nuorten aikuisten kokemia hyvinvointia esimerkiksi lahtelaisten työ kuntoutuksen nuorten asiakkaiden tai työpaikanuorten keskuudessa. Myös monikulttuuristen nuorten aikuisten subjektiivisen hyvinvoinnin tarkastelua olisi mielenkiintoista jatkaa ja vertailla sitä kantasuomalaisten nuorten aikuisten hyvinvoinnin rakentumiseen. Tällaisen tutkimuksen avulla saattaisi olla mahdollista tukea kaikkien nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi tehtävää työtä ja samalla lisätä yhteiskunnan hyvinvointia.

Tässä tutkimuksessa tuli näkyväksi jälleen se, että nuorten aikuisten hyvinvointia parantaa taloudellista turvaa tarjoavien tukijärjestelmien toimivuus ja työllisyyttä tai muuta arjen aktiivisuutta edistävien palvelujen saatavuus. Myös muiden hyvinvointipalveluiden toimivuus koettiin tärkeäksi hyvinvoinnin kannalta. Haastellut nuoret tuottivat runsaasti ehdotuksia palvelujärjestelmän parantamiseksi. Heidän mukaansa jo pienillä asioilla saataisiin paljon aikaiseksi. Myös tämän aiheen kanssa haluaisin mielelläni jatkaa vielä pidemmällekin. Olisi mielenkiintoista vertailla esimerkiksi eri puolella Suomea asuvien nuorten henkilöiden palvelujärjestelmäkokemuksia ja toiveita palvelujen kehittämiseksi. Myös eri-ikäisten ihmisten palvelujärjestelmäkokemusten vertailu ja heidän ehdotustensa tuominen esiin järjestelmän kehittämiseksi olisi kiinnostavaa. Tällaisten tutkimusten avulla voisi olla mahdollista tukea kansalaisten osallisuuden kokemuksen vahventumista ja aktiivisen kansalaisuuden tukemista.

8 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Seuraavassa kahdessa luvussa luotaan opinnäytetyötäni eettisyyden ja luotettavuuden näkökulmista. Eettisyys ja luotettavuus olivat reflektioni kohteena sekä ASLAKO:n tutkimusavustajana toimiessani sosionomin harjoitteluni aikana että opinnäytetyön kirjoittamisen aikana alusta lähtien.

8.1 Eettisyys

Tutkimuksen tekeminen sitoutuu monin tavoin hyvän tieteellisen käytännön noudattamiseen. Se tulee olla mukana koko tutkimusprosessin ajan. Tutkimuseetiikalla tarkoitetaan yleisiä pelisääntöjä suhteessa työtovereihin, tutkimuskohteisiin, rahoittajiin, toimeksiantajiin ja suureen yleisöön. Tutkijoiden tulee noudattaa eettisesti kestäviä tiedonhankintamenetelmiä ja tutkimusmenetelmiä. Tiedonhankinnassa eettisyys tarkoittaa sitä, että tutkija hankkii tietoa oman alansa tieteellisestä kirjallisuudesta, muista asianmukaisista tietolähteistä, havainnoinnista ja oman tutkimuksen analysoinnista. (Vilka 2005, 29–30.)

Helsingin yliopisto sekä sen alainen Palmenia ovat sitoutuneet noudattamaan tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeita sekä hyvästä tieteellisestä käytännöstä ja sen loukkausten käsittelemisestä että eettisen ennakoarvioinnin periaatteista ihmistieteissä. Sen mukaisesti tiedeyhteisön tulee omalla toiminnallaan vahvistaa hyvän tieteellisen käytännön noudattamista. Ensisijainen vastuu oman työnsä eettisyydestä on tutkijalla itsellään. Tutkimuseetiikan piiriin kuuluu myös tutkimuskohteen oikeus yksilönsuojaan sekä kohteen suojeleminen muulta haitalta. Myös tutkimustulosten hyödyntämiseen liittyy eettisiä kysymyksiä tutkijan, tiedeyhteisön ja yhteiskunnan kannalta. (Helsingin yliopisto 2014 b.)

ASLAKO-hankkeessa sekä tässä opinnäytetyössä noudatetaan edellä mainittuja arvoja ja ohjeita. ASLAKO-hankkeen tutkimusluvut hankittiin Lahden sivistystoimelta ja terveystoimelta. Tämä johtui siitä, että hankkeessa tavoiteltiin tutkimukseen osallistuvia myös koulujen ja neuvoloiden kautta. Hankkeen aineistoa on hankittu mm. eri-ikäisten henkilöiden yksilö-, pari- ja ryhmähaastatteluilla, valokuvaamalla, kouluilla järjestetyillä työpajoilla sekä kyselyillä. Kaikkien aineisto-

hankinnanmenetelmien kohdalla ja aineistojen käytön kohdalla on noudatettu hyvän tieteellisen käytännön periaatteita. (Poikolainen & Honkanen 2014.)

ASLAKO-hankkeen tutkimusluvut koskevat myös tämän opinnäytetyön kohteena olevien nuorten aikuisten haastatteluja. Myös opinnäytetyöntekijänä allekirjoitin harjoitteluni alussa salassapitosopimuksen ja näin olin sekä sopimuksen velvoittama kuin myös moraalisestikin vaitiolovelvollinen hankkeen kautta saatuihin tietoihin liittyvissä asioissa.

Haastattelut alkoivat aina tutkimussuostumuslomakkeen allekirjoituksella, jolla annettiin kirjalliset tutkimusluvut tutkijoille ja tutkimushankkeelle sekä arkistointia varten myöhempää tutkimuskäyttöä varten. Tutkimussuostumuslomakkeessa kerrottiin tutkimusaiheesta, haastattelujen määrällisestä kestosta keskimäärin sekä aineiston anonymisoinnista. (Poikolainen & Honkanen 2014.) Näin tutkimuksessa noudatettiin tarkasti henkilötietolain säännöksiä, jonka mukaan tutkittaville tulee kertoa tutkimusaiheiden ja tutkimuksen tarkoituksen lisäksi se myös se, miten tutkimusaineistoa käsitellään ja mihin se päättyy (Kuula 2006, 99). Haastattelut myös nauhoitettiin. Nauhoittamisesta oli haastateltavia informoitu jo aiemmin puhelinkeskustelujen yhteydessä. Nauhoitukset arkistoitiin ja litteroitiin. Tutkimuksen eettisyyttä lisää se, että aineisto on kilpailutuksen jälkeen annettu litteroitavaksi yhteiskunnalliselle yritykselle, ja samalla on tuettu toimintarajoitteisten henkilöiden työllisyyttä.

Haastattelumateriaali säilytettiin litteroidussa muodossa vielä tutkimuksen jälkeen, sillä kaikki haastatellut antoivat luvan käyttää haastatteluista mahdollisissa jatkotutkimuksissa. ASLAKO-hankkeen tarkoituksena on luovuttaa aineisto Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon tallennettavaksi muiden tutkijoiden käyttöön (Poikolainen & Honkanen 2014). Opinnäytetyön raportoinnissa toimitettiin niin, ettei haastateltuja henkilöitä voitu tunnistaa. Kaikille kymmenelle haastateltavalle annettiin tunnistuskoodi, joka oli kirjaimen ja numeron yhdistelmä, esimerkiksi H1. Eettisyyden kannalta on myös tärkeää, että aineistoon tutustutaan huolellisesti ja aikaa varataan riittävästi. Tämä toteutui, sillä opinnäytetyöprosessi alkoi maaliskuussa 2014 ja päättyi huhtikuussa 2015. Näin sekä aineistoon tutustumiseen ja opinnäytteen tuottamiseen jäi riittävästi aikaa

Opinnäytetyön eettisyyttä lisää myös se, että opinnäytetyössä haastatelluille henkilöille ja opinnäytetyössä osallisena olevalle Helsingin yliopiston koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenian ja Lahden ammattikorkeakoulun ohjaajille luotiin oma suljettu facebook-ryhmä, jossa heille tarjottiin mahdollisuus tuoda esiin ajatuksiinsa ja mielipiteitään opinnäytetyössä ilmenevistä ajatuksista ja tulkinnoista. Lisäksi Felmanian kulmassa Lahdessa tullaan järjestämään keskustelutilaisuus, johon kutsutaan kaikki opinnäytetyössä osallisena olevat henkilöt yhteiseen merkityksen jakamiseen opinnäytetyön kohteena olevista asioista. Tämä lisää tutkijoiden vuoropuhelua tutkittavien kanssa ja mahdollistaa yhteistä merkityksenmuodostumista vielä tutkimuksen jälkeenkin.

8.2 Luotettavuus

Vilkan (2005, 158) mukaan laadullisella tutkimusmenetelmällä tehty tutkimus on luotettava, kun tutkimuskohde ja tulkittu materiaali ovat yhteensopivia eikä teorianmuodostukseen ole vaikuttaneet epäolennaiset tai satunnaiset tekijät. Tutkimuksen toteuttamista ja tutkimuksen luotettavuutta ei voi pitää toisistaan erillisinä. Viime kädessä luotettavuuden kriteeri on tutkija itse ja hänen rehellisyytensä. Luotettavuuden arviointia tehdään koko ajan suhteessa teoriaan, analyysitapaan, tutkimusaineiston ryhmittelyyn, luokitteluun, tutkimiseen, tulkintaan ja johtopäätöksiin. Tutkijan on pystyttävä kuvaamaan ja perustelemaan tutkimustekstissään, mistä valintojen joukosta valinta tehdään, mitä nämä ratkaisut olivat ja miten hän on lopullisiin ratkaisuihin päätenyt. Tutkimuksen sisäinen johdonmukaisuus on tärkeää. Tutkijan tulee myös arvioida ratkaisujensa tarkoituksenmukaisuutta tai toimivuutta tavoitteiden kannalta. Tutkimuksen luotettavuutta lisää myös, jos on kuvattu tutkimuksen kulkua ja eri vaiheita. (Vilka 2005, 158–159; Hirsjärvi ym. 2009, 232; Tuomi & Sarajärvi 2009, 140).

Opinnäytetyön prosessin aikana olen ollut koko ajan yhteydessä sekä Helsingin yliopiston koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenian ohjaajiin että Lahden ammattikorkeakoulun ohjaajaan. Näin tutkimuksen suunnittelu ja kirjoittaminen sekä tulosten esittämis- ja analysointivaiheet ovat olleet jatkuvan vuoropuhelun kohteena, jolloin eri näkökulmat ja kysymyksenasettelut ovat kohdanneet ja muovanneet ajattelutyötäni ja tuotosta. Näin myös luotettavuuden arviointi on tapahtunut koko

ajan suhteessa teoriaan, analyysitapaan, tutkimiseen, tulkintaan ja johtopäätöksiin. Myös aiemmin kirjoitettuun on palattu ja muutettu tarvittaessa. Lisäksi olen pyrkinyt varmistamaan, ettei tulkintaani vaikuttaisi epäolennaiset tai sattumanvaraiset tekijät, Olen myös suunnitellut ja raportoinut työni hyvän tavan mukaisesti. Pohdintaosiossa olen arvioinut opinnäytetyöprosessini onnistumista ja haasteellisia paikkoja, mikä lisää tutkimuksen läpinäkyvyyttä.

Hirsjärvi ja Hurme (2001, Vilkan 2005, 159 mukaan) esittävät, että tutkijan pitää dokumentoida, miten hän on päätenyt luokitteluun ja kuvaamaan tutkittavien maailmaa siten kuin on tehnyt. Tutkimusenteko-luvussa olen esittänyt sekä analyysimenetelmäni että liitteessä katkelman koodauskehikosta ja haastattelulomakkeen, jotta lukija pystyy pohtimaan tapaani analysoida ja luokitella. Olen myös toimittanut litteroidun aineiston kaikki koodaukset ja analyysitaulukot sekä oman koodauskehikkoni kokonaisuudessaan Palmenian ohjaajille. Tuloksia käsittelevässä luvussa esitän runsaasti aineistosta nousevia suoria lainauksia lisätäkseen tutkimukseni autenttisuutta ja luotettavuutta. Näiden lainausten alkuperä on ilmoitettu koodein, joista ilmenee haastateltavan tunnustenumero. Näin aineistoon voi palata helposti ja tarkistaa analysoinnin pohjana käytettyjä tietoja.

Tuomi ja Sarajärvi (2002, Vilkan 2005, 160 mukaan) esittävät, että luotettavuuden arvioinnissa tärkeä näkökulma on myös puolueettomuus. Monialaisissa tutkimushankkeissa tämä on tärkeä teema, koska tutkimusryhmän jäsenet ovat usein itse osa tutkimaansa yhteisöä ja sen toimintakulttuuria. Tutkimuksesta riippuen tarkastelussa voidaan pohtia tutkijan roolin merkitystä tutkittavan yhteisön jäsenenä, tutkijan yhteiskunnallisen aseman, sukupuolen, iän, arvojen, uskomusten tai omien uskonnollisten tai poliittisten asenteiden merkitystä tutkimuksessa tehtyyn tulkintaan. Vaikka tutkimuksen tulee olla arvovapaata, tutkijan arvot vaikuttavat tutkimuksessa tehtyihin valintoihin. Arvovapaaksi tutkimuksen tekee se, että tutkija paljastaa tutkimukseen vaikuttavat arvonsa. Hän tekee kaikki asiat tutkimuksessa läpinäkyviksi. (Vilka 2005, 160.) Laadullisen tutkimuksen objektiivisuutta ja puolueettomuutta tarkastellessa on arviotava, pyrkiikö tutkija ymmärtämään tiedonantajia itsenään, vai suodattuuko tiedonantajien kertomus tutkijan oman kehysten läpi. Periaatteessa laadullisessa tutkimuksessa käy väistämättä näin, koska tutkija on tutkimusasetelman luoja ja tulkitsija (Tuomi & Sarajärvi 2009).

Kuten muidenkin ASLAKO-hankkeessa tehtyjen, myös nuorten aikuisten, haastattelussa annoin haastatelluille asiantuntija-aseman ja otin selvää haastateltujen kokemuksista ja näkemyksistä. Olin aidosti kiinnostunut haastateltavieni näkemyksistä ja pyrin luomaan haastattelutunnelman avoimeksi ja luottamukselliseksi. Olen pyrkinyt kaikessa toiminnassani rehellisyyteen, avoimuuteen ja läpinäkyvyyteen. Olen analysoinut haastatteluja kuitenkin oman kokemusmaailmani ja omien käsitysteni kautta. Tiedostan siis omien ajatusteni tulkintojeni roolin tässä tutkimuksessa. Omat tulkintani ja kiinnostuksen kohteeni ovat ohjanneet sitä, millaisia asioita nostan aineistosta käsittelyyn. Toisaalta käsittelemäni asiat ovat niitä, jotka vastaavat asettamiini tutkimuskysymyksiin.

LÄHTEET

Aapola, S. ja Ketokivi, K. 2005. Johdanto. Teoksessa Aapola, S. ja Ketokivi, K. (toim.) Polkuja ja poikkeamia – Aikuisuutta etsimässä. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 56. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy, 7-32.

Alila, A., Gröhn, K., Keso, I. ja Volk, R. 2011. Sosiaalisen kestävyuden käsite ja mallintaminen. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2011:1. Sosiaali- ja terveysministeriö. http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=3216386&name=DLFE-15314.pdf

Allardt, E. 1976. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Porvoo: WSOY.

Allardt, E. 1980. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Porvoo: WSOY.

Ara 2014. Asuinalueiden kehittämisohjelma. http://www.ara.fi/fi-FI/Ohjelmat_ja_hankkeet/Asuinalueiden_kehittamisohjelma.

Arnett, J. 2000. Emerging Adulthood: A Theory of Development From the Late Teens Through the Twenties. Julkaisussa: American Psychologist [online], Vol. 55, N:o 5. S. 469–480. Saatavilla: <http://web.ebscohost.com/ehost/pdf?vid=4&hid=106&sid=445eec50-d4b3-4c83-914d-df206009f766%40sessionmgr106> [Viitattu 1.8.2014.]

Asuinalue lapsiperheiden kokemana – hyvinvointi haasteellisessa ympäristössä – blogi 2014. Tutkimus- ja kehittämishankkeen kuvaus. Saatavissa: <http://asuinaluekokemus.blogspot.fi/p/hankkeen-kuvaus.html> [Viitattu 8.7.2014.]

Diener, E., Emmons, R.A., Larsen, R. J. ja Griffin, S. 1985. The satisfaction with life scale. Julkaisussa: Journal of Personality Assessment, 49, 71–75. Saatavissa: http://internal.psychology.illinois.edu/~ediener/Documents/Diener-Emmons-Larsen-Griffin_1985.pdf [Viitattu 8.7.2014.]

Diener, E. ja Lucas, R. E. 1999. Personality and subjective well-being. Teoksessa Well-being: The foundations of hedonic psychology. New York: The Russell Sage Foundation. Chapter 11.

Diener, E., Suh, E., Lucas, R. ja Smith, H. 1999. Subjective well-being: three decades of progress. Julkaisussa: Psychological Bulletin 125 (1999): 2. (276–302) Saatavissa: http://web.yonsei.ac.kr/suh/file/Subjective%20Well%20Being_Three%20Decades%20of%20Progress%20-Diener,%20Suh,%20Lucas&Smith.pdf [Viitattu 8.7.2014.]

Eskola, J. 2001. Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat. Laadullisen tutkimuksen analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) Ikku-noita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 133-157.

Eskola, J. ja Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Eskola, J. ja Suoranta, J. 2003. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Gretschel, A. 2002. Kunta nuorten osallisuusympäristönä: nuorten ryhmän ja kunnan vuorovaikutussuhteen tarkastelu kolmen liikuntarakentamisprojektin laadun- arvioinnin keinoin. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Heikkilä, M., Karvonen, S. ja Virtanen, A. 2004. Sosiaali- ja terveydenhuollon tietouudistus 2005. Hyvinvoinnin tila – raportti. Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmämuistioita2003:4. Saatavissa: http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-4042.pdf [Viitattu 8.7.2014.]

Helsingin yliopisto 2014 a. Tietoa Palmeniasta. Saatavissa: <http://www.helsinki.fi/palmenia/organisaatio/index.htm> [Viitattu 19.5.2014.]

Helsingin yliopisto 2014 b. Tutkimusetiikka. Saatavissa <http://www.helsinki.fi/tutkimus/tutkimusetiikka.html> [Viitattu 8.7.2014.]

Helve, H. 2012. Valmistu töihin – Mihin? Nuoret matkalla koulutuksesta työelämään. Taloudellinen tiedotustoimisto. Saatavissa: http://www.tat.fi/digilehti/nuorisofoorumi2012/Nuorisofoorumi_2012.pdf [Viitattu 15.11.2014.]

Hirsjärvi, S., Remes, P. ja Sajavaara, P.2009: Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Hirsjärvi, S., Remes, P. ja Sajavaara, P.2013: Tutki ja kirjoita. Helsinki. Tammi

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2010. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.

Honkanen, K. ja Poikolainen, J. 2014. Asuinalueet lapsiperheiden vanhempien hyvinvointiympäristöinä. Subjektiiivinen näkökulma. Teoksessa Yhteiskuntapolitiikka 79 (2014):6, 679–687.

Hämäläinen, J. 2008. Nuorten osallisuus. Teoksessa Sosiaalipedagoginen aikakauskirja, Vuosikirja 2008, vol.9. 13–34.

Joensuu, O. 2012. Nuorten hyvinvointi on yhteinen asia. Teoksessa Nuorista Suomessa. Tietoa nuorista, heidän asemastaan, elinoloistaan ja nuorisotyöstä 2012. Tilastokooste. Suomen nuorisoyhteistyö – Allianssi ry: Keuruun Laatupaino KLP Oy, 7-8.

Josinskaja-Lahti, I. 2008. Long-term immigrant adaptation: Eight-year follow up study among immigrants from Russia and Estonia living in Finland. International Journal of Psychology: 43 (1), 6-18.

Kananen, J. 2008. KVALI, Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Kainulainen, S. 2014. Mitä uutta kokemuksellisuus tuo hyvinvointikäsitteeseen ja käyttöön? Teoksessa Nieminen, A., Tarkiainen A. ja Vuorio, E. (toim.) Kokemustieto, hyvinvointi ja paikallisuus. Raportteja 177. Turun ammattikorkeakoulu. Tampere: Suomen yliopistopaino-Juvenes Print Oy. Saatavissa: <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522164353.pdf> [Viitattu 15.11.2014.], 74–94.

Kallunki, V. ja Lehtonen, O. 2012. Nuorten aikuisten elämäntyytyväisyyden osatekijät hyvinvoinnin eri tasoilla. Teoksessa Yhteiskuntapolitiikka 77 (2012):4. (359–374) Saatavissa <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/102989/kallunki.pdf?sequence=1> [Viitattu 8.7.2014.]

Ketokivi, K. 2005. Aikuistumisen ja perheen perustamisen ristiriidat pidentyneessä nuoruudessa. Teoksessa Aapola, S. ja Ketokivi, K. (toim.) Polkuja ja poikkeamia – Aikuisuutta etsimässä. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 56. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy, 100–137.

Kiilakoski, T. 2007. Johdanto. Teoksessa Gretschel, A. ja Kiilakoski, T. (toim.) Lasten ja nuorten kunta. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 77. Helsinki: Hakapaino, 7-23.

Kiilakoski, T. 2013. Nuorisotyön opetussuunnitelma: nuorisotyö kasvatuksellisena prosessina. Teoksessa ”Kriisi on täällä, emmekä tiedä miten maailmaa muutetaan.”. Nuorisotutkimus 3/2013. 31.vuosikerta. Nuorisotutkimusseura ry./Nuorisotutkimusverkosto, 20 – 39.

Korkalainen, A. 2008. Psykologinen näkökulma aikuisiän hyvinvointiin ja siihen kytkeytyviin tekijöihin. Psykologia 43: 1, 2.art.

Kuronen, I. 2010. Peruskoulusta elämänkouluun. Teoksessa Osallisuus ja sosiaalinen vahvistaminen. Nuorisotutkimus 3/2010, 28.vuosikerta. 36-41.

Kuula, A. 2006. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.

Luopa, P., Kivimäki, H., Matikka, A., Vilkki, S., Jokela, J. Laukkarinen, E. ja Paananen, R. 2014. Nuorten hyvinvointi Suomessa 2000–2013. Kouluterveyskyselyn tulokset. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Raportti 25/2014.

Mustonen, S., Sarkkinen, M. ja Pennanen, N. Nuoren ääntä kuulemassa – kokemustietoa hyvinvoinnista nuorten arjessa. Teoksessa Pennanen, N., Hiltunen, K. ja Tarkiainen, A. (toim.) SOHVIn satoa. Kokemuksista hyvinvointia. Hyvinvoinnin alueellisen tiedontuotannon kehittäminen 2012–2014. Joensuu. 20–23.

Myllyniemi, S. 2007. Perusarvot puntarissa. Nuorisobarometri 2007. Opetus- ja kulttuuriministeriö, Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja (nro 79) ja Nuorisosaian neuvottelukunnan julkaisuja (nro 37). Helsinki: Yliopistopaino.

Myllyniemi, S. 2008. Tilasto-osio. Teoksessa Autio, M., Eräranta, K. ja Myllyniemi, S. (toim.) Polarisoituva nuoruus? Nuorten elinolot – vuosikirja 2008. Nuorisotutkimusverkosto, Nuorisosaianneuvottelukunta ja Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus ja kehittämiskeskus (STAKES). Helsinki: Hakapaino Oy.

Myllyniemi, S. 2013. Monipolvinen hyvinvointi-Nuorisobarometri 2012. Opetus- ja kulttuuriministeriö, Nuorisotutkimusverkosto ja Nuorisoasiain neuvottelukunta. Helsinki: Hakapaino.

Myllyniemi, S. 2014. Vaikuttava osa – Nuorisobarometri 2013. Opetus- ja kulttuuriministeriö, Nuorisotutkimusverkoston ja Nuorisoasiain neuvottelukunnan julkaisuja (nro 50) ja Nuorisotutkimusseuran (nro 145) julkaisuja. Helsinki: Hakapaino Oy.

Nieminen, A. 2014. Kokemustiedon määritelmä ja muodot – kohti uutta kokemuksen politiikkaa. Teoksessa Nieminen, A., Tarkiainen A. ja Vuorio, E. (toim.) Kokemustieto, hyvinvointi ja paikallisuus. Raportteja 177. Turun ammattikorkeakoulu. Tampere: Suomen yliopistopaino-Juvenes Print Oy. Saatavissa: <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522164353.pdf> [Viitattu 15.11.2014.], 14-30.

Nuorisoasiain neuvottelukunta/Nuora 2014. Julkaisut. Saatavissa: <http://tietoanuorista.fi/nuora/julkaisut/> [Viitattu 1.8.2014]

Nuorisotutkimusseura ry. 2014. Julkaisut. Saatavissa: <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisut>[Viitattu 1.8.2014.]

OECD 2013. OECD Guidelines on Measuring Subjective Well-being. OECD Publishing. Saatavissa: <http://www.oecd.org/statistics/Guidelines%20on%20Measuring%20Subjective%20Well-being.pdf> [Viitattu 8.7.2014.]

OKM 2014. Nuorisotutkimus. Saatavissa: http://www.minedu.fi/OPM/Nuoriso/nuorisotyoen_kohteet_ja_rahoitus/nuorisotutkimus/?lang=fi [Viitattu 1.8.2014.]

Perttula, K. 2014. Kokemuksellinen hyvinvointi ja sen rakentuminen aikuisiän kynnyksellä. Teoksessa Nieminen, A., Tarkiainen A. ja Vuorio, E. (toim.) Kokemustieto, hyvinvointi ja paikallisuus. Raportteja 177. Turun ammattikorkeakoulu. Tampere: Suomen yliopistopaino-Juvenes Print Oy. Saatavissa: <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522164353.pdf> [Viitattu 15.11.2014.], 119–132

Poikolainen, J. 2014. Lasten positiivisen hyvinvoinnin tutkimus - metodologisia huomioita. Nuorisotutkimus 2/2014. 32. vuosikerta. Nuorisotutkimusseura ry./Nuorisotutkimusverkosto, 3-22.

Poikolainen, J. ja Honkanen, K. 2014. Ohjauskeskustelut ASLAKO-hankkeen tutkimuksesta. Painamaton lähde.

Puhakka, R., Poikolainen, J. ja Karisto A. 2014. Spatial practices and preferences of older and younger people: findings from the Finnish studies. Teoksessa Journal of Social Work Practice: Psychotherapeutic Approaches in Health, Welfare and the Community. Routledge. Published on-line 24 Dec 2014, 1-15.

Puuronen, V. 2000. Johdatus nuorisotutkimukseen. Nuorisotutkimusseura ry. Tutkimuksia 4/97. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Ranta, M. 2010. Taloudellinen tilanne ja elämäntyytyväisyys siirtymässä aikuisuuteen. *Psykologia* 45: 5-6, 7 art.

Raijas, A. 2008. Arjen hyvinvointi ja mahdollisuudet sen mittaamiseen. Työselosteita ja esitelmiä 110/2008. Kuluttajatutkimuskeskus.

Raivio, H. ja Karjalainen, R. 2013. Osallisuus ei ole keino tai väline. Palvelut ovat! Osallisuuden rakentuminen 2010 – luvun tavoite- ja toimintaohjelmissa. Teoksessa Era, T. (toim.) *Osallisuus. Oikeutta vai pakkoa?* Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 156. Suomen yliopistopaino – Juvenes Print Oy. 12-34. Saatavissa: http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/64153/JAMKJULKAISUJA1562013_web.pdf?sequence=1 [Viitattu 15.7.2014.]

Saari, J. 2011. Hyvinvoinnin kentät. Teoksessa Saari, J. (toim.) *Hyvinvointi. Suomalaisen yhteiskunnan perusta*. Helsinki: Gaudeamus. (33–78)

Salmela-Aro, K. 2010. Suomalaiset nuoret matkalla aikuisuuteen: hyvin- vai pahoinvointia. *Psykologia* 45: 5-6, 2 art.

Scanlan J. N., Bundy A.C. ja Matthews, L. R. 2011. Faith Pinnacle Moments: Stress, Miraculous Experiences, and life satisfaction in young adulthood. *Australian Occupational Therapy Journal* 58: 111–119.

Seppänen, M. 2001. Liipolan onni. Asuinalueen sosiaalinen erilaistuminen ja merkitys asukkaille. Helsingin yliopiston tutkimus- ja kehittämiskeskus. Tutkimuksia 6. Helsinki : Palmenia – kustannus.

Simpura, J. ja Uusitalo, H. 2011, Hyvinvointi ja sosiaalinen kehitys. Teoksessa Saari, J. (toim.) *Hyvinvointi. Suomalaisen yhteiskunnan perusta*. Helsinki: Gaudeamus. (106–139)

SOHVI-hanke 2012–2014. http://www.oamk.fi/hankkeet/kotimaiset_kaynnissa/?hanke_id=1094 <https://www.innokyla.fi/web/hanke596272>

Stiglitz, J., Sen, A. ja Fitoussi, J-P. 2009. Report by the Commission on Measurement of Economic Performance and Social Progress. Saatavissa: http://www.stiglitz-sen-fitoussi.fr/documents/rapport_anglais.pdf [Viitattu 8.7.2014.]

THL 2014 a. Osallisuuden edistämisen yksikkö. Saatavissa: <http://www.thl.fi/fi/thl/rakenne/yksikot/osallisuuden-edistaminen> [Viitattu 8.7.2014.]

THL 2014 b. Osallisuus syrjäytymisen vastaparina. Saatavissa: <http://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointipolitiikka/elinolot-ja-hyvinvointi/syrjaytymien-ja-osallisuus/osallisuus-syrjaytymisen-vastaparina> [Viitattu 8.7.2014.]

Toikko, T. 2014. Subjektivisen hyvinvoinnin mittaaminen – nuorten hyvinvointikokemusta kuvaavan mittariston testaaminen. Teoksessa Nieminen, A., Tarkkiainen A. ja Vuorio, E. (toim.) *Kokemustieto, hyvinvointi ja paikallisuus*. Raportteja

177. Turun ammattikorkeakoulu. Tampere: Suomen yliopistopaino-Juvenes Print Oy. Saatavissa: <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522164353.pdf> [Viitattu 15.11.2014.], 95-106.

Tuomi, J. ja Sarajärvi, A. 2002: Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2008: Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Turtiainen, P. ja Kauppinen, T. M. 2004. Helsinkiläisnuorten käsityksiä hyvinvoinnista ja syrjäytymisestä – alueellisuuden näkökulma. Teoksessa Paju, P. (toim.) Samaan aikaan toisaalla...Nuoret, alueellisuus ja hyvinvointi. Nuorten elinolot vuosikirja. Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisoasian neuvottelukunta. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus (STAKES). Vammala: Vammalan kirjapaino Oy.

” Tää ei nyt vaan toimi” Nuoret aikuiset palvelujärjestelmän asiantuntijoina 2014. Kooste Jyväskylän nuorten aikuisten ryhmän tuotoksista. Pohjois-Karjalan sosiaaliturvayhdistyksen oSallisuushanke Salli sekä Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen Palvelut ja kansalaisosallistumisen (PalKO) – tutkimushanke. Saatavissa: <http://www.jelli.fi/lataukset/2011/04/T%C3%A4% C3%A4-ei-nyt-vaan-toimi.pdf> [Viitattu 1.12.2014.]

Vaarama, M. ja Ollila, K. 2008. Koettu hyvinvointi ja elämänlaatu kolmannessa iässä. Teoksessa Moisio, P., Karvonen, S. Simpura, J. ja Heikkilä, M. (Toim.) Suomalaisten hyvinvointi 2008. Helsinki: Stakes.

Vaarama, M., Moisio, P. ja Karvonen, S. 2010. Johdanto. Teoksessa Vaarama, M., Moisio, P. ja Karvonen, S. (toim.). Suomalaisten hyvinvointi. Terveystieteiden tutkimuskeskus. Helsinki: Yliopistopaino. Saatavissa: <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/8cec7cec-5cf3-4209-ba7a-0334ecdb6e1d> [Viitattu 8.7.2014.]

Veenhoven, R. What we know.2010 Bormans, L. (toim.)World book of happiness. Belgium. Tiel: Lannoo Uitgeverij.(338–348)
Saatavissa: <http://www2.eur.nl/fsw/research/veenhoven/>

Veenhoven, R. 2011. Le plus grand bonheur du plus grand nombre: Est-ce possible? Si oui comment? Krumm, M. ja Tarquino, C. (toim.) Traité de psychologie positive. Ouvertures Psychologiques. Bruxelles: Groupe de Boeck. (152–163)

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vilka, H. ja Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vornanen, R. 2001. Lasten hyvinvointi. Teoksessa Törrönen, M. (toim.)Lapsuuden hyvinvointi: Yhteiskuntapoliittinen puheenvuoro. Helsinki: Pelastakaa lapset, 20–39.

Väestöliitto 2014. Nuoruuden kehitystehtävät. Saatavissa: http://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/tietoa-seksuaalisuudesta/ammattilaiset/tietopankki/nuoruuden_kehitystehtavat/ [Viitattu 8.7.2014.]

Kuvioluettelo:

Kuvio 1: Osallisuus syrjäytymisen vastaparina (Raivio & Karjalainen 2013.)

Saatavissa: <http://www.thl.fi/fi/thl/organisaatio/yksikot/osallisuuden-edistaminen/osallisuus-syrjaytymisen-vastaparina>

Kuvio 2: Analysoinnin vaiheet

Kuvio 3: Having-ulottuvuus

Kuvio 4: Belonging – ulottuvuus

Kuvio 5: Acting – ulottuvuus

Kuvio 6: Tiedonhaun mukaanotto- ja poisjättökriteerit.

Kuvio 7: Esimerkki tietoperustan tiedonhausta.

LIITTEET

Liite 1. Tiedonhaun kuvaus

Tiedon kerryttämisen aloitin jo harjoitteluajanani Helsingin yliopiston koulutus- ja kehittämiskeskus Palmeniassa. Tutustuin sopiviin lähteisiin Palmenian ohjaajien vihjeiden perusteella. Yleistä tietopohjaa kertyi tutkimusraporttien ja tutkimuskirjallisuuden avulla sekä erilaisiin seminaareihin ja muihin tapahtumiin osallistumalla. Näin opinnäytetyöni tärkeimpänä tiedonhaun ja kerryttämisen pohjana on Helsingin yliopiston koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenian asiantuntijaorganisaatiossa tehdyn harjoittelun kautta saatu pohjatietous sekä ohjaus lähteiden etsimiseen ja valintaan. Tietoa sain erityisen paljon lumipallotekniikalla eli tutkimuskirjallisuutta luettuani tutkin niissä käytettyjä lähteitä ja pääsin näin uusien lähteiden äärelle. Lähteinä olen käyttänyt muun muassa tutkimus- ja lehtiartikkeleita, raportteja, tutkimuskirjallisuutta, virallisten organisaatioiden verkkosivuja sekä tieteellisiä aikakausjulkaisuja, joiden artikkelit ovat vertaisarvioituja. Tätä kautta sain valtaosan opinnäytetyössäni käytetyistä lähteistä.

Opinnäytetyöni aiheen tarkennuttua subjektiivisen hyvinvoinnin ja osallisuuden tarkasteluun sekä kohderyhmän valikoiduttua nuoriin aikuisiin, mietin tarkemmin opinnäytetyön keskeisiä käsitteitä. Keskeisiä käsitteitä olivat subjektiivinen hyvinvointi, nuoret aikuiset ja osallisuus. Nämä käsitteet tarkastin yleisestä suomalaisesta asiansanastosta (YSA). Näitä käsitteitä käytin opinnäytetyön tiedonhankinnan kohteena. Käytin käsitteitä myös hakusanoina tiedonhakuklinikalla toukokuussa 2014. Aineistoa keräsin eri tietokannoista. Käytettyjä tietokantoja olivat mm. Arto, Aleks ja Ebscohost. Manuaalista hakua suoritin jatkuvasti Google-hakukoneen kautta. Suomenkielisinä hakusanoina käytettiin mm. nuor* aikuis*, subjektiivinen hyvinvointi, osallisuus, elämään tyytyväisyys. Englanninkielisinä hakusanoina olivat mm. young adults, subjective well-being, participation ja satisfaction with life. Lähteinä on sekä suomen- että englanninkielisiä artikkeleita. Tiedonhaku rajattiin alkamaan 2000-luvusta. Tiedonhaun kohteena olivat tieteelliset referoidut artikkelit. Opinnäytteitä ei otettu tiedonhaakuun mukaan.

Tietoperustan aineiston mukaanotto ja poisjättökriteerit on kuvattu kuviossa kuusi ja kuviossa seitsemän on esimerkki suoritetusta tiedonhausta.

MUKAANOTTOKRITEERIT	POISJÄTTÖKRITEERIT
<ul style="list-style-type: none"> • Lähteen aihealue liittyy opinnäytetyön aiheeseen. • Väitöskirjat, tieteelliset artikkelit, muu tutkimuskirjallisuus, virallisten instituutioiden tietotuotanto, aihealueeseen liittyvä seminaaritietous tai asiantuntijoiden kanssa käydyt keskustelut • Lähde on suomen, englannin, ranskan, saksan tai ruotsinkielinen. • Aineisto on julkaistu vuoden 2000 jälkeen. Myös aiemmin, mikäli tieto ei ole vanhentunut. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lähteen aihealue ei vastaa opinnäytetyön aihetta. • AMK-opinnäytetyöt, pro gradu-tutkielmat, epävirallisten lähteiden tuottama tieto. • Lähde on jollakin sellaisella kielellä, jota en ymmärrä. • Aineisto on julkaistu ennen vuotta 2000, tai sen tieto on muuten vanhentunutta.

Kuvio 6. Tiedonhaun mukaanotto- ja poisjättökriteerit.

Hakupäivä	Tietokanta	Hakusanat	Osumat/Käytetyt	Valitut tiedonlähteet
16.5.2014	Arto	nuor* aikuis* AND osallisuus* nuor* aikuis* AND elämäntyytyväisyys* nuor* aikuis* AND subjektiiv* hyvinvoin*	40/0 55/0 241/ 5	Kallunki, V. ja Lehtonen, O. 2012. Nuorten aikuisten elämäntyytyväisyyden osatekijät hyvinvoinnin eri tasoilla. Yhteiskuntapolitiikka 77 (2012):4. Korkalainen, A.: Psykologinen näkökulma aikuisiän hyvinvointiin ja siihen kytkeytyviin tekijöihin. Psykologia 43 (2008): 1, 2.art.; Salmela-Aro, K.: Suomalaiset nuoret matkalla aikuisuuteen: hyvin-vai pahoinvointia. Psykologia 45 (2010): 5-6, 2 art.; Ranta, M. : Taloudellinen tilanne ja elämäntyytyväisyys siirtymässä aikuisuuteen- Psykologia 45 (2010): 5-6, 7 art

16.5.	Ebscohost	young adults AND subjective well-being -- young adults AND satisfaction with life AND Finnish	158/2 177/3	Scanlan J. N., Bundy, and A.C. ja Matthews, L. R.: Faith Pinnacle Moments: Stress, Miraculous Experiences, and life satisfaction in young adulthood. <i>Australian Occupational Therapy Journal</i> (2011) 58: 111-119. -- Josinskaja-Lahti, I. Long-term immigrant adaptation: Eight-year follow up study among immigrants from Russia and Estonia living in Finland. <i>International Journal of Psychology</i> (2008), 43 (1), 6-18.
-------	-----------	---	--------------------	---

Kuvio 7. Esimerkki tietoperustan tiedonhausta.

Nuoriin ja nuoriin aikuisiin liittyvää tietoutta on runsaasti saatavissa Suomessa. Nuorisotutkimusta tehdään Suomessa paljon ja se muodostaa laajan erilaisten tutkimussuuntausten kentän, jonka kohteet, käytännöt ja menetelmät vaihtelevat. Keskeistä nuorisotutkimuksessa on aina nuorisonäkökulman esiintuminen. Nuorisoa koskevaa perustutkimusta tehdään mm. yliopistoissa, korkeakouluissa ja tutkimuslaitoksissa. Tutkimus organisoituu nuorisotutkimusverkoston kautta, joka on Nuorisotutkimusseuran osana toimiva tutkijayhteisö. (OKM 2014.) Nuorisotutkimusverkostolla on oma julkaisusarjansa, *Nuorisotutkimus*-lehti, jonka lähtökohtana on tuottaa yhteiskunnallisesti puhuttelevia ja tieteellisesti päteviä ja uusia näkökulmia avaavia julkaisuja. (Nuorisotutkimusseura ry. 2014, a.) Toinen tärkeä nuorista tietoa välittävä julkaisu on Nuorisoasiain neuvottelukunnan, Nuoran, ja Nuorisotutkimusverkoston vuosittain julkaisema *Nuorisobarometri*, joka mittaa suomalaisten 15–29 - vuotiaiden nuorten arvoja ja asenteita. Se tarttuu nuorten kannalta ajankohtaisiin aiheisiin, mutta toistaa joitain tutkimuskysymyksiä säännöllisesti. Pysyvien perusteemojen, työn ja koulutuksen, lisäksi pitkään seurattuja aiheita ovat olleet yhteiskunnallinen vaikuttaminen, asuminen, tulevaisuus ja sosiaalinen elämä sekä

tyytyväisyys elämään ja sen eri osa-alueisiin. Näin se mahdollistaa myös pidemmän aikavälin tarkastelun. (Nuora 2014; Nuorisotutkimusseura ry. 2014.)

Kolmas tärkeää tietoa nuorista välittävä julkaisusarja, *Nuorten elinolot* – vuosikirja, on Nuoran, Nuorisotutkimusverkoston ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen yhteishanke. Vuosikirjoja on julkaistu vuodesta 2001 lähtien vaihtuvilla teemoilla. Ne tarjoavat ajankohtaista tietoa nuorten hyvinvoinnista päätöksentekijöille, nuorisolan ammattilaisille sekä vanhemmille ja muille kasvattajille. (Nuora 2014, a.) Myös muut julkisen ja kolmannen sektorin toimijat tuottavat ja välittävät Suomessa tietoa nuorista. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen *Kasvun Kumppanit* -verkko-palvelussa löytyy kootusti lapsiin, nuoriin ja perheisiin liittyvää tutkimus- ja kehittämistietoa sekä tietoa peruspalveluista. Allianssin *Nuorista Suomessa* -julkaisu taas välittää tilastotietoa nuorista, heidän elinoloistaan ja asemastaan Suomessa. (Joensuu 2012, 7.) Nuorisotutkimus-lehti, Nuorisobarometrit, Nuorten elinolot – vuosikirjat ja muut Nuorisotutkimusseuran julkaisut toimivat nuorten aikuisten subjektiivisen hyvinvoinnin sekä osallisuuden tarkastelun apuvälineinäni tässä työssä. Samoin kuin muut nuorten hyvinvointia tarkastelevat ajankohtaiset tieteelliset artikkelit, tutkimukset ja muu subjektiiviseen hyvinvointiin ja osallisuuteen liittyvä tietotuotanto.

Liite 2. ASLAKO-hankkeen tiedote

TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISHANKE

Asuinalue lapsiperheiden kokemana - hyvinvointi haasteellisessa ympäristössä

Tutkimuksen väljänä kehyksenä toimii ekologinen malli, jonka mukaan kasvuympäristöön liittyvillä tekijöillä on tärkeä merkitys lasten ja nuorten kasvuprosessissa. Hankkeessa keskeisenä käsitteenä on hyvinvointioppiminen, jota on tutkittu tähän mennessä vain vähän. Lapset ja nuoret oppivat hyvinvointia monissa konteksteissa, esimerkiksi kotona, koulussa, harrastuksissa, pihapiirissä ja kadulla. Myös erilaiset yhteisöt oppivat niin hyvinvointia kuin pahoinvointia; hyvinvointi on oppimistulos. Tietoa hyvinvointioppimisesta ja opettamisesta tarvitaan ennalta ehkäisevän toiminnan suunnittelun ja toteutuksen pohjaksi.

Lahden alueen asuinalueista kohteena ovat Liipola ja keskusta, tutkimuksen varsinaisena kohderyhmänä ovat lapset, nuoret, ja lapsiperheiden vanhemmat. Kokeemuksellista tietoa hankitaan useilla eri menetelmillä, muun muassa valokuvamalla, haastattelemalla ja keräämällä kirjoitelmia. Hankittua tietoa analysoidaan ja raportoidaan useissa eri vaiheissa hanketta, tietoa voidaan hyödyntää monipuolisesti asuinalueiden kehittämisessä. Tuotetun tiedon perusteella lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia ja osallisuutta asuinalueellaan voidaan tukea sekä vahvistaa ja tukitoimia suunnitella uusista näkökulmista.

Hankkeessa haetaan vastauksia seuraaviin kysymyksiin, joita tarkennetaan kehittävän tutkimusotteen mukaisesti hankkeen edetessä:

1. Mitä asioita lapset, nuoret ja vanhemmat itse pitävät tärkeinä omalle hyvinvoinnilleen? Millaista on lapsiperheiden toimijuus ja osallisuus asuinalueillaan?
2. Millaisen merkityksen toimijat antavat asuinalueelleen fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena kasvu- ja oppimisympäristönä? Millainen merkitys asuinalueella on hyvinvointikokemuksiin?
3. Millaisia palveluita lapsiperheet ja nuoret käyttävät, millaista on niiden saatavuus ja millaisia lisätarpeita heillä on?

Lisäksi kartoitetaan pedagogisen hyvinvoinnin suhdetta koulutukselliseen tasa-arvoon.

Hankeessa tuotetun tiedon pohjalta työstetään lapsiperheiden syrjäytymisen ehkäisyyn soveltuva toimintamalli, jota voidaan käyttää moniammatillisessa yhteistyössä poikkihallinnollisesti Lahden alueella. Tuloksia voidaan hyödyntää valtakunnallisessa syrjäytymisen ehkäisyn kehittämistoiminnassa.

Hankkeen rahoitus Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA sekä Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia, Lahti.

Lisätietoja: <http://asuinaluekokemus.blogspot.fi/>

Jaana Poikolainen, KT
Yliopistotutkija
p. 050 3112526
jaana.poikolainen@helsinki.fi

Kati Honkanen, HTL
Suunnittelija/tutkija
p. 050 5880715
kati.honkanen@helsinki.fi

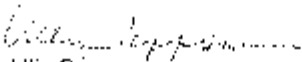
Liite 3. ASLAKO-hankkeen tutkimuslupa

LAHTI

Lahten kaupunki
SOTE/Hyvinvointipalvelut
Hyvinvointijohtaja

VIRANHALTIJAPÄÄTÖS

15.10.2013/40 §

Asianumero	D/3180/13.00.00.00/2013
Päätöslaji	Tutkimuslupa
Otsikko	Tutkimuslupa
Päätöspohjelu	KT yliopistotutkija Jaana Poikolainen ja Kati Honkanen ovat hakeneet tutkimuslupaa tutkimushankettaan Asuinalue lapsiperheiden kokemana - hyvinvointi haasteellisessa ympäristössä varten. Tutkimushankkeen rahoittaa Asumisen rahoitus ja kehittämiskeskus ARA sekä Helsingin yliopiston Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia, Lahti.
Päätös	Päätin myöntää Jaana Poikolaiselle ja Kati Honkaselle tutkimusluvan hakemuksensa mukaisesti. Tutkimuslupa edellyttää, että valmistunut tutkimus toimitetaan tutkimuslupahakemuslomakkeessa ilmoitetun mukaisesti.
Lisätietojen antaja	Ulla Sepponen, puh. 050 539 1623
Toimivaltan peruste	Sosiaali- ja terveystoimialan toimintasääntö 1.6.2013/12 §
Nähtävänäoloaika	25.10.2013
Nähtävänäolopaikka	Sosiaali- ja terveystoimiala kirjaamo, Aleksanterinkatu 24 B, 3. krs
Muutoksenhaku	Oikaisuvaatimus
Saaja	Jaana Poikolainen ja Kati Honkanen
Tiedoksi	Hannele Poutainen
Asiakirjat	Tutkimuslupahakemus
Liitteet	
Allekirjoitus	 Ulla Sepponen Hyvinvointijohtaja

Liite 4. Teemahaastattelurunko

LIITE xx ASLAKO / HAASTATTELURUNKO NUORET 2014

Perusidea: kysytään aluksi taustatietoja, joita voi käyttää haastattelussa. *Hae-
taan kokemuksellista tietoa nuorten elämään liittyivistä asioista.* Keskustellaan,
ei esitetä pelkästään suoria kysymyksiä.

1. Taustatiedot

Nimi _____

Ikä _____

Sukupuoli   nainen   mies

Koulutus ja koulutushistoria. Kuinka pitkään opiskellut ko. koulussa?
Millaisia suunnitelmia koulutuksen suhteen?

Työpaikka ja työhistoria. Missä työpaikassa/työpajassa/työtön / muu
mikä? > Työhistoria ”Kuinka pitkään on ollut ko. työpaikassa/työtön?

Ketä perheeseen kuuluu....? (äiti, isä, äiti/isäpuoli, äidin/isän kumppani,
biologiset sisarukset, sisarpuolet, isoäiti/isä, muut... ketkä) **Sisarusten ikä
ja sukupuoli**

Kotikieli/-kielet?

Perheen aikuisten (äiti, isä jne.) ammatit?

Perheen aikuisten (äiti, isä jne.) korkein koulutus?

Asuinpaikka

- Missä asuu (kadun nimi + talon numero)
- Kuinka kauan asunut alueella?
- Mistä muuttanut?

Omat nettotulot / kk _____

Riittävätkö perheen nettotulot menoihin

- yleisesti perheen menoihin?
- nuoren menoihin?

2. Käytetyt sosiaali- ja terveystalvet viimeisten kahden vuoden ajalta:

Terveystalvetlääkäri

- Yksityinen lääkäri
- Kouluterveydenhoitaja
- Koulukuraattori
- Psykologi
- Psykiatri
- Psykiatrinen hoitaja
- Hammaslääkäri/hoitaja
- Muu palvelu, mikä?

Käynnin/käyntien syy? _____

3. Vapaa-ajanviettopaikat viimeisten kahden vuoden aikana

- Nuorisotalo
- Monitoimitila (esim. Liipolan Toimela)
- Uimahalli
- Urheilukenttä
- Uimaranta (missä), muu ranta
- Puistot (missä)
- Kauppakeskus (mikä), käytävät yms, kahvila, kaupat / Trion nuokkari
- Tori
- Katualueet (mikä erityisesti)
- Kirjasto
- muu, mikä

Kuinka usein vietetään aikaa ed. main. paikoissa? (päivittäin, viikoittain, joka toinen viikko jne.)

Millainen xx tila on ajatellen vapaa-ajan viettämistä? Mitä tilassa tehdään?

Mitä hyvää, mitä pitäisi kehittää?

Mikä mainittuihin paikkoihin ns. houkuttelee?

1. MITÄ ASIOITA NUORET ITSE PITÄVÄT TÄRKEINÄ OMALE HYVINVOINNILLEEN?

Subjekttiivinen hyvinvointi l. kokemus tekijöistä, jotka liittyvät omaan hyvinvointiin

- Mitä asioita nuoret itse pitävät tärkeinä omalle hyvinvoinnilleen
- Mitä ihminen tarvitsee yleisesti voidakseen hyvin?
- Millainen merkitys asuinalueella on omalle hyvinvoinnille?
- Nimeä kolme tärkeintä asiaa elämässäsi?
- Kuinka tyytyväinen olet nykyiseen elämääsi?
- Kuinka hyvin koet voivasi vaikuttaa elämääsi?
- Millainen on **syrjäytynyt** nuori? Kuvailua ja esimerkkejä.
- Millainen on **syrjäytymisvaarassa** oleva nuori?

2. MILLAISEN MERKITYKSEN TOIMIJAT ANTAVAT ASUINALUEELLEEN FYYSISENÄ, PSYKKISENÄ JA SOSIAALISENA KASVU- JA OPPIMISYMPÄRISTÖNÄ? MILLAINEN MERKITYS ASUINALUEELLA ON HYVINVOINTIKOKEMUKSIIN?

- Mitkä asiat asuinalueella tuottavat hyvinvointia/pahoinvointia?

Alla nettikeskustelusitaatti: mitä mieltä mielipiteestä?

”Edessä on muutto Lahden Liipolaan toiselta paikkakunnalta. Maineeltaanhan tuo taitaa olla melko huonoa seutua. Onko tämä peräisin 80- ja 90-luvuilta vai onko seutu vieläkin yhtä rauhaton? Kun käytiin uutta kotia katsomassa niin miljöö oli ainakin monikulttuurista, lapsiperheistä muslimeihin ja mustalaisiin. Onko mistään näistä ryhmistä ollut haittaa lähiaikoina? Sinne joka tapauksessa muutetaan edullisen hintatason ja keskustan läheisyyden vuoksi.!”

2.1 Fyysinen ympäristö; talot ja niiden sijainti, harrastusmahdollisuudet (kirjasto, urheilu yms.)

- Millainen merkitys asuinympäristöllä (rakennettu ja luonto) on hyvinvoinnille?
- Mitkä ovat omia lempipaikkoja asuinalueella?
- Missä ei mielellään liikuta?
- Asuinalueella liikkuminen; onko rajoittavia tekijöitä (esim. turvattomuus)?

2.2 Psykkinen ympäristö; Alueidentiteetti, paikkaan kiinnittyminen

- Millaisena aluetta kuvataan?
- Mitä mieltä asuinalueesta? (Onko alue mukava/viihtyisä paikka asua?)
- Kuinka tyytyväinen olet asuinalueeseesi? (asteikolla 1-10)
- Mitkä ovat kolme parasta ja kolme huonointa asiaa asuinalueellasi?
- Missä asuinalueen nuoret viettävät vapaa-aikaansa, mitä alueella voi tehdä/harrastaa?
- Osallistutaanko yhteisölliseen toimintaan? (Valmentajana urheiluseurassa tms., asukastoiminta jne.)

2.3 Sosiaalinen ympäristö; ystävät, kaverit, naapurit jne.

- Asuuko alueella kavereita/ystäviä? Kaveripiiri alueella?
- *Alueen asukasrakenne:* millaisia ihmisiä alueella asuu? (ikä, kulttuurinen tausta jne.)
- Millaisia naapureita oman kodin läheisyydessä on?

2.4 Palveluympäristö

- Millaisia palveluita nuoret käyttävät, ja miten ne tukevat hyvinvointia (palveluista kysyty alussa ks. lista)
- Millaisia palveluita alueelta (Liipolasta) on saatavilla ja ovatko palvelut alueella riittäviä? (kts. lomakkeen alusta mitä käytetty)
- Millaiseen suuntaan esimerkiksi Liipolalaiset nuoret haluaisivat tulevaa uutta koulua ja monitoimitilaa kehittää?

3. PEDAGOGISEN HYVINVOINNIN SUHDE
KOULUTUKSELLISEEN TASA-ARVOON?

Pedagoginen hyvinvointi (käsitys oppimisesta ja sen esteistä)

- Millainen käsitys itsestä oppijana?
- Millainen käsitys omasta oppimisesta, mikä edistää/estää oppimista (millainen koulumenestys on ollut?)
- Millaista tukea opiskeluun itse tarvitsee tai on tarvinnut?
- Mitkä asiat tukevat oppimista?
- Missä aineissa hyvä, missä tsempattavaa?

Millaisia tavoitteita ja toiveita koulutuksen ja työn suhteen tulevaisuutta ajatellen?

Arvio omasta hyvinvoinnista ja perustelut arviolle

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

**

Voidaanko ottaa tarvittaessa uudelleen yhteyttä?

TUTKIMUSSUOSTUMUS

Tutkimme lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia sekä tuotamme tietoa hyvinvointia tukevia palvelujärjestelmiä varten. Helsingin yliopiston Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenian (Lahti) toteuttaman hankkeen nimi on *Asuinalue lapsiperheiden kokemana – hyvinvointi haasteellisessa ympäristössä* (ASLAKO). Hanketta rahoittaa HY, Palmenia ja Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA (1.8.2013 – 31.12.2015).

Kokemusasiantuntijatietoa (nuoret) hankitaan haastattelemalla ja ne kestävät keskimäärin noin tunnin.

Haastattelut tallennetaan äänittämällä ja ne puretaan tekstimuotoon. Tutkimusraporteissa voidaan esittää esimerkkejä aineistosta. Tutkimukseen osallistuneiden henkilöllisyyteen, eikä muita tunnistamiseen liittyviä tietoja esitetä missään yhteydessä. Kaikki aineistot käsitellään ja säilytetään ehdottoman luottamuksellisesti. Tutkimusaineistoja käsittelevät tutkijat, tutkimusavustajat ja litteroijat, joita kaikkia sitoo vaitiolovelvollisuus.

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja osallistuja määrittelee millaiseen käyttöön aineiston voi luovuttaa.

Annan luvan aineiston tutkimuskäyttöön

kyllä ei

Aineiston saa arkistoida mahdollista myöhempää tutkimuskäyttöä varten

kyllä ei

Päiväys ..... / 2013

Osallistujan allekirjoitus ja nimenselvennös

Tutkijan allekirjoitus ja nimenselvennös

_____

_____

_____

_____

Lisätietoja tutkimuksesta:

Jaana Poikolainen, KT
Yliopistotutkija
jaana.poikolainen@helsinki.fi

Kati Honkanen, HTL
Suunnittelija/tutkija
kati.honkanen@helsinki.fi

Liite 5: Esimerkki koodaustaulukosta

Having (elinolot ja elintaso)	Belonging (yhteisösuhteet)	Acting (osallisuuden tunne ja itsensä toteuttaminen)
<p><u>Turvallinen ja viihtyisä arjen elämä: Taloudellinen hyvinvointi: Tulot</u></p> <ul style="list-style-type: none"> tulojen riittävyys peruselinmenoihin mahdollisuus harrastuksiin, matkusteluun, shoppailuun, ystävien kanssa hengailuun raha merkittävämpi kaupungissa kuin maalla <p>Työllisyys</p> <ul style="list-style-type: none"> vakituinen työ tuostabiiliuden tietty päivärytmi/arkiruutiini ja tekeminen työttömyydestä huolimatta tietty arjen rytmi ryhmätoiminta miellyttää työmarkkinoiden ja koulutuksen kohtaaminen <p>Koulutus/pedagoginen hyvinvointi</p> <ul style="list-style-type: none"> hyvät työllisyysnäykymät opiskellulla alalla monet eri koulutusvaihtoehdot koulutusta tuotetaan monilla eri oppimismenetelmillä 	<p><u>Yhteisöllisyys: Lähiyhteisöllisyys</u></p> <p>Perheyhteisyys:</p> <ul style="list-style-type: none"> parisuhde sukulaissuhteet perheen apu tarvittaessa perhe asuu lähellä, yhteinen ajanvietto lähipiirin joustavuus ja tuki yksilön päätöksille kun on läheisten tuki ja turva <p>Ystävyysuhteet:</p> <ul style="list-style-type: none"> ystävät (tärkeää, että asuvat lähellä) harrastustoverit, yhä uusien tuttavuuksien solmimista tukihenkilöt uusiyhteisöllisyys: some-ystävät ja yhteisöt, halvemmat kustannukset yhteydenpidossa, puhelin some-välineenä <p>Uusiyhteisöllisyys:</p> <ul style="list-style-type: none"> verkkoyhteisöissä toimiminen helpottaa taloutta, koska 	<p><u>Osallisuus yhteiskunnassa</u></p> <ul style="list-style-type: none"> tietää yhteiset toimintaperiaatteet ja osaa ottaa huomioon työnteon ja opintotuen suhteet koulutus mahdollisuus lisäkoulutukseen... <p><u>Osallisuus ympäröivissä yhteisöissä:</u></p> <p>Paikallisyhteisyys</p> <p>asuinalueyhteisöllisyys:</p> <ul style="list-style-type: none"> talkoot, naapuriapu, lenkkeily, lenkkisaunat, yhteisötuvat luovat yhteishenkeä alueella yhteisöllisyys talossa: moikkauksen tasolla keskustassa ei talkoita tai vastaavia <p><u>Osallisuus omassa elämässä:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> tunne siitä että voi vaikuttaa omaan elämään

<ul style="list-style-type: none"> • opettaja ja muu koulunhenkilöstö tukevat • hyvä opettaja toimii roolimallina • kotiväen tuki • itselle sopiva koulutusala • tunne omista vaikutusmahdollisuuksista kehittyä ihmisenä • se, että opetettava asia linkittyy johonkin oikeaan käytännön tekemiseen/elämään <p><u>Turvallinen ja viihtyisä asuminen:</u></p> <p>Asumistaso/fyysinen ympäristö</p> <p>Rakennettu ympäristö</p> <ul style="list-style-type: none"> • itselle sopivan kokoinen, hintainen ja sopivalla alueella oleva asunto, jaettu tai yhteinen • alueen asuinalueviihtyisyys: huolletut rakennukset, siisteys, istutukset • etäisyydet: palvelut lähellä, sosiaalinen verkosto lähellä, harrastuksiin helppo pääsy • elinympäristön turvallisuus <p>Luontoympäristö</p>	<p>mediamaksut eivät ole kalliita</p> <ul style="list-style-type: none"> • verkon kautta uusia tuttavuuksia ja saman mielisiä ihmisiä <p>Monikulttuurisuus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • moninaisuuden arvostaminen • kansalaisuuden saaminen • sopeutuminen maan tapoihin • vuorovaikutus toimiva suomalaisten sekä muiden ulkomaalaisten kanssa • negatiivissävyiset viittaukset ulkomaalaisuuteen eivät paina; tärkeintä on itse tietää kuka on • omien juurien vahvistaminen; sukulaissiteiden ylläpitäminen kotimaahan • Toimelassa: monenlaista väkeä; yhdessä tehdään ja toimitaan. yhteisymmärrystä; ihonväri ei vaikuta siihen miten kohdellaan • kun ulkomalaiset ja suomalaiset harrastavat (liikuntaa) yhdessä 	<ul style="list-style-type: none"> • pystyy näkemään itselleen mahdollisuuksia elämässä • että on jokin suunta mihin on menossa, selkeä käsitys siitä mitä on tekemässä ja ajatus siitä, että tulevaisuus on valoisa • että pystyy vaikuttamaan omiin asioihinsa, että ei ole vapaamatkustajana systeemissä • tieto siitä miten esim. omaa terveyttä voisi parantaa • tieto siitä, miten yhteiskunnassa tulee toimia esim. työvoimapalveluissa • elämään vaikuttaminen on itsestä kiinni, • jos haluaa tarpeeksi, niin se on aina saavutettavissa <p><u>3 parasta asiaa elämässä:</u> 8 /10 vastaajaa</p> <p>Perhe: 8/8</p> <p>Suku: 1/8 (sisältyykö perheeseen)</p> <p>Parisuhde: 4/8 (sisältyykö perheeseen)</p>
--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> • puistot, rannat, ulkoilureitit lähellä • niiden kunnossapito ja siisteys • hyvät säät, kesä ja aurinko, vuodenaajat <p><u>Fyysinen ja psyykinen terveys:</u></p> <p>Fyysinen terveys/hyvinvointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • terveellinen ravinto • virkistäytyminen: riittävä uni ja lepo, rentoutuminen • työ- ja toimintakyky, liikuntaharrastus • unen rytmitys onnistuu, kun on työ • luonnonläheisyys mahdollistaa liikunnan (L) <p>Psyykinen terveys/hyvinvointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • stabiili elämäntilanne • henkinen piristyminen vaikuttaa myös työn ajattelun • turvallisuuden tunne, tukiverkosto • arjen rytmi (järjestys, rakenne) • tekeminen: harrastukset, aktiivisuus, kuntoilu, mielekäs tekeminen, mielekäs vapaa-aika • tulevaisuuden suunnitelmat 	<p><u>Kokonaishyvinvointi:</u></p> <p>tytöt:8,5; 7; 8; 6,5keskiarvo 7,5; pojat: 8,5; 10; 7,5; 7; 8,5; keskiarvo 8,3</p>	<p>Ystävät:2/8</p> <p>Työ: 1/8</p> <p>Koulutus: 3/8</p> <p>Harrastus: 2/8</p> <p>Usko: 1/8</p> <p>Lemmikit: 1/8</p> <p>Kasvatus: 1/8</p>
--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> • harrastukset tuovat psyykkistä hyvinvointia: luovien asioiden kautta voi käsitellä vaikeitakin aiheita, harrastamisen kautta on mahdollista tavata myös ystäviä • ei syrjintää itseä tai perhettä kohtaan • kiintymys, että on läheisiä ihmisiä, yhteenkuuluminen • tukiverkosto <p><u>Toimiva palvelujärjestelmä</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • peruspalvelut toimivat ihan hyvin		
---	--	--